

**PĀRTIKAS POTENCIĀLA IZPĒTE
SADARBĪBAS PROJEKTA
“CEĻĀ UZ PAŠPIETIEKAMU TERITORIJU”
IETVAROS**

Sagatavoja: Ph.D. Lāsma Aļeksējeva
Mg.oec. Agnese Hauka

SATURS

TABULU SARAKSTS	3
ATTĒLU SARAKSTS	5
ABREVIATŪRU UN AKRONĪMU SKAIDROJUMS	6
PĒTĪJUMĀ IZMANTOTĀS DEFINĪCIJAS	7
IEVADS	8
PĒTĪJUMA METODOLOĢIJA	9
1. IZPĒTES TERITORIJĀ DZĪVOJOŠIE PĀRTIKAS PATĒRĒTĀJI	11
2. PĀRTIKAS PIEPRASĪJUMS IZPĒTES TERITORIJĀ.....	14
2.1. Kopējais pārtikas pieprasījums izpētes teritorijā pa produktu grupām.....	14
2.2. Kopējais pārtikas pieprasījums zaļā publiskā iepirkumā (ZPI) 2023. gadā.....	17
2.2.1. ZPI apjoms sociālās aprūpes centros.....	17
2.2.2. ZPI apjoms pirmsskolas izglītības iestādēs	18
2.2.3. ZPI apjoms vispārējās izglītības iestādēs	19
3. PĀRTIKAS RAŽOTĀJI IZPĒTES TERITORIJĀ	20
3.1. PVD reģistrētie pārtikas ražotāji pēc to darbības veida.....	20
3.2. Bioloģiskās lauksaimniecības uzņēmumi	28
4. PĀRTIKAS PIEDĀVĀJUMS IZPĒTES TERITORIJĀ	31
4.1. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes un kultūraugu platības	31
4.2. Lauksaimniecības dzīvnieku skaits	44
4.3. Saražotais primārās lauksaimniecības produkcijas apjoms	47
4.3.1. Izpētes teritorijā kopējais saražotais produkcijas daudzums.....	48
4.3.2. Saražotā primārās lauksaimniecības produkcija Aizkraukles rajona partnerības teritorijā	52
4.3.3. Saražotā primārās lauksaimniecības produkcija partnerības “Kaimiņi” teritorijā	56
4.3.4. Saražotā primārās lauksaimniecības produkcija partnerības “Kūpā” teritorijā.....	59
4.3.5. Saražotā primārās lauksaimniecības produkcija Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā	62
5. PĀRTIKAS BILANCE IZPĒTES TERITORIJĀ.....	66
5.1. Pārtikas balance Aizkraukles lauku partnerības teritorijā	66
5.2. Pārtikas balance partnerības “Kaimiņi” teritorijā.....	70
5.3. Pārtikas balance partnerības “Kūpā” teritorijā	74
5.4. Pārtikas balance Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā	78
5.5. Kopējā pārtikas balance izpētes teritorijā.....	82
6. VIETĒJO RAŽOTĀJU UN PATĒRĒTĀJU SADARBĪBA.....	88
SECINĀJUMI PAR TERITORIJAS PAŠPIETIEKAMĪBU.....	90
IETEIKUMI TERITORIJAS PAŠPIETIEKAMĪBAS STIPRINĀŠANAI	933
PIELIKUMI	944

TABULU SARAKSTS

Nr. p.k.	Tabulas nosaukums	Lpp.
1.1.	Iedzīvotāju skaits pa vecuma grupām izpētes teritorijā 2023. gadā	11
1.2.	Pirmsskolas un vispārējās izglītības iestāžu skaits un audzēkņu skaits 2022/2023. mācību gadā izpētes teritorijā	12
1.3.	Kopējais personu skaits Sociālās aprūpes centros izpētes teritorijā 2023. gadā dalījumā pa vecuma grupām	13
2.1.	Graudaugu produkcijas pieprasījums izpētes teritorijā 2023. gadā, t	14
2.2.	Augļu, ogu un dārzeņu produkcijas pieprasījums izpētes teritorijā 2023. gadā, t	15
2.3.	Piena produkcijas pieprasījums izpētes teritorijā 2023. gadā, t	15
2.4.	Gaļas produkcijas un olu pieprasījums izpētes teritorijā 2023. gadā, t	16
2.5.	Cita veida produkcijas pieprasījums izpētes teritorijā 2023. gadā, t	16
2.6.	SAC klientu vecumā no 7 gadiem nepieciešamais produkcijas daudzums 2023. gadā izpētes teritorijā	17
2.7.	SAC klientu vecumā līdz 7 gadiem nepieciešamais produkcijas daudzums 2023. gadā izpētes teritorijā	18
2.8.	Nepieciešamais produkcijas daudzums pirmsskolas izglītības iestādēs izpētes teritorijā 2023. gadā	18
2.9.	Nepieciešamais produkcijas daudzums vispārējās izglītības iestādēs izpētes teritorijā 2023. gadā	19
3.1.	Primārie produktu ražotāji izpētes teritorijā 2024. gadā	21
3.2.	Lielākie lauksaimniecības produkcijas izejvielu ražotāji pēc to darbības veida izpētes teritorijā 2023. gadā	22
3.3.	Pārstrādes uzņēmumi pēc to darbības veida izpētes teritorijā 2024. gadā	24
3.4.	Lielākie pārstrādes uzņēmumi pēc to darbības veida izpētes teritorijā 2023. gadā	25
3.5.	Atbalsta uzņēmumi pēc to darbības veida izpētes teritorijā 2024. gadā	26
3.6.	Ēdināšanas uzņēmumi un pārtikas produktu tirdzniecības vietas izpētes teritorijā 2024. gadā	27
3.7.	Bioloģiskās lauksaimniecības uzņēmumu skaits pēc darbības jomas izpētes teritorijā 2024. gadā	29
4.1.	Lauksaimniecībā izmantojamās zemes (LIZ) platības izpētes teritorijā 2023. gadā, ha	32
4.2.	Graudaugu platība izpētes teritorijā 2023. gadā, ha	34
4.3.	Dārzeņu platība izpētes teritorijā 2023. gadā, ha	36
4.4.	Augļu dārzeņu platība izpētes teritorijā 2023. gadā, ha	40
4.5.	Ogulāju platība izpētes teritorijā 2023. gadā, ha	41
4.6.	Dzīvnieku skaits izpētes teritorijā no 2020. līdz 2022. gadam	44
4.7.	Dzīvnieku skaits katrā partnerības teritorijā 2022. gadā	45
4.8.	Dzīvnieku skaita izmaiņas 2020.-2022.gadā, %	46

4.9.	Izpētes teritorijā saražoto graudaugu apjoms dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t	48
4.10.	Saražoto dārzeņu apjoms izpētes teritorijā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t	48
4.11.	Saražoto augļu un ogu apjoms izpētes teritorijā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t	50
4.12.	Saražotā gaļas produkcija izpētes teritorijā, t	51
4.13.	Saražoto graudaugu apjoms Aizkraukles rajona partnerības teritorijā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t	52
4.14.	Saražoto pākšaugu apjoms Aizkraukles rajona partnerības teritorijā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t	53
4.15.	Saražoto dārzeņu apjoms Aizkraukles rajona partnerībā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t	53
4.16.	Saražoto augļu un ogu apjoms Aizkraukles rajona lauku partnerībā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t	55
4.17.	Saražoto graudaugu apjoms partnerības "Kaimiņi" teritorijā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t	56
4.18.	Saražoto dārzeņu apjoms partnerības "Kaimiņi" teritorijā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t	57
4.19.	Saražoto augļu un ogu apjoms partnerības "Kaimiņi" teritorijā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t	58
4.20.	Saražoto graudaugu apjoms partnerība "Kūpā" teritorijā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t	59
4.21.	Saražoto dārzeņu apjoms partnerības "Kūpā" teritorijā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t	60
4.22.	Saražoto augļu un ogu apjoms partnerības "Kūpā" teritorijā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t	61
4.23.	Saražoto graudaugu apjoms Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t	62
4.24.	Saražoto dārzeņu apjoms (t) Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t	63
4.25.	Augļu un ogu apjoms (t) Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t	64
5.1.	Dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu pašpietiekamība Aizkraukles rajona partnerības teritorijā, t	69
5.2.	Dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu pašpietiekamība partnerības "Kaimiņi" teritorijā, t	73
5.3.	Dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu pašpietiekamība partnerības "Kūpā" teritorijā, t	77
5.4.	Dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu pašpietiekamība Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā, t	81
5.5.	Dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu pašpietiekamība izpētes teritorijā, t	85

ATTĒLU SARAKSTS

Nr.p.k.	Attēla nosaukums	Lpp.
1.1.	Iedzīvotāju skaita izmaiņu tendence un prognoze izpētes teritorijā	12
1.2.	Tirgus sektora ekonomiski aktīvi uzņēmumi izpētes teritorijā 2021. – 2022. gadā, pēc NACE (2.red)	20
4.1.	Apsaimniekotā lauksaimniecībā izmantojamā zeme izpētes teritorijā 2019. – 2023. gadā, ha	31
4.2.	Kultūraugu īpatsvars kopējā LIZ platībā 2019. – 2023. gadā, %	33
5.1.	Graudaugu produktu pašpietiekamība Aizkraukles rajona partnerības teritorijā, t	66
5.2.	Dārzeņu produktu pašpietiekamība Aizkraukles rajona partnerības teritorijā, t	67
5.3.	Augļu un ogu produktu pašpietiekamība Aizkraukles rajona partnerības teritorijā, t	68
5.4.	Graudaugu produktu pašpietiekamība (t) partnerības “Kaimiņi” teritorijā	70
5.5.	Dārzeņu produktu pašpietiekamība partnerības “Kaimiņi” teritorijā, t	71
5.6.	Augļu un ogu produktu pašpietiekamība partnerības “Kaimiņi” teritorijā, t	72
5.7.	Graudaugu pašpietiekamības bilance partnerības “Kūpā” teritorijā, t	74
5.8.	Graudaugu pašpietiekamības bilance partnerības “Kūpā” teritorijā, t	75
5.9.	Augļu un ogu pašpietiekamības bilance partnerības “Kūpā” teritorijā, t	76
5.10.	Graudaugu pašpietiekamības bilance Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā, t	78
5.11.	Dārzeņu produktu pašpietiekamība Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā, t	79
5.12.	Augļu un ogu produktu pašpietiekamība Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā, t	80
5.13.	Graudaugu pašpietiekamības bilance izpētes teritorijā, t	82
5.14.	Dārzeņu pašpietiekamības bilance izpētes teritorijā, t	83
5.15.	Augļu un ogu pašpietiekamības bilance izpētes teritorijā, t	84

ABREVIATŪRU UN AKRONĪMU SKAIDROJUMS

%	procenti
BIOR	Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts "BIOR"
BL	bioloģiskā lauksaimniecība
ha	hektārs
HoReCa	viesnīcu, restorānu un kafejnīcu ēdināšanas nozares
IU	individuālais uzņēmums
IZM	Izglītības un zinātnes ministrija
KL	konvencionālā lauksaimniecība
KLP	Kopējā lauksaimniecības politika
KS	kooperatīvā sabiedrība
LIZ	lauksaimniecībā izmantojamā zeme
LLF	biedrība "Latvijas Lauku forums"
LLKC	Latvijas lauku konsultāciju un izglītības centrs
LM	Labklājības ministrija
milj.	miljons
PII	pirmsskolas izglītības iestāde
PVD	Pārtikas un veterinārais dienests
RAIM	Reģionālās attīstības indikatoru modulis
SAC	Sociālās aprūpes centrs
SIA	sabiedrība ar ierobežotu atbildību
t	tonna
t.i.	tas ir
t.sk.	tajā skaitā
u.c.	un citi
u.tml.	un tam līdzīgi
VRG	vietējā rīcības grupa
ZS	zemnieku saimniecība

PĒTĪJUMĀ IZMANTOTĀS DEFINĪCIJAS

Izpētes teritorija – četru vietējo rīcības grupu: biedrības “Aizkraukles rajona partnerība” (turpmāk tekstā – Aizkraukles rajona partnerība), biedrības “Partnerība “Kaimiņi”” (turpmāk tekstā partnerība “Kaimiņi”), biedrības "Preiļu - Līvānu novadu partnerība "Kūpā"" (turpmāk tekstā – partnerība “Kūpā”) un biedrības “Bauskas rajona lauku partnerība” (turpmāk tekstā – Bauskas rajona lauku partnerība) darbības teritorijas – Aizkraukles, Augšdaugavas, Bauskas, Preiļu un Līvānu novadi.

Vietējās rīcības grupas – lauku iedzīvotāju, organizāciju, uzņēmēju un pašvaldību apvienības, kas darbojas noteiktā lauku teritorijā, pārstāvot iedzīvotāju intereses un rūpējoties par lauku attīstības jautājumiem vietējā līmenī, kā arī ieviešot LEADER pieeju, kas dod iespēju iedzīvotājiem pašiem noteikt savas teritorijas attīstības vajadzības, izvirzot uz vietējām vajadzībām balstītus mērķus un tiem atbilstošus rīcības plānus (LLF, 2023).

Konvencionālā (tradicionālā) lauksaimniecība – ir tāda lauku pārvaldības sistēma, kas orientēta uz šauru specializāciju, augstu ražošanas koncentrāciju, intensīvu minerālmēsļu un pesticīdu lietošanu augkopībā. Lopkopībā raksturīgs ir liels mājdzīvnieku blīvums uz platības vienību un antibiotiku lietošana.

Bioloģiskā lauksaimniecība – tāda lauksaimniecības sistēma, kur ražas palielināšanai baro nevis augus, bet ar dažādiem paņēmieniem rosina dzīvības procesus augsnē (nelieto minerālmēsļus, pesticīdus; izmanto agrotehniskos pasākumus; augu maiņu; organisko mēslojumu); dzīvniekiem nodrošina dabiskus vides apstākļus, nelieto antibiotikas.

Pārtikas produktu primārais ražotājs – lauksaimnieks, kurš paredz tādu lauksaimniecības produktu apriti, kas nav pārstrādāti un tiek piegādāti tieši galapatērētājam vai mazumtirdzniecības uzņēmumam, kas piegādā galapatērētājam.

Pārtikas produktu pārstrādātājs – mājražotājs vai lielāks uzņēmums, kurš iegūtos primāros lauksaimniecības produktus (dārzeņus, augļus, ogas u.c.) apstrādā un pārstrādā citos produktos (piem., sulas, sīrupi, kaltēti augļi, konservējumi, ievārījumi, milti, graudaugu pārslas, maize u.tml.).

Primārā ražošana – primāro produktu ražošana vai audzēšana, tostarp ražas novākšana, slaukšana un saimniecībā audzētu dzīvnieku ražošana pirms nokaušanas. Tā iekļauj arī medības, zveju un savvaļas produktu vākšanu.

IEVADS

Pētījums par izpētes teritorijas pārtikas pašpietiekamību ir tapis laika periodā no 2024. gada 8. janvāra līdz 2024. gada 8. jūlijam un sniedz informāciju par šajā laika periodā konstatēto aktuālo informāciju un pētījuma gaitā fiksētajiem viedokļiem.

Pētījuma mērķis ir izvērtēt teritorijas pašpietiekamību, kas ļautu saprast katras teritorijas kapacitāti un spēju nodrošināt iedzīvotājus, valsts un pašvaldību publiskās iestādes ar lokāli izaudzēto pārtiku. Lai sasniegtu šo mērķi, ir izvirzīti sekojoši darba uzdevumi:

- 1) Apzināt teritorijā dzīvojošos pārtikas patērētājus (iedzīvotājus, valsts un pašvaldību publiskās iestādes);
- 2) Aprēķināt nepieciešamo pārtikas apjomu;
- 3) Cik un kādi pārtikas ražotāji (audzētāji un pārstrādātāji) veic savu darbību pētījuma īstenošanas teritorijā;
- 4) Apzināt teritorijā saražoto pārtikas apjomu;
- 5) Sastādīt teritorijas saražotās/nepieciešamās pārtikas bilanci pa pārtikas veidiem katrai partnerības darbības teritorijai un visai pētījuma īstenošanas teritorijai kopā. Papildus apzināt blakus teritoriju pārtikas ražotāju kapacitāti, ja nepieciešams;
- 6) Identificēt vietējo ražotāju un patērētāju esošās sadarbības aktivitātes un to attīstības iespējas nākotnē (sadarbībā ar VRG, LLKC vai citām organizācijām);
- 7) Secinājumu un ieteikumu sagatavošana par teritorijas pašpietiekamību.

Pētījums tiek veikts par Aizkraukles rajona partnerības, partnerības “Kaimiņi”, partnerības “Kūpā” un Bauskas rajona lauku partnerības darbības teritorijām, t.i., Aizkraukles, Augšdaugavas, Bauskas, Preiļu un Līvānu novadiem.

Aizkraukles rajona partnerība. VRG teritorijā ietilpst 24 teritoriālās vienības:

- 4 pilsētas – Aizkraukle, Jaunjelgava, Koknese, Pļaviņas;
- 20 pagasti – 18 Aizkraukles novada pagasti (Aiviekstes, Aizkraukles, Bebru, Daudzeses, Iršu, Klintaines, Kokneses, Mazzalves, Neretas, Pilskalnes, Seces, Sērenes, Skrīveru, Staburaga, Sunākstes, Jaunjelgavas, Vietalvas, Zalves) un 2 Bauskas novada pagasti (Kurmenes, Valles).

Partnerība “Kaimiņi”. VRG teritorijā ietilpst 27 teritoriālās vienības:

- 2 pilsētas – Ilūkste, Subate
- 25 pagasti – Ambeļu, Bebreneš, Biķernieku, Demenes, Dvietes, Līksnas, Laucesas, Kalupes, Kalkūnes, Eglaines, Maļinovas, Medumu, Naujenes, Nīcgales, Pilskalnes, Prodes, Tabores, Sventes, Šēderes, Skrudalienas, Salienas, Vaboles, Vecsalienas, Višķu.

Preiļu-Līvānu novadu partnerība “Kūpā”. VRG teritorijā ietilpst 21 teritoriālā vienība:

- 2 pilsētas – Preiļi, Līvāni;
- 19 pagasti – Līvānu novada 5 pagasti (Turku, Rudzātu, Rožupes, Jersikas, Sutru) un Preiļu novada 14 pagasti (Sīļukalna, Galēnu, Stabulnieku, Saunas, Silajāņu, Preiļu, Upmalas, Rožkalnu, Vārkavas, Aizkalnes, Pelēču, Rušonas, Aglonas, Riebiņu).

Bauskas rajona lauku partnerība. VRG teritorijā ietilpst 18 teritoriālās vienības:

- 2 pilsētas – Iecava, Bauska;
- 16 pagasti – Bārbeles. Brunavas, Ceraukstes, Codes, Dāviņu, Gailīšu, Iecavas, Īslīces, Mežotnes, Rundāles, Skaistkalnes, Stelpes, Svitenes, Vecumnieku, Vecsaules, Viesturu pagasti.

Pētījums ir veikts Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai Latvijas Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam apakšpasākuma 19.3 “Starpterritoriālā un starpvalstu sadarbība”, projekta Nr. 23-00-A019.332-000009 “Ceļā uz pašpietiekamu teritoriju” ietvaros.

PĒTĪJUMA METODOLOĢIJA

Pētījuma izvirzīto uzdevumu izpildei tika izmantotas kvantitatīvas un kvalitatīvas pētījuma metodes, analizējot pieejamos kvantitatīvos statistikas datus par izpētes teritorijā esošajiem uzņēmumiem, to darbības nozari, apsaimniekotajām lauksaimniecības zemes platībām un tajās audzējamajiem kultūraugiem, par kultūraugu ražību, iedzīvotāju un pašvaldības iestāžu skaitu, iegūstot kvalitatīvus pētījuma datus fokusgrupu diskusijās.

Pētījumā tika izmatoti Lauku atbalsta dienesta (LAD), Lauksaimniecības datu centra (LDC), Pārtikas un veterinārā dienesta (PVD) un Centrālās statistikas biroja (CSB) dati pagastu un novadu griezumā.

Izpētes teritorijā nepieciešamais pārtikas apjoms (2.nodaļa) ir sagatavots, izmantojot BIOR I. Siksnas vadībā sagatavotā pārtikas groza metodiku, jo tai ir vairākas priekšrocības:

- 1) pārtikas grozā iekļautie produkti un to apjoms nodrošina iedzīvotāju objektīvās vajadzības pēc pārtikas, raksturojot tādu pārtikas patēriņu, kas ļauj veikt ikdienas aktivitātes un darbu, kā arī uzturēt veselību Latvijas iedzīvotājiem bez specifiskām saslimšanām, uztura alerģijām vai nepanesamībām, kuru gadījumā būtu piemērojama īpaša diēta vai atsevišķu produktu vai produktu grupu izslēgšana;
- 2) pārtikas grozā ir iekļauti Latvijā nopērkami produkti;
- 3) pārtikas grozā iekļautie produkti ir sezonāli piemērojami;
- 4) pārtikas grozā netiek iekļauti rūpnieciski ražoti gaļas produkti, saldumi, deserti, našķi un uzkodas, kas bieži satur vairāk cukura, sāls un tauku, nekā veselībai nepieciešams, tā vietā iekļaujot pamata pārtikas produktus, no kuriem iedzīvotāji mājas apstākļos var pagatavot dažādus vērtīgus un veselīgus ēdienus;
- 5) pārtikas grozs iedzīvotājiem ir praktiski izmantojams, sagatavojot arī uztura plānus, kuros pārtikas grozā esošie produkti iekļauti ēdienos un receptēs nedēļas ietvaros;
- 6) pārtikas grozs nodrošina ne tikai pamata uzturvielu uzņemšanu (olbaltumvielas, ogļhidrāti, tauki), bet arī nepieciešamo vitamīnu un minerālvielu daudzumu pietiekamā apjomā, ņemot vērā pārtikas produktu apjoma, vitamīnu un minerālvielu zudumus produktu gatavošanas laikā.¹

Tā kā dažādām vecuma grupām pārtikas vajadzība būtiski atšķiras, aprēķinā tika diferencētas 5 vecuma grupas: 1) 0-6 g.v. bērni; 2) 7-14 g.v. bērni; 3) 15-18 g.v. bērni; 4) pieaugušie (19 - 64 g.v.); 5) seniori (virs 65 g.v.).

Pārtikas grozs ir veidots no 5 pārtikas produktu grupām:

- 1) graudaugu produkcija;
- 2) augļi un dārzeņi;
- 3) piens un piena produkti;
- 4) gaļas un zivju produkti;
- 5) cita veida produkcija, kas iepriekš nav minēta, bet var būt kā blakus produkcija, ko izmanto ēdiena pagatavošanai.

Nepieciešamais pārtikas apjoms un struktūra nedēļā uz cilvēku piecās vecuma grupās ir parādīta 1. pielikumā.

Pārtikas ražotāju – primārās produkcijas audzētāju un pārtikas produkcijas pārstrādātāju skaits izpētes teritorijā (3. nodaļa) ir analizēts, apkopojot PVD pieejamos datus pagastu un novadu griezumā. Dati parāda, kādi uzņēmumi ir reģistrēti katrā VRG teritorijā un to darbības veidu. Lielākie lauksaimniecības uzņēmumi ir analizēti VRG teritorijās, izmantojot Lursoft apkopotos statistikas datus par TOP 100 lielākajiem uzņēmumiem pēc neto apgrozījuma 2023. gadā.

¹ Sikсна I. (2021) Mājsaimniecību relatīvo izdevumu budžeta (MRO budžets) pārtikas grozu un uztura plānu izstrāde // Rīga, BIOR, 2021, 111 lpp. Pieejams: <https://www.lm.gov.lv/lv/media/17863/download?attachment>

Bioloģiskās lauksaimniecības uzņēmumu analīze ir veikta, izmantojot PVD reģistra datus uz 27.06.2024.

Teritorijā saražotās pārtikas apjoma aprēķināšanai (4. nodaļa) tika izmantoti kultūraugu platību (ha) dati un to vidējās ražības rādītāji (t/ha). Apsaimniekotajās lauksaimniecības zemēs audzēto kultūraugu platības tika aprēķinātas katrā izpētes teritorijā, nodalot bioloģiskās lauksaimniecības praksē un konvencionālās lauksaimniecības praksē apsaimniekotās platības. Šo datu avots ir LAD reģistrētās platības platībmaksājumu atbalstam 2019. – 2023. gadā.

Katra kultūrauga ražas (pārtikas apjoma) noteikšanai tika aprēķināta katra kultūrauga vidējā platība un izmantoti vidējie ražības rādītāji. Bioloģiskās lauksaimniecības prakses kultūraugiem tika aprēķināta vidējā ražība (t) par pēdējiem četriem gadiem, balstoties uz pieejamajiem datiem 2019.–2022. gadā LDC reģistros, kuros apkopotas bioloģiski apsaimniekotās platības un iegūtā kopražā. Dalot attiecīgā gada katra kultūrauga kopražu ar apsaimniekoto platību, tika iegūta vidējā gada raža katram kultūraugam, un tālāk, ņemot vērā, cik svārstīga ir ražības rādītāji dažādās lauksaimniecības sezonās, izpētes teritorijā iegūstamās ražas aprēķināšanai tika izmantots vidējais rādītājs no šo četru gadu vidējiem ražas rādītājiem. Konvencionālās lauksaimniecības prakses kultūraugiem tika izmantota CSP reģistra dati par pēdējo piecu gadu (2019. – 2023. gads) vidējo ražību un tālāk izpētes teritorijā iegūstamās ražas aprēķināšanai tika izmantots vidējais rādītājs no šo piecu gadu vidējiem ražas rādītājiem.

Pārtikas bilances noteikšanai (5.nodaļa) izmantoti aprēķinātie saražotās pārtikas apjomi un izpētes teritorijā esošais iedzīvotāju skaits, kā arī BIOR izstrādātā metodika pārtikas groza noteikšanai.

Vietējo ražotāju un patērētāju sadarbības analīzei (6. nodaļa) ciešā sadarbībā ar vietējām rīcības grupām tika organizētas astoņas diskusijas – fokusgrupas ar kopienas iedzīvotājiem par vietējās pārtikas pašnodrošinājumu un iespēju palielināt to iekļaušanu pašvaldības iestāžu ēdināšanas nodrošinājumā. Diskusijās bija aicināti piedalīties pašvaldības pārstāvji (deputāti, vadība, Iepirkuma komisijas dalībnieki, iepirkumu speciālisti, izglītības iestāžu vadītāji un virtuves pārstāvji), ēdināšanas uzņēmumu pārstāvji, pārtikas ražotāji un pārstrādātāji. Diskusiju sadaļu iesāka “Aizkraukles rajona partnerība” 24. janvārī (19 dalībnieki) Aizkrauklē, Lāčplēša ielā 1, Aizkraukles novada pašvaldības sēžu zālē un noslēdza 28. martā (29 dalībnieki) Aizkraukles vēstures un mākslas muzejā “Kalna Ziedi”. “Bauskas rajona lauku partnerība” apaļā galda diskusijas tika organizētas 6. februārī (15 dalībnieki) un 5. martā (24 dalībnieki), un abas apaļā galda diskusijas norisinājās Bauskā, Uzvaras ielā 1, 3. stāva zālē. Preiļu – Līvānu novadu partnerība “Kūpā” pirmā apaļā galda diskusija norisinājās 8. februārī (21 dalībnieks) Preiļos, Raiņa bulvārī 19, Preiļu novada pašvaldības sēžu zālē, savukārt, otrā apaļā galda diskusiju daļa tika turpināta 6. martā (14 dalībnieki) Līvānos, Rīgas ielā 77, Līvānu novada pašvaldības sēžu zālē. Partnerības “Kaimiņi” apaļā galda diskusijas norisinājās 26. februārī (12 dalībnieki) un 12. martā (22 dalībnieki) Daugavpilī, Sēlijas ielā 25, Lauku centra 3. stāva zālē.

1. IZPĒTES TERITORIJĀ DZĪVOJOŠIE PĀRTIKAS PATĒRĒTĀJI

Pārtikas patērētāju profilu veido izpētes teritorijā dzīvojošie iedzīvotāji. Papildus tiek apskatītas valsts un pašvaldību iestādes, kuru viena no funkcijām ir gādāt par ēdināšanas nodrošināšanu, – cilvēki, kuri uzturas sociālās aprūpes centros, bērni un jaunieši, kuri apmeklē pirmskolas izglītības iestādes vai vispārējās izglītības iestādes. Iedzīvotāju skaits izpētes teritorijā 2023. gadā ir parādīts 1.1. tabulā.

1.1. tabula. Iedzīvotāju skaits pa vecuma grupām izpētes teritorijā 2023. gadā

Iedzīvotāju skaits pa vecuma grupām	Aizkraukles rajona partnerība	Partnerība "Kaimiņi"	Partnerība "Kūpā"	Bauskas rajona lauku partnerība	Kopā
Līdz darbības vecumam (0 - 14 gadi)	4 408	2 754	3 646	6 581	17 389
<i>t.sk. 0-6 gadi</i>	1 930	1 110	1 575	2 866	7 481
<i>t.sk. 7-14 gadi</i>	2 478	1 644	2 071	3 715	9 908
Darbspējas vecumā	20 359	18 058	18 204	27 331	83 952
<i>t.sk. 15-18 gadi</i>	1 233	845	1090	1 883	5 051
Virs darbības vecuma (virs 65 gadi)	7 194	6 285	6 464	8 483	28 426
Kopā	31 961	27 097	28 314	42 395	129 767

Avots: autoru veidots pēc RAIM datiem

Izpētes teritorijā 2023. gadā bija reģistrēti kopā 129 767 iedzīvotāji, t.sk. 17 389 jeb 13% līdz darbības vecumam, 83 952 (65%) darbības vecumā un 28 426 (22%) virs darbības vecuma. Starp partnerībām lielākais iedzīvotāju skaits (33%) 2023. gadā ir reģistrēts Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā, tad seko Aizkraukles rajona partnerība (25%), bet vismazāk iedzīvotāju ir reģistrēti partnerības "Kaimiņi" teritorijā (21%).

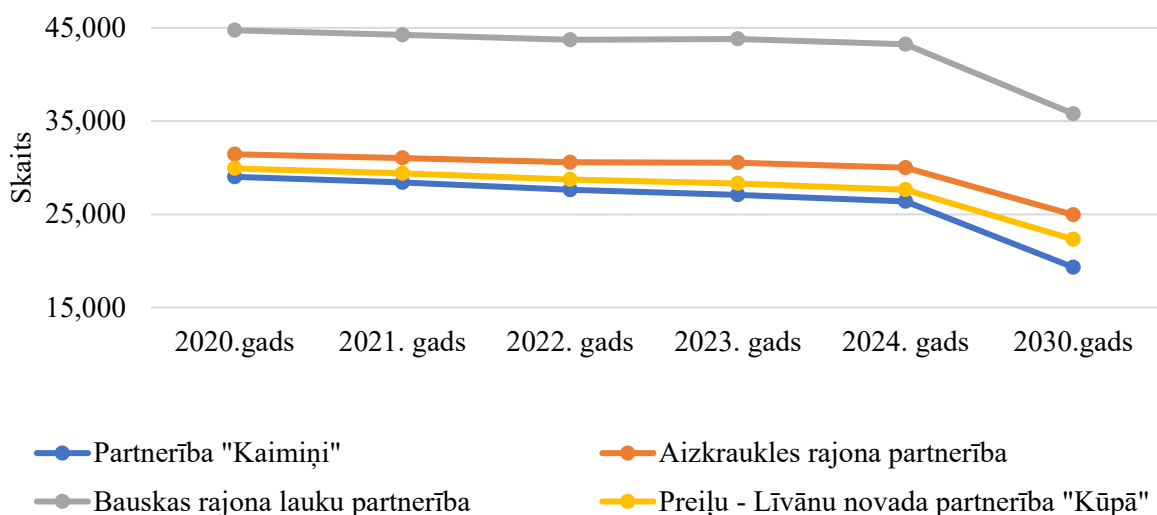
Saskaņā ar iedzīvotāju skaita prognozi 2030. gadam Aizkraukles rajona partnerība teritorijā iedzīvotāju skaits varētu samazināties par 16%², partnerības "Kaimiņi" teritorijā par 26 %³, partnerības "Kūpā" teritorijā par 20 %⁴ un Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā par 17 %⁵, skatīt 1.1. attēlu.

² Iedzīvotāju skaita prognoze 2030. gadam. Aizkraukles novads. Pieejams: <https://raim.gov.lv/?spatvk=20000>

³ Iedzīvotāju skaita prognoze 2030. gadam. Augšdaugavas novads. Pieejams: <https://raim.gov.lv/?spatvk=22000>

⁴ Iedzīvotāju skaita prognoze 2030. gadam. Preiļu novads. Līvānu novads. Pieejams: <https://raim.gov.lv/?spatvk=42000> un <https://raim.gov.lv/?spatvk=36000>

⁵ Bauskas novads. Pieejams: <https://raim.gov.lv/?spatvk=25000>

1.1. attēls. Iedzīvotāju skaita izmaiņu tendence un prognoze izpētes teritorijā

Avots: autoru veidots pēc RAIM datiem

Iedzīvotāju prognoze parāda Latvijas monocentrisku attīstību – jo attālāk no Rīgas, jo lielāka iedzīvotāju skaita samazināšanās novadā, kā arī lielāka sabiedrības novecošanās. Kopumā izpētes teritorijā iedzīvotāju skaits varētu samazināties par 20%.

Bērnu un jauniešu skaits, kuri apmeklēja pirmsskolas un vispārējās izglītības iestādes 2022./2023. mācību gadā izpētes teritorijā, ir parādīts 1.2. tabulā.

1.2. tabula. Pirmsskolas un vispārējās izglītības iestāžu skaits un audzēkņu skaits 2022./2023. mācību gadā izpētes teritorijā

Rādītāji	Aizkraukles rajona partnerība	Partnerība "Kaimiņi"	Partnerība "Kūpā"	Bauskas rajona lauku partnerība	Kopā
Audzēkņu skaits vispārējās izglītības iestādēs	2930	1 818	2 654	7 832	15234
Vispārējās izglītības iestāžu skaits	14	14	19	21	68
Vidējais skolēnu skaits uz vienu izglītības iestādi	209	130	140	373	x
Audzēkņu skaits pirmsskolas izglītības iestādēs	1504	654	1 091	2111	5360
Pirmsskolas izglītības iestāžu skaits	13	3	5	6	27
Vidējais bērnu skaits uz vienu izglītības iestādi	116	218	218	352	x

Avots: autoru veidots pēc IZM datiem

2022./2023. mācību gadā vispārējās izglītības iestādes izpētes teritorijā apmeklēja 15234 jaunieši, bet pirmsskolas izglītības iestādes 5360 bērni. Kopumā izpētes teritorijā šajā mācību gadā darbojās 68 vispārējās izglītības iestādes un 27 pirmsskolas izglītības iestādes. Vidēji lielākais skolēnu skaits uz vienu vispārējās izglītības iestādi un arī pirmsskolas izglītības iestādi bija Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā – 373 jaunieši un 352 bērni, savukārt, mazākais vidējais skolēnu skaits uz vienu vispārējās izglītības iestādi ir partnerības "Kaimiņi" teritorijā - 130

jaunieši, un mazākais vidējais bērnu skaits uz vienu pirmsskolas izglītības iestādi ir Aizkraukles rajona partnerības teritorijā – 116 bērni.

Kopumā izpētes teritorijā darbojas 21 sociālās aprūpes centrs (skat. 2. pielikumu). Aizkraukles rajona partnerības teritorijā darbojas 7 SAC, partnerības "Kaimiņi" teritorijā ir reģistrēti 6 SAC, partnerības "Kūpā" teritorijā 5 SAC, bet vismazāk - 3 SAC darbojas Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā. Kopējo sociālās aprūpes centru (SAC) personu skaits izpētes teritorijā 2023. gadā dalījumā pa vecuma grupām ir parādīts 1.3. tabulā. Izpētes teritorijā 2023. gadā SAC centros ir reģistrēta 3051 persona. Vērtējot pa vecuma grupām, lielākais skaits (66 %) personu ir vecuma grupā no 18-69 gadu vecumam un 31% vecumā virs 70 gadu vecuma, bet 2% ir bērni un jaunieši vecumā līdz 17 gadiem.

1.3. tabula. **Kopējais personu skaits sociālās aprūpes centros izpētes teritorijā 2023. gadā dalījumā pa vecuma grupām**

Vietējās rīcības grupas nosaukums	Personu skaits				Kopējais personu skaits
	<6g.v.	7-17 g.v.	18 - 69 g.v.	70+ g.v.	
Aizkraukles rajona partnerība	0	0	739	419	1158
Partnerība "Kaimiņi"	0	16	174	99	289
Bauskas rajona lauku partnerība	5	51	1070	291	1417
Partnerība "Kūpā"	0	0	44	143	187
Kopējais SAC personu skaits izpētes teritorijā	5	67	2027	952	3051

Avots: autoru veidots pēc LM datiem

Starp visu VRG SAC centriem lielākais personu skaits 2023. gada bija reģistrēts Valsts sociālās aprūpes centrs "Zemgale" – 1210 personas un Valsts sociālās aprūpes centrs "Latgale" – 824 personas, bet SIA "Veselības centrs "Ilūkste"" 2023. gadā nebija reģistrēta neviena persona. Lielākā daļa (78%) izpētes teritorijā reģistrētie bērni un jaunieši vecumā līdz 17 gadiem uzturas Latvijas SOS bērnu ciematu asociācijas Īslīces SOS bērnu ciematā, kurš atrodas Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā.

2. PĀRTIKAS PIEPRASĪJUMS IZPĒTES TERITORIJĀ

2.1. Kopējais pārtikas pieprasījums izpētes teritorijā pa produktu grupām

Pārtikas grozā izdala 5 produktu grupas, kuras arī veido kopējo produkcijas pieprasījumu izpētes teritorijā 2023. gadā. Pārtikas groza plānošanas metodika ir aprakstīta sadaļā: *pētījuma metodoloģija*. Nepieciešamā pārtikas apjoma noteikšana ir pirmais solis pārtikas groza novērtēšanā. Nepieciešamo produkcijas pieprasījumu veido 2023. gadā reģistrētais iedzīvotāju skaits dažādās vecuma grupās un nepieciešamā uztura norma. Graudaugu produkcijas pieprasījums izpētes teritorijā 2023. gadā ir parādīts 2.1. tabulā.

2.1. tabula. Graudaugu produkcijas pieprasījums izpētes teritorijā 2023. gadā, t

Produkcijas veids	Bauskas rajona lauku partnerība	Partnerība "Kūpā"	Partnerība "Kaimiņi"	Aizkraukles rajona partnerība	Kopā izpētes teritorijā, t
Rudzu rupjmaize	1021	689	666	774	3150
Griķi	832	562	544	632	2570
Kviešu milti	782	521	498	588	2389
Makaroni	612	413	400	464	1889
Auzu pārslas	531	359	349	404	1643
Graudu/sēklu maize	448	301	290	339	1379
Rīsi	344	234	229	263	1069
Pupas, zirņi, lēcas	288	195	189	219	892
Miežu grūbas	124	86	86	96	391

Avots: autoru aprēķini

No graudaugu produkcijas, izpētes teritorijā, lielāko īpatsvaru veido rudzu rupjmaize (20% jeb 3150 t), griķi (17% jeb 2570 t) un pilngraudu kviešu milti (16% jeb 2389 t). Starp pārtikas grozā iekļautajiem graudaugu produktiem ir iekļauti baltie rīsi (7% jeb 1069 t), kurus neaudzē Latvijā, bet importē. Cita veida graudaugu produkciju ir iespējams saražot vietējā teritorijā. Vajadzības gadījumā var baltos rīsus aizvietot ar cita veida graudaugu produkciju, piemēram, pārļu grūbām.

Otrā no pārtikas groza produktu grupām ir augļi, ogas un dārzeņi. Augļu, ogu un dārzeņu produkcijas pieprasījums pēc 2023. gada datiem ir apkopots 2.2. tabulā.

No Latvijā ražotiem augļiem un ogām pārtikas grozā ir iekļauti āboli, bumbieri un dažāda veida ogas, kuras var izmantot gan svaigā, gan saldētā veidā. Izpētes teritorijā augļu un ogu grupā lielāko īpatsvaru veido dažāda veida ogas (6 % jeb 2455 t), kuras uzturā svaigā veidā var sākt lietot no jūnija vidus – zemenes, sausseržus, avenes, ķiršus, bet vēlāk plūmes, mellenes, upenes, jānogas, ērkšķogas u.c. ogas. Bez ogām no Latvijā ražotiem augļiem pārtikas grozā ir iekļauti āboli (5% jeb 1906 t) un bumbieri (5% jeb 1817 t). No importa produkcijas pārtikas grozā ir iekļauti banāni (4% jeb 1488 t) un citrusaugļi (1293 t).

Starp dārzeņiem lielāko īpatsvaru pārtikas grozā veido kartupeļi (24% jeb 9137 t), kāposti, piemēram, galviņkāposti, puķkāposti (10% jeb 3873 t), burkāni (9% jeb 3591 t), ķirbji, kabači, baklažāni, cukini (7% jeb 2713 t) un paprika (6% jeb 2348 t). Savukārt vismazāk ir nepieciešami dažādi lapu salāti piemēram, spināti, lapu salāti, rukola, Ķīnas kāposts u.c. un svaigas dilles un lociņi.

2.2. tabula. **Augļu, ogu un dārzeņu produkcijas pieprasījums izpētes teritorijā 2023. gadā, t**

Produkta veids	Bauskas rajona lauku partnerība	Partnerība "Kūpā"	Partnerība "Kaimiņi"	Aizkraukles rajona partnerība	Kopā
Kartupeļi	2953	1998	1941	2245	9137
Kāposti	1259	846	816	953	3873
Burkāni	1167	784	756	883	3591
Ķirbji vai kabači/cukini	886	592	566	668	2713
Svaigas un saldētas ogas	799	536	516	604	2455
Paprika	751	515	506	576	2348
Āboli	621	416	401	469	1906
Galda bietes	595	399	384	449	1827
Bumbieri	592	397	381	447	1817
Svaigi gurķi	563	377	361	425	1727
Sīpoli	526	354	341	398	1619
Banāni	482	325	315	366	1488
Tomāti	472	315	302	356	1444
Citrusaugļi	419	282	273	318	1293
Lapu salāti	398	268	258	301	1225
Svaigi lociņi un dilles	90	60	58	68	277

Avots: autoru aprēķini

Trešā produktu grupa pārtikas grozā ir piena produkti. Piena produkcijas pieprasījums izpētes teritorijā 2023. gadā ir apkopots 2.3. tabulā.

2.3. tabula. **Piena produkcijas pieprasījums izpētes teritorijā 2023. gadā, t**

Produkta veids	Bauskas rajona lauku partnerība	Partnerība "Kūpā"	Partnerība "Kaimiņi"	Aizkraukles rajona partnerība	Kopā
Piens	2751	1839	1777	2071	8437
Kefīrs/jogurts	2766	1848	1783	2081	8478
Biezpiens	1392	947	924	1062	4325
Siers	412	278	271	313	1274
Krējums	288	195	189	219	890
Kausētais siers	147	99	96	111	453
Sviests	88	56	51	64	258
Biezpiena sieriņš	28	16	12	19	74

Avots: autoru aprēķini

No piena produkcijas 67% pārtikas grozā veido piens (8437 t) un kefīrs, jogurts (8478 t), bet 17% biezpiens. Biezpiena sieriņš veido vien 0,3% jeb 74 t no kopējās piena produkcijas daudzuma. Tas saistīts ar to, ka biezpiena sieriņš pārtikas grozā tiek rēķināts un plānots izmantot uzturā bērniem vecumā no 0 līdz 14 gadiem un jauniešiem no 15 līdz 18 gadiem. Attiecīgi pārējie piena produkti (sviests, kausētais siers, siers, krējums) ir robežās no 2 līdz 5 %.

Nepieciešamais gaļas un zivju produkcijas un olu apjoms izpētes teritorijā ir parādīts 2.4. tabulā.

2.4. tabula. Gaļas produkcijas un olu pieprasījums izpētes teritorijā 2023. gadā, t

Produkta veids	Bauskas rajona lauku partnerība	Partnerība "Kūpā"	Partnerība "Kaimiņi"	Aizkraukles rajona partnerība	Kopā
Vistas gaļa	1215	818	792	920	3745
Zivis	1179	789	760	889	3617
Olas	747	506	493	569	2315
Cūkgaļa	512	344	332	387	1574

Avots: autoru aprēķini

Gaļas/zivju un olu produkcijas pieprasījuma apjomu veido svaiga, neapstrādāta produkcija. Kopējo pieprasījumu veido vistas gaļas, cūkgaļa, zivis un olas. No kopējā pieprasījuma lielāko īpatsvaru pārtikas grozā veido vistas gaļa (33% jeb 3745 t) un zivis (jūras un saldūdens zivis, saldētas zivis) (32% jeb 3617 t). Olas (paipalu, vistu, zosu, pīļu, strausu) veido 21% jeb 2315 t no kopējā apjoma. Cūkgaļa no kopējā pieprasījuma veido 14% jeb 1574t. Ņemot vērā izpētes teritorijā audzēto lauksaimniecības dzīvnieku īpatsvaru un nozaru attīstības tendences, kā arī ēšanas paradumus, vismaz daļa no vistas gaļas un cūkgaļas būtu aizstājama ar cita veida gaļas produkciju, piemēram, liellopa gaļu, aitas gaļu, truša gaļu (īpaši maziem bērniem), savvaļas dzīvnieku gaļu. Cita veida produkcijas pieprasījums izpētes teritorijā ir parādīts 2.5. tabulā.

2.5. tabula. Cita veida produkcijas pieprasījums izpētes teritorijā 2023. gadā, t

Produkta veids	Bauskas rajona lauku partnerība	Partnerība "Kūpā"	Partnerība "Kaimiņi"	Aizkraukles rajona partnerība	Kopējā vajadzība izpētes teritorijā, t
Žāvēti augļi	435	291	280	328	1335
Cukurs	260	175	171	197	804
Augļu sula	270	152	117	179	717
Rieksti un sēklas	231	155	150	174	709
Augļu un ogu ievārījums	217	146	142	164	669
Garšvielas	185	129	128	144	586
Augu eļļa	175	114	107	129	525
Medus	142	96	94	108	441
Kafija	130	90	89	100	409
Sāls	70	48	46	53	217
Tēja	46	31	30	35	142
Kakao pulveris	22	15	14	17	69

Avots: autoru aprēķini

Cita veida produkcijas sortimentu veido garšvielas, dažādi dzērieni (sulas, tēja, kakao, kafija), saldinātāji (medus, cukurs, ievārījums), kā arī rieksti un sēklas, žāvēti augļi un augu eļļa. Lielāko īpatsvaru cita veida produkcijas grupā veido žāvēti augļi (20% jeb 1335 t), cukurs (12% jeb 804 t), augļu sulas (11% jeb 717 t), rieksti un sēklas (11% jeb 709 t) un ievārījums (10% jeb 669 t). Starp importa produktiem pārtikas grozā ir iekļautas dažāda veida garšvielas, cukurs, kafija un kakao. Daļu no šiem produktiem ir iespējas sarīzot arī Latvijā, kā piemēram, garšvielas (mārsils, dilles, baziliks u.c.).

2.2. Kopējais pārtikas pieprasījums zaļā publiskā iepirkumā (ZPI) 2023. gadā

2.2.1. ZPI apjoms sociālās aprūpes centros

Pašvaldību iestādēm gan SAC, gan pirmsskolas un vispārējās vidējās izglītības iestādēs ir pienākums nodrošināt ēdināšanu atbilstoši 2012. gada 1. jūnija MK noteikumiem Nr. 172 "Noteikumi par uztura normām izglītības iestāžu izglītojamiem, sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju klientiem un ārstniecības iestāžu pacientiem".

Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju klientu un ārstniecības iestāžu pacientu vecumā no 7 gadiem pamatdiētas ēdienkartē katru nedēļu (septiņas dienas) iekļaujамie produkti un nepieciešamais produkcijas daudzums 2023. gadā izpētes teritorijā ir parādīts 2.6. tabulā. SAC izpētes teritorijā ir reģistrētas 3046 personas, kurām ēdināšanas ir jānodrošina 365 dienas gadā.

2.6. tabula. SAC klientu vecumā no 7 gadiem nepieciešamais produkcijas daudzums
2023. gadā izpētes teritorijā

Nedēļā vajadzīgais produkcijas daudzums pa produktu kategorijām	Kilogrami uz 1 personu gadā	Kopējais nepieciešamais daudzums gadā, t
1. vismaz 490 g (neto) liesas gaļas vai zivs (fileja), izņemot veģetāru ēdienkarti;	25,5	78
2. vismaz 700 g (neto) kartupeļu;	36,4	111
3. vismaz 2800 g piena, kefīra, jogurta vai citu skābpiena produktu;	145,6	443
4. vismaz 350 g (neto) ar piena olbaltumvielām bagātu produktu (biezpiens, siers);	18,2	55
5. vismaz 2800 g (neto) dārzeņu un augļu vai ogu, tai skaitā vismaz 500 g svaigā veidā.	145,6 (26 svaigā veidā)	443 (79 t svaigā veidā)

Avots: autoru aprēķini pēc MKN Nr. 172 un LM datiem

Izpētes teritorijā, lai nodrošinātu SAC centra personas ar ēdināšanu bija nepieciešamas iepirkt 78 t gaļu vai zivis, 111 t kartupeļus, 443 t piena, kefīra, jogurta vai citu skābpiena produkciju (221,5 t potenciāli iepērkamā bioloģiski ražotā produkcija), 55 t piena olbaltumvielām bagātus produktus (27,5 t potenciālā bioloģiski iepirktā produkcija) un 443 t dārzeņus un augļus vai ogas t.sk. 79 t svaigu produkciju. Atsevišķas ēdienkartes un nepieciešamais produkcijas daudzums ir noteikts bērniem SAC līdz 7 gadu vecumam. Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju klientu un ārstniecības iestāžu pacientu vecumā no 1–6 gadiem pamatdiētas ēdienkartē katru nedēļu (septiņas dienas) iekļaujамie produkti un nepieciešamais produkcijas daudzums izpētes teritorijā 2023. gada ir parādīts 2.7. tabulā. Kopumā izpētes teritorijā SAC centros bija reģistrēti 5 bērni līdz 7 gadu vecumam, kuriem ēdināšana ir jānodrošina 365 dienas gadā.

2.7. tabula. SAC klientu vecumā līdz 7 gadiem nepieciešamais produkcijas daudzums
2023. gadā izpētes teritorijā

Nedēļā vajadzīgais produkcijas daudzums pa produktu kategorijām	Kilogrami uz 1 personu gadā	Kopējais nepieciešamais daudzums gadā, t
1. vismaz 400 g (neto) liesas gaļas vai zivs (fileja), izņemot veģetāru ēdienkarti;	20,8	0,1
2. vismaz 250 g (neto) kartupeļu;	13	0,07
3. vismaz 1400 g piena, kefīra, jogurta vai citu skābpiena produktu;	72,8	0,4
4. vismaz 250 g (neto) ar piena olbaltumvielām bagātu produktu (biezpiens, siers);	13	0,07
5. vismaz 1000 g (neto) dārzeņu un augļu vai ogu bērniem 1–2 g.v., vismaz 1300 g dārzeņu un augļu vai ogu 3–6 g.v. Vismaz 250 g dārzeņu svaigā veidā.	52 67,6 13 (svaigi)	0,26 0,338 0,065 (svaigi)

Avots: autoru aprēķini pēc MKN Nr. 172 un LM datiem

Izpētes teritorijā, lai nodrošinātu bērniem ēdināšanu SAC ir bijis nepieciešams iepirkt tādas pašas produktu kategorijas, kā personām virs 7 gadu vecumam, bet ņemot vērā, ka šajā kategorijā ir vien 5 bērni iepērkamais produkcijas daudzums nevienā no produktu kategorijām nepārsniedz 500 kg.

2.2.2. ZPI apjoms pirmsskolas izglītības iestādēs

To izglītības iestāžu izglītojamo ēdienkartē, kuras īsteno pirmsskolas izglītības programmas līdz 12 stundām dienā, katru nedēļu iekļaujamais produktu daudzums un nepieciešamais produkcijas daudzums izpētes teritorijā 2023. gadā ir parādīts 2.8. tabulā.

2.8. tabula. Nepieciešamais produkcijas daudzums pirmsskolas izglītības iestādēs izpētes teritorijā 2023. gadā

Nedēļā vajadzīgais produkcijas daudzums pa produktu kategorijām	Kilogrami uz 1 personu gadā	Kopējais nepieciešamais daudzums gadā, t
1. vismaz 180 g (neto) liesas gaļas vai zivs (fileja), izņemot veģetāro ēdienkarti;	6,12	33
2. vismaz 150 g (neto) kartupeļu;	5,1	27
3. vismaz 780 g piena, kefīra, jogurta vai citu skābpiena produktu;*	26,52	142
4. vismaz 110 g (neto) ar piena olbaltumvielām bagātu produktu (biezpiens, siers);	3,74	20
5. vismaz 250 g (neto) augļu vai ogu bērniem 1–2 gadu vecumā, vismaz 400 g (neto) augļu vai ogu bērniem 3–6 gadu vecumā. Vismaz 100 g (neto) svaigu augļu vai ogu;*	8,5 13,6 3,4	46 73 18 (svaigi)
6. vismaz 500 g (neto) dārzeņu bērniem 1–2 g.v., vismaz 650 g (neto) dārzeņu (izņemot kartupeļus) bērniem 3–6 g.v. Vismaz 250 g (neto) svaigi dārzeņi.*	17 22,1 8,5 (svaigi)	91 118 46 (svaigi)

* Ieskaitot tos produktus, kas tiek nodrošināti atbalsta programmā par piena produktu piegādi izglītojamiem vispārējās izglītības iestādēs un atbalsta programmā "Skolas auglis".

Avots: autoru aprēķini pēc MKN Nr. 172 un IZM datiem

Izpētes teritorijā 2023. gadā bija reģistrēti 5360 bērni, kuri apmeklēja kādu no pirmsskolas izglītības iestādēm. Lai arī 2.8. tabulā ir aprēķināts uz šo bērnu skaitu nepieciešamais produkcijas apjoms 2023. gadā, jāņem vērā, ka visticamāk šie bērni slimošanas vai citu iemeslu dēļ pirmsskolas izglītības iestādes neapmeklēja regulāri, līdz ar to arī faktiskais iepērkamais apjoms ir bijis mazāks. Pēc 2.8. tabulas datiem, lai gada ietvaros nodrošinātu visus pirmsskolas izglītības iestādēs reģistrētos bērnus, ir bijis jāiepērk 33 t liesa gaļa vai zivis, 27 t kartupeļi, 142 t piens, kefīrs, jogurts vai citi skābpiena produkti, 20 t ar olbaltumvielām bagāti produkti, 46 t augļi vai ogas un vidēji 104 t dārzeņi, t.sk. 46 t patēriņam svaigā veidā.

2.2.3. ZPI apjoms vispārējās izglītības iestādēs

Vispārējās pamatizglītības, vispārējās vidējās izglītības iestāžu izglītojamo kompleksajā pusdienu ēdienkartē katru nedēļu iekļaujama produkta daudzums un nepieciešamais produkcijas daudzums izpētes teritorijā 2023. gadā ir parādīts 2.9. tabulā.

2.9. tabula. Nepieciešamais produkcijas daudzums vispārējās izglītības iestādēs izpētes teritorijā 2023. gadā

Nedēļā vajadzīgais produkcijas daudzums pa produktu kategorijām	Kilogrami uz 1 personu gadā	Kopējais nepieciešamais daudzums gadā, t
1. vismaz 240 g (neto) liesas gaļas vai zivs (fileja), izņemot veģetāro ēdienkarti;	8,16	124
2. vismaz 225 g (neto) kartupeļu;	7,65	117
3. vismaz 500 g piena, skābpiena produktu vai ar piena olbaltumvielām bagātu produktu (biezpiens, siers);	17	259
4. vismaz 700 g (neto) dārzeņu (izņemot kartupeļus) un augļu vai ogu, no tiem vismaz 250 g svaigā veidā.	23,8 8,5 (svaigi)	363 129 (svaigi)

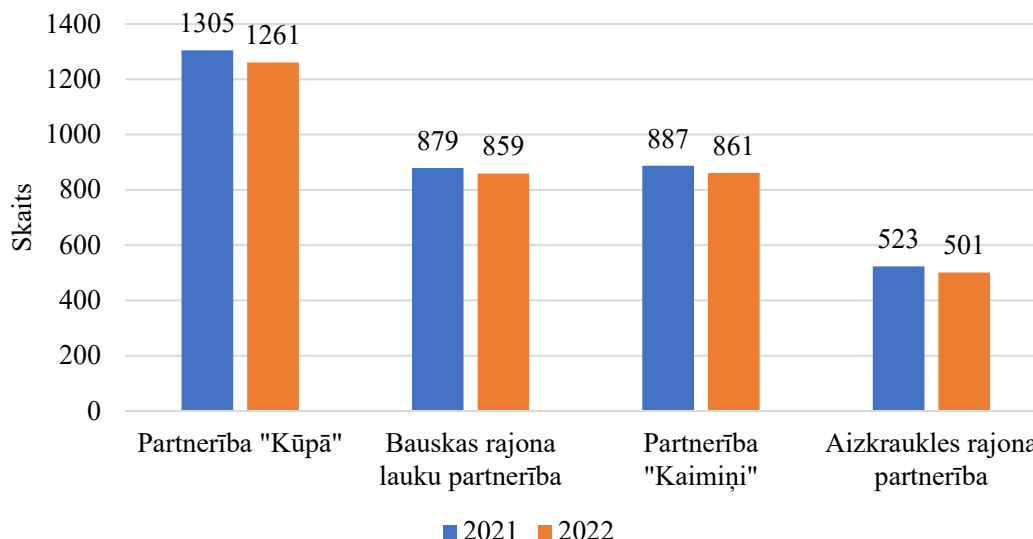
Avots: autoru aprēķini pēc MKN Nr. 172 un IZM datiem

Izpētes teritorijā 2023. gadā bija reģistrēti 15234 bērni, kuri apmeklēja kādu no vispārējās izglītības iestādēm. Lai arī 2.9. tabulā ir aprēķināts uz šo bērnu skaitu nepieciešamais produkcijas apjoms 2023. gadā, jāņem vērā, ka, visticamāk, šie bērni slimošanas vai citu iemeslu dēļ vispārējās izglītības iestādes neapmeklēja regulāri, līdz ar to, arī faktiskais iepērkamais apjoms ir bijis mazāks. Pēc 2.9. tabulas datiem, lai gada ietvaros nodrošinātu visus vispārējās izglītības iestādēs reģistrētos bērnus ar siltu maltīti, ir bijis jāiepērk 124 t liesa gaļa vai zivis, 117 t kartupeļi, 259 t piens, kefīrs, jogurts vai citi skābpiena produkti t.sk. ar olbaltumvielām bagāti produkti, 363 t augļi, ogas un dārzeņi t.sk. 129 t patēriņam svaigā veidā.

Kopumā ZPI ietvaros, lai nodrošinātu SAC un izglītības iestādes ar siltu maltīti, ir bijis jāiepērk: 235 t liesa gaļa vai zivis; 255 t kartupeļi, 921 t piens, kefīrs, jogurts un ar piena olbaltumvielām bagāti produkti un 943 t augļi, ogas un dārzeņi t.sk. 273 t patēriņam svaigā veidā.

3. PĀRTIKAS RAŽOTĀJI IZPĒTES TERITORIJĀ

Atbilstoši CSP datiem par tirgus sektora aktīvajiem dalībniekiem katrā no izpētes teritorijām par laika periodu no 2021. gada līdz 2022. gadam redzams, ka kopumā uzņēmumu skaitam ir tendence samazināties, skat. 1.2. attēlu.

1.2. attēls. **Tirgus sektora ekonomiski aktīvi uzņēmumi izpētes teritorijā 2021. – 2022. gadā, pēc NACE (2.red)**

Avots: autoru veidots pēc CSP

Vērtējot katru partnerību atsevišķi, redzams, ka lielākais uzņēmumu skaits, kuru darbības veids ir saistīts ar augkopības un lopkopības produkcijas ražošanu (A01), ir reģistrēts partnerības "Kūpā" teritorijā, bet vismazāk Aizkraukles rajona partnerības teritorijā. Salīdzinoši vienāds uzņēmumu skaits ir partnerības "Kaimiņi" un Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā.

Ņemot vērā, ka CSP datus nav iekļauta liela daļa no pārtikas ražotājiem, kuri veic saimniecisko darbību nelielos apjomos, tad tālākai analīzei tiek izmantoti PVD reģistrā reģistrētie uzņēmumi.

3.1. PVD reģistrētie pārtikas ražotāji pēc to darbības veida

Pārtikas ražotāju (audzētāju un pārstrādātāju) analīzei autores izmanto PVD un Lursoft statistikas datus uz 2024. gada 27. jūniju. PVD reģistrēto pārtikas produktu primāro ražotāju skaits pēc to darbības veida ir parādīts 3.1. tabulā. Jāņem vērā, ka apkopoto uzņēmumu skaits ir informatīvs un var būt uzņēmumi, kuri atbilst vairākiem darbības veidiem. Jāņem vērā arī tas, ka ne visi uzņēmumi būs iekļauti PVD reģistrā, tomēr, ņemot vērā pētījuma darba mērķi, analīze tiek veikta par tiem uzņēmumiem, kuru saimnieciskā darbība ir tiešā veidā vērsta uz gala patērētāju vai gala patērētājiem vērstu produktu ražošanu.

PVD reģistra darbības veidu kodi parāda nozares, kuras tiek pārstāvētas katrā no izpētes teritorijām, un vienlīdz kāda lauksaimniecības produkcija gala patērētājam šķietami ir vieglāk sasniedzama. Kopā izpētes teritorijā 2024. gadā ir reģistrēti 1027 primārie lauksaimniecības produktu ražotāji. Biežāk reģistrētie darbības veidi PVD reģistrā ir 10.kods (biškopības produktu aprites uzņēmums) – 28%, 14. kods (augu izcelsmes produktu primārās ražošanas uzņēmums) – 47%, un 45. kods (ražošanas uzņēmums mājas apstākļos) – 17%.

3.1. tabula. **Primārie produktu ražotāji izpētes teritorijā 2024. gadā**

Kods	Darbības veids pēc PVD reģistra	Aizkraukles rajona partnerība	Partnerība “Kaimiņi”	Partnerība “Kūpā”	Bauskas rajona lauku partnerība	Kopā
08./09.	Olu iepakojšanas centrs/ Olu produktu ražošanas uzņēmums	1	1	0	1	3
10.	Biškopības produktu aprites uzņēmums	68	71	95	53	287
13.	Dzeramā ūdens ražošanas uzņēmums	0	0	1	1	2
14.	Augu izcelsmes produktu primārās ražošanas uzņēmums	61	60	79	287	487
21.	Jaukto un dažādas izcelsmes pārtikas produktu ražošanas uzņēmums	3	0	2	1	6
33.	Savvaļas produktu iepirkšanas un realizācijas uzņēmumi	2	1	0	1	4
45.	Ražošanas uzņēmums mājas apstākļos	38	40	37	64	179
73.	Akvakultūras dzīvnieku audzēšana	14	7	3	5	29
93.	Aukstasiņu dzīvnieku audzētava un/vai uzglabāšanas vieta	9	6	2	13	30
KOPĀ		196	186	219	426	1027

Avots: autoru veidots pēc PVD datiem uz 27.06.2024.

Vērtējot biežāk reģistrētos darbības veidus izpētes teritorijā, biškopība – medus ražošana ir vienlīdz labi attīstīta visā izpētes teritorijā. Tie pamatā ir mazie uzņēmēji – fiziskas personas, kuras piemājas saimniecībās ievāc biškopības produktus (medu, ziedputekšņus, bišu maizi, vasku) un tālāk realizē gala patērētājiem.

Augu izcelsmes produktu primārās ražošanas uzņēmumi visvairāk (59%) atrodas Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā: 242 ražotāji nodarbojas ar augļu un dārzeņu audzēšanu. Tās pamatā ir zemnieku saimniecības (ZS), fiziskas personas vai individuālie uzņēmumi (IU). Starp augļu un dārzeņu audzētājiem/ražotājiem vairāk nekā 50% uzņēmēju produkciju nav iespējams uzglabāt pagrabos. Starp 287 augu izcelsmes primāriem ražošanas uzņēmējiem 45 jeb 16 % nodarbojas ar graudaugu audzēšanu, jo tiem PVD reģistrā ir reģistrētas graudu kaltes un noliktavas.

Izpētes teritorijā 179 uzņēmēji ir reģistrējuši saimniecisko darbību ar 45. kodu – ražošanas uzņēmums mājas apstākļos, t.sk., 58% veic augu izcelsmes produktu pārstrādi mājas apstākļos, 16% gaļas produkcijas ražošanu, 12% piena produkcijas ražošanu, 16% maizes un miltu izstrādājumu ražošanu, 4% veic biškopības produkcijas ražošanu, 0,5% olu produkcijas ražošanu, 2% zvejas produkcijas ražošanu, 2% augu eļļu un tauku ražošanu mājas apstākļos. Atsevišķos gadījumos uzņēmumi – primārās produkcijas ražotāji, ir reģistrējuši vairākus darbības veidus un

attiecīgi ražo dažāda veida produkciju, kā piemēram, veic gan gaļas, gan zivju produkcijas ražošanu.

Starp neierastākiem darbības veidiem izpētes teritorijā ir reģistrēti divi uzņēmumi, kuri nodarbojas ar dzeramā ūdens ražošanu – Līvānu novadā SIA “Saltums 2” (partnerības “Kūpā” teritorijā) un SIA “Stelpes MW” Bauskas novadā (Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā). Arī putnu gaļas un olu ražošana tiek attīstīta izpētes teritorijā. Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā atrodas AS “Balticovo” – lielākais olu un olu produktu ražotājs Ziemeļeiropā, kurš gadā saražo 700 miljonus olas un eksportē vismaz 70% produkcijas⁶. Bez tam partnerības “Kaimiņi” teritorijā darbojas SIA “EKA Paipalas” – paipalu olu un gaļas ferma, kā arī Aizkraukles rajona partnerības teritorijā ir reģistrēts paipalu olu un pārstrādes produktu ražošanas uzņēmums SIA “Rīta putni”. Izpētes teritorijā ir reģistrēti 29 uzņēmumi, kuri nodarbojas ar akvakultūras dzīvnieku audzēšanu (11% no visas Latvijas), un 30 uzņēmumi, kuri nodarbojas ar aukstasiņu (gliemeži, sliemas) dzīvnieku audzēšanu (12% no visas Latvijas).

Kopumā starp VRG teritorijām lielākais skaits primārās ražošanas uzņēmumi ir reģistrēti Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (41%), bet vismazāk primārās ražošanas uzņēmumu ir partnerības “Kaimiņi” teritorijā – 186 jeb 18%. Tas izskaidrojams ar to, ka Bauskas rajona partnerības teritorijā ir salīdzinoši labi attīstīta augļkopība un dārzenkopība, bet citviet lauksaimniecības produktu ražotāju darbība izteiktāk ir vērsta uz neapstrādātas lauksaimniecības produkcijas (piemēram, augļi, dārzeņi, graudaugi, svaigpiens) ražošanu lielos apmēros, kur izejvielas tiek realizētas tālākai apstrādei un pārstrādei.

Lielākie lauksaimniecības produkcijas izejvielu ražotāji pēc darbības veida izpētes teritorijā ir apkopoti 3.2. tabulā. Lai apkopotu lielākos uzņēmumus pēc to neto apgrozījuma, tiek izmantota Lursoft pieejamā informācija par TOP 100 lielākajiem uzņēmumiem katrā no izpētes teritorijām. Izpētes teritorijā starp TOP 100 uzņēmumiem, galvenokārt, ir uzņēmumi, kuri nodarbojas ar graudkopību un jauktu lauksaimniecību (augkopību un lopkopību). Šādu uzņēmumu saraksts ir apkopots 3. pielikumā.

3.2. tabula. **Lielākie lauksaimniecības produkcijas izejvielu ražotāji pēc to darbības veida izpētes teritorijā 2023. gadā**

NACE kods	Darbības veids pēc NACE	Aizkraukles rajona partnerība	Partnerība “Kaimiņi”	Partnerība “Kūpā”	Bauskas rajona lauku partnerība
1.11.	Graudaugu (izņemot rīsu), pākšaugu un eļļas augu sēklu audzēšana	7	15	10	18
1.13.	Dārzeņu audzēšana	0	0	0	4
1.41.	Piena lopkopība	4	2	2	0
1.42.	Cītu liellopu audzēšana	1	1	1	1
1.46.	Cūkkopība	0	1	0	0
1.47.	Putnkopība	0	1	0	0
1.50.	Jaukta lauksaimniecība (augkopība un lopkopība)	2	19	20	7
KOPĀ		14	39	33	30

Avots: autoru veidots pēc Lursoft TOP 100, 2023

Atsevišķi vērtējot katru no partnerības teritorijām, redzams, ka partnerības “Kūpā” teritorijā starp TOP 100 uzņēmumiem 33 uzņēmumi nodarbojas ar lauksaimniecības produkcijas

⁶ Balticovo // Pieejams <https://balticovo.lv/lv/par-mums>

ražošanu: t.sk. 10 graudkopības uzņēmumi un 20 uzņēmumi, kuru darbības veids ir jaukta lauksaimniecība (augkopība un lopkopība). Divi izņēmumi nodarbojas ar svaigpiena ražošanu: 57. vietā ZS “SMILGAS” Līvānu novadā (0,40 milj. EUR neto apgrozījums) un 80. vietā ZS “OZOLDĀRZS” Preiļu novadā (0,10 milj. EUR neto apgrozījums), savukārt viens uzņēmums nodarbojas ar gaļas liellopu audzēšanu 93. vietā SIA “VANAGI 2” (0,20 milj. EUR neto apgrozījums).

Partnerības “Kaimiņi” teritorijā starp TOP 100 uzņēmumiem 39 uzņēmumu darbības nozare ir lauksaimniecība: t.sk. 19 uzņēmumu darbības veids ir jaukta lauksaimniecība, bet 15 uzņēmumiem graudkopība. Starp TOP 100 uzņēmumiem divi uzņēmumi nodarbojas ar piena lopkopību: ZS “DRAVNIEKI” (0,96 milj. EUR neto apgrozījums) un KS “DUBEZERS” (0,40 milj. EUR neto apgrozījums), 36. vietā ierindojas putnkopības uzņēmums SIA “EKA PAIPALAS” (0,82 milj. EUR neto apgrozījums) un 13. vietā cūkkopības uzņēmums AS “LATGALES BEKONS” (1,93 milj. EUR neto apgrozījums), bet 98. vietā Šarolē šķirnes gaļas liellopu audzētājs SIA “VACCA” (0,27 milj. EUR neto apgrozījums).

Aizkraukles rajona partnerības teritorijā ir uz pusi mazāk lauksaimniecības produkcijas ražotāji TOP 100 sarakstā, salīdzinājumā ar citu partnerību teritorijām. Kopumā no 14 uzņēmumiem 7 uzņēmumi nodarbojas ar graudaugu audzēšanu. Otrs plašāk pārstāvētais darbības veids ir piena lopkopība. Lielākie piena lopkopības uzņēmumi ir SIA “Vecsiljāņi” (6,90 milj. EUR neto apgrozījums), SIA “Jaunholandes piens” (1,94 milj. EUR neto apgrozījums), ZS “PALEJKALNI” (0,91 milj. EUR neto apgrozījums) un ZS “GALA TUNĶI” (0,81 milj. EUR neto apgrozījums). Divi ir jauktas lauksaimniecības uzņēmumi: ZS “SIETIŅI” (1,60 milj. EUR neto apgrozījums) un ZS “PUMPURI” (0,91 milj. EUR neto apgrozījums). Viens uzņēmums nodarbojas ar gaļas liellopu audzēšanu: SIA “Adams farm” (0,82 milj. EUR neto apgrozījums).

Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā 2023. gadā starp TOP 100 lielākajiem uzņēmumiem 30 uzņēmumi ir lauksaimniecības produkcijas ražotāji. Līdzīgi kā citviet, arī Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā ir reģistrēti 30 lauksaimniecības produkcijas ražotāji, t.sk. 18 ir graudkopības uzņēmumi un 7 jauktas lauksaimniecības uzņēmumi. Četru uzņēmumu darbības veids ir dārzena audzēšana: 80. vietā ZS “KAŽI” (1,18 milj. EUR neto apgrozījums), 88. vietā ZS “MAZVIZBUĻI” (1,04 milj. EUR neto apgrozījums), ZS “UPESKALNI” (1,04 milj. EUR neto apgrozījums) un 99. vietā ZS “LIEPZIEDI” (0,92 milj. EUR neto apgrozījums). Savukārt ZS “JUNDAS” (1,43 milj. EUR neto apgrozījums) nodarbojas ar gaļas liellopu audzēšanu un TOP 100 ierindojas 66. vietā.

Kopumā var secināt, ka izpētes teritorijā ir pārstāvētas visas lauksaimniecības produkcijas nozares, kas no teritorijas pašpietiekamības prizmas ir pozitīvs aspekts.

Tālākās analīzes gaitā tiek izvērtēts, vai visu saražoto primārās lauksaimniecības produkciju ir iespējams arī pārstrādāt izpētes teritorijas robežās. PVD reģistrēto pārtikas produktu pārstrādātāju skaits pēc to darbības veida ir parādīts 3.3. tabulā.

3.3. tabula. Pārstrādes uzņēmumi pēc to darbības veida izpētes teritorijā 2024. gadā

Kods	Uzņēmuma darbības veids pēc PVD reģistra	Aizkraukles rajona partnerība	Partnerība "Kaimiņi"	Partnerība "Kūpā"	Bauskas rajona lauku partnerība	Kopā
02.	Gaļas pārstrāde	2	3	2	0	7
07.	Piena pārstrāde	2	0	2	1	5
12.	Zvejas produktu pārstrāde	1	2	0	0	3
15.	Labības apstrāde un pārstrāde	0	0	0	2	2
16.	Maizes un miltu izstrādājumu ražošana	5	2	7	0	14
18.	Augu izcelsmes produktu pārstrāde	6	8	2	18	34
19.	Cukura ražošana un cukura un kakao produktu ražošana	4	0	0	0	4
20.	Taukvielu ražošana	0	1	0	2	3
22.	Dzērienu ražošana	8	7	0	15	30
KOPĀ		28	23	13	38	102

Avots: autoru veidots pēc PVD datiem uz 27.06.2024.

Izpētes teritorijā PVD reģistrā kopumā ir reģistrēti 102 pārstrādes uzņēmumi. Lielākais īpatsvars uzņēmumu nodarbojas ar augu izcelsmes produktu pārstrādi (33%) un dzērienu ražošanu (29%), kā arī maizes un miltu izstrādājumu ražošanu (14%) un gaļas pārstrādi (7%).

Starp izpētes teritorijām lielākais skaits pārstrādes uzņēmumu ir reģistrēti Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā, bet vismazāk pārstrādes uzņēmumu ir partnerības "Kūpā" teritorijā. No uzskaitītajiem darbības veidiem Aizkraukles rajona partnerības teritorijā nav neviena uzņēmuma, kas veiktu graudaugu pārstrādi un taukvielu ražošanu, bet šī ir vienīgā no partnerību teritorijām, kur atrodas četri cukura ražošanas un cukura un kakao produktu ražošanas uzņēmumi (SIA "Aizkraukles Saldumi", "SIA Skrīveru saldumi", SIA "Skrīveru pārtikas kombināts" un SIA "E Dāvis"). Partnerības "Kaimiņi" teritorijā nav neviena piena pārstrādes uzņēmuma, graudaugu pārstrādes uzņēmuma un cukura ražošanas un cukura un kakao produktu ražošanas uzņēmuma. Tomēr partnerības "Kaimiņi" teritorijā ir reģistrēts lielākais skaits gaļas pārstrādes uzņēmumu (SIA "Dubiki", SIA "Olgass" un SIA "Randene") un zivju pārstrādes uzņēmumi (SIA "Avis D" un SIA "Fish&Snack EU").

Pretēji citu partnerību teritorijām, partnerības "Kūpā" teritorijā vislabāk ir attīstīta maizes un miltu izstrādājumu ražošana, bet salīdzinoši maz ir augu izcelsmes produktu pārstrādes uzņēmumi (L.Paegle un SIA "Glear"), tas nozīmē, ka šajā teritorijā ir maz mājražotāji, kas veic produkcijas pārstrādi. Turklāt partnerības "Kūpā" teritorijā ir salīdzinoši šaurs pārstrādes uzņēmumu klāsts, un neviens uzņēmums nedarbojas zvejas produktu pārstrādē, labības apstrādē un pārstrādē, cukura ražošanā un cukura un kakao produktu ražošanā, taukvielu vai dzērienu ražošanā. Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā pretēji citām izpētes teritorijām nav neviens uzņēmums, kas veiktu gaļas pārstrādi un maizes un miltu izstrādājumu ražošanu, bet šī ir vienīgā no teritorijām, kur tiek veikta graudaugu pārstrāde (IK "Grauds ar dvēseli" un SIA "I.S.D"). Turklāt, atšķirībā no citām izpētes teritorijām, Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā vislabāk ir attīstīta augu izcelsmes produktu pārstrādes un dzērienu ražošana.

Pētījuma ietvaros tiek apkopoti arī lielākie pārstrādes uzņēmumi pēc to neto apgrozījuma atbilstoši darbības veidam. Datu analīzei autores izmanto Lursoft pieejamo informāciju par TOP 100 lielākajiem uzņēmumiem katrā no izpētes teritorijām. 3.4. tabulā ir apkopots lielāko uzņēmumu skaits pēc to darbības veida.

3.4. tabula. **Lielākie pārstrādes uzņēmumi pēc to darbības veida izpētes teritorijā 2023. gadā**

NACE	Darbības veids (pēc NACE)	Aizkraukles rajona partnerība	Partnerība "Kaimiņi"	Partnerība "Kūpā"	Bauskas rajona lauku partnerība
10.11	Gaļas pārstrāde un konservēšana	1	2	2	0
10.13.	Gaļas un mājputnu gaļas produktu ražošana	0	2	1	0
10.20.	Zivju, vēžveidīgo un mīkstmiešu pārstrāde un konservēšana	0	2	0	0
10.39.	Cita veida augļu un dārzeņu pārstrāde un konservēšana	0	0	1	1
10.51.	Piena pārstrāde un siera ražošana	1	0	1	1
10.71.	Maizes ražošana; svaigi ceptu mīklas izstrādājumu un kūku ražošana	0	0	1	0
10.72.	Sausiņu un cepumu ražošana; ilgi uzglabājamo konditorejas izstrādājumu un kūku ražošana	0	0	2	0
10.82.	Kakao, šokolādes, konfekšu un citu cukuroto konditorejas izstrādājumu ražošana	1	0	0	0
10.84.	Garšvielu un piedevu ražošana	0	0	0	1
KOPĀ		3	6	8	3

Avots: autoru veidots pēc Lursoft, 2024

Aizkraukles rajona partnerības teritorijā starp TOP 100 uzņēmumiem 3 ir pārstrādes uzņēmumi. Gaļas produkcijas pārstrādi veic SIA "Jaunzemītāni" (0,86 milj. EUR neto apgrozījums), piena pārstrādi SIA "Sērenes piens" (1,90 milj. EUR neto apgrozījums) un kakao, šokolādes, konfekšu un citu cukuroto konditorejas izstrādājumu ražošanu SIA "Aizkraukles saldumi" (6,09 milj. EUR neto apgrozījums).

Partnerības "Kaimiņi" teritorijā starp TOP 100 uzņēmumiem 6 ir pārstrādes uzņēmumi, turklāt visi šie uzņēmumi ir saistīti ar gaļas un zivju produkcijas pārstrādi. Gaļas pārstrādi un konservēšanu veic SIA "Eksporta Konsultācijas" (5,02 milj. EUR neto apgrozījums) un SIA "Barritus" (0,36 milj. EUR neto apgrozījums). Gaļas un mājputnu gaļas ražošanu veic SIA "Dubiki" (5,93 milj. EUR neto apgrozījums) un SIA "ŽABO" (1,24 milj. EUR neto apgrozījums), bet zivju pārstrādi un konservēšanu SIA "AVIS D" (1,78 milj. EUR neto apgrozījums) un SIA "Fish&Snack EU" (0,60 milj. EUR neto apgrozījums).

Partnerības "Kūpā" teritorijā starp TOP 100 uzņēmumiem 8 ir pārstrādes uzņēmumi. Divi uzņēmumi nodarbojas ar gaļas pārstrādi un konservēšanu – SIA "SĀTYS gaļa i dasys" (0,36 milj. EUR neto apgrozījums) un ZS "MADERA" (0,32 milj. EUR neto apgrozījums), bet ar gaļas un mājputnu gaļas ražošanu SIA "PRIMO KK" (0,24 milj. EUR neto apgrozījums). Piena produktu

pārstrādi un siera ražošanu veic AS “Preiļu siers” (78,01 milj. EUR neto apgrozījums). Starp TOP 100 uzņēmumiem ir viens čipsu (zīmols “*Jersikas čipsi*”) ražošanas uzņēmums (NACE 10.39.) – SIA “GLEAR”(0,76 milj. EUR neto apgrozījums). Pārējo trīs uzņēmumu darbība ir saistīta ar miltu izstrādājumu un saldumu ražošanu. SIA “Livenhofa” (0,09 milj. EUR neto apgrozījums) ražo saldus riekstiņus un kraukšķīgās vafeles, kā arī dažāda veida grauzdiņus. SIA “Miredo” (1,79 milj. EUR neto apgrozījums) pārstāv preču zīmolu “*Ranele*” un plašā klāstā ražo dažāda veida cepumus, sausiņus un vafeles. SIA “DAUGULIS & PARTNERI” (2,96 milj. EUR neto apgrozījums) pārstāv preču zīmolu “*Daugulis*”. Šī uzņēmuma produkcijas katalogā ir pieejami maizes grauzdiņi, mafīni, sausiņi, cepumi, ruletes, cūku ādiņas, brauniji un maizes čipsi.

Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā starp TOP 100 uzņēmumiem 3 ir pārstrādes uzņēmumi. SIA “KRONIS” (5,10 milj. EUR neto apgrozījums) ir uzņēmums Bauskā, kas ražo vairāk nekā 140 produktus plašam pircēju lokam: gatavās zupas, pesto, konservus, sulas, nektārus, salātus, lečo, ievārijumus, džemus, putas, mērces un pat saldumu – dzērvenes pūdercukurā. Starp TOP 100 ir arī piena pārstrādes uzņēmums SIA “Baltic Dairy Board” (11,21 milj. EUR neto apgrozījums) un garšvielu, piedevu ražošanas uzņēmums SIA “DORMERS” (2,07 milj. EUR neto apgrozījums).

Gan primārās ražošanas lauksaimniecības uzņēmumiem, gan pārstrādes uzņēmumiem veiksmīgas saimnieciskās darbības nodrošināšanai nereti ir svarīga atbalsta uzņēmumu pieejamība jeb dažāda veida pakalpojumi, lai nodrošinātu veiksmīgāku uzņēmuma funkcionalitāti. Tāpēc 10. tabulā autores apkopo PVD reģistrētos atbalsta uzņēmumus pēc to darbības veida izpētes teritorijā.

Kopumā uz 27.06.2024. izpētes teritorijā ir reģistrētas 228 atbalsta struktūras (skatīt 3.5. tabulu). No tām lielāko īpatsvaru veido pārtikas produktu pārvadāšanas uzņēmumi (28%), dzīvnieku pārvadātāji (25%) un pārējā vairumtirdzniecības darbība. No 5% līdz 8% no pieejamām atbalsta struktūrām veido kaušanas pakalpojumu ņēmēji un gaļas piegādātāji (6%), pārtikas produktu noliktavas bez speciāla temperatūras režīma (5%), mājputnu novietnes, kas faktiski pieder AS “Balticovo” (5%), un lauksaimniecības dzīvnieku tirdzniecības uzņēmumi (8%), kā piemēram, SIA “Liellopu izsoļu nams”, SIA “Zenum LV”, SIA “Baltic vianco trading”, KS “Latvijas liellops” u.c. Izpētes teritorijā ir reģistrētas arī kautuves (4%), kā piemēram, ZS “Jaunsenci”, SIA “Help”, SIA “EKA Paipalas”, SIA “Olgass” u.c, pārtikas produktu noliktavas ar speciālu temperatūras režīmu un saldētavas, kā arī pārtikas pārpackošana un svaigpiena savākšana.

3.5. tabula. Atbalsta uzņēmumi pēc to darbības veida izpētes teritorijā 2024. gadā

Kods	Darbības veids pēc PVD reģistra	Aizkraukles rajona partnerība	Partnerības “Kaimiņi”	Partnerība “Kūpā”	Bauskas rajona lauku partnerība	Kopā
01.	Kautuve	1	5	3	1	10
04.	Svaigpiena savākšanas uzņēmums	1	0	1	0	2
05.	Kaušanas pakalpojumu ņēmējs un gaļas piegādātājs	5	3	5	1	14
24.	Pārtikas produktu noliktava bez speciāla temperatūras režīma	1	3	1	6	11
25.	Pārtikas produktu noliktava ar speciālu temperatūras režīmu	1	0	1	1	3

Kods	Darbības veids pēc PVD reģistra	Aizkraukles rajona partnerība	Partnerības "Kaimiņi"	Partnerība "Kūpā"	Bauskas rajona lauku partnerība	Kopā
26.	Pārtikas produktu noliktava – saldētava	0	0	0	3	3
28.	Parējās vairumtirdzniecības darbības	5	6	9	12	32
39.	Pārtikas produktu pārvadāšanas uzņēmums	11	9	21	23	64
47.	Pārtikas pārpakošanas uzņēmums	0	0	0	2	2
66.	Mājputnu novietne to pastāvīgai turēšanai	0	2	0	9	11
89.	Dzīvnieku pārvadātājs	12	15	18	12	57
90.	Lauksaimniecības dzīvnieku tirdzniecības uzņēmums	4	4	2	9	19
KOPĀ		41	47	61	79	228

Avots: autoru veidots pēc PVD datiem uz 27.06.2024.

Pārtikas piegādes ķēdes viens no noslēdzošajiem posmiem ir produkcijas realizācija patēriņa vai ražošanas tirgū, izmantojot vienu vai vairākus starpniekus vai realizējot produkciju tieši no uzņēmuma gala patērētājam. Autores 3.6. tabulā ir apkopojušas pārtikas produktu tirdzniecības vietas un ēdināšanas uzņēmumus pēc to darbības veida 2024. gadā.

3.6. tabula. **Ēdināšanas uzņēmumi un pārtikas produktu tirdzniecības vietas izpētes teritorijā 2024. gadā**

Kods	Darbības veids pēc PVD reģistra	Aizkraukles rajona partnerība	Partnerība "Kaimiņi"	Partnerība "Kūpā"	Bauskas rajona lauku partnerība	Kopā
29.	Jaukta sortimenta pārtikas veikals	62	59	77	73	271
30.	Specializētais pārtikas veikals	0	0	2	5	8
31.	Tirdzniecība tirgū	11	2	1	20	34
32.	Tirdzniecības vietas un citi pārtikas izplatīšanas posma uzņēmumi	153	56	81	129	419
34.	Atklāta tipa ēdināšanas uzņēmums	34	11	25	50	120
35.	Slēgta tipa ēdināšanas un pārtikas tirdzniecības uzņēmums:	46	32	34	49	174

Kods	Darbības veids pēc PVD reģistra	Aizkraukles rajona partnerība	Partnerība “Kaimiņi”	Partnerība “Kūpā”	Bauskas rajona lauku partnerība	Kopā
35.8.	<i>t.sk. ēdināšanas uzņēmums pirmsskolas izglītības iestādē</i>	14	4	5	11	34
35.9.	<i>t.sk. ēdināšanas uzņēmums pamatizglītības un vispārējās izglītības iestādē</i>	16	18	21	18	73
35.2.	<i>t.sk. ēdināšanas uzņēmums veselības aprūpes iestādē</i>	1	0	1	1	3
35.3.	<i>t.sk. ēdināšanas uzņēmums sociālās aprūpes iestādē</i>	5	8	4	3	20
37.	Ēdināšana viesmīlības uzņēmumā	3	13	9	6	31
KOPĀ		309	173	229	332	1057

Avots: autoru veidots pēc PVD datiem uz 27.06.2024.

Kopumā izpētes teritorijā ir reģistrēti 279 jaukta sortimenta un specializētie pārtikas veikali, 453 tirdzniecības vietas un 325 ēdināšanas uzņēmumi, t.sk. 174 slēgta tipa ēdināšanas un pārtikas tirdzniecības uzņēmumi. Slēgta tipa ēdināšanas un pārtikas tirdzniecības uzņēmumi faktiski ir pašvaldībās esošas uzņēmumu ēdnīcas, skolu ēdināšanas bloki, kā arī ēdnīcas veselības aprūpes iestādēs un sociālās aprūpes iestādēs, kā piemēram, partnerības “Kaimiņi” teritorijā ir reģistrēti 4 ēdināšanas uzņēmumi pirmsskolas izglītības iestādēs - Pašvaldības uzņēmums Sprīdītis, Pašvaldības uzņēmums Zvaniņš, Pašvaldības uzņēmums Naujenes PII un Pašvaldības uzņēmums Augšdaugavas novada pašvaldības Bebrenes vispārīgizglītojošā un profesionālā vidusskola.

3.2. Bioloģiskās lauksaimniecības uzņēmumi

Pārskatu par bioloģiskās lauksaimniecības ražošanas un pārstrādes uzņēmumiem, kā arī citām darbības jomām autores ir apkopojušas 3.7. tabulā. Izpētes teritorijā uz 27.06.2024 ir reģistrēti 606 bioloģiski sertificēti ražošanas uzņēmumi jeb 18% no kopējā uzņēmumu skaita Latvijā, kuri ražo produkciju, ievērojot Komisijas Regulas 889/2008 noteiktos standartus. Tie ir primārās ražošanas uzņēmumi, kuri nodarbojas gan ar augkopības, gan lopkopības produkcijas ražošanu.

Starp partnerību teritorijām lielākais skaits sertificēto primāro ražotāju ir partnerības “Kūpā” teritorijā (306), bet vismazāk Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (35). Tas var liecināt par atsevišķām grūtībām nodrošināt bioloģiski ražotu produkciju ZPI – gan skolu ēdināšanas sektorā, gan sociālās aprūpes centros un veselības aprūpes iestādēs, ar nosacījumu, ja ZPI grib iesaistīt vietējos ražotājus, jo, kā redzams 3.6. tabulā, skolu ēdināšanas tīkls ir sadrumstalots un gana liels.

Tikai neliela daļa, 32 uzņēmumi jeb 12% no Latvijā bioloģiski sertificēto uzņēmumu kopskaita, veic produkcijas pārstrādi un citas blakus darbības izpētes teritorijā. Starp partnerību teritorijām lielākais skaits sertificēto pārstrādes un atbalsta struktūru uzņēmumu ir reģistrēti partnerības “Kūpā” teritorijā (11), bet vismazāk šāda veida uzņēmumu ir partnerības “Kaimiņi” (6) un Bauskas rajona lauku partnerības (6) teritorijās.

3.7. tabula. **Bioloģiskās lauksaimniecības uzņēmumu skaits pēc darbības jomas izpētes teritorijā 2024. gadā**

Darbības joma	Aizkraukles rajona partnerība	Partnerība “Kaimiņi”	Partnerība “Kūpā”	Bauskas rajona lauku partnerība	Kopā	
					skaits	% no uzņ. kopskaita Latvijā
Ražošana	111	154	306	35	606	18
Pārstrādes un atbalsta uzņēmumi	9	6	11	6	32	12
Sagatavošana	0	0	1	4	5	4
Imports/eksports	0	0	0	0	0	0
Izplatīšana / laišana tirgū. Uzglabāšana	2	0	1	4	7	5
Citi uzņēmēji	0	0	0	0	0	0
Kopā	122	160	319	49	650	17

Avots: autoru veidots pēc PVD datiem uz 27.06.2024.⁷

Aizkraukles rajona partnerības teritorijā ir reģistrēti 9 uzņēmumi, t.sk. 3 labības kaltes-noliktavas (ZS “Rosmes”, ZS “Mazkūliši”, ZS “Kalnavoti”), viena eļļas ražotne (ZS “Bormaņi”), viens ārstniecības augu apstrādes un pārstrādes uzņēmums (ZS “Janavas”), viens augļu, dārzeņu un pārējo augu izcelsmes produktu pārstrādes uzņēmums (ZS “Ragāres”), viens gaļas liellopu vairumtirdzniecības uzņēmums (SIA “Adams farm”), un J. Krastiņš veic augu izcelsmes produktu pārstrādi mājas apstākļos. ZS “Gaiļi” ir kaušanas pakalpojuma ņēmējs un gaļas piegādātājs (Bauskas novada Kurmenes pagasts).

Partnerības “Kaimiņi” teritorijā ir 6 bioloģiski sertificēti ražošanas un sagatavošanas uzņēmumi, t.sk. G. Gaščuks veic piena pārstrādi mājas apstākļos un 4 uzņēmumi veic augu izcelsmes produktu pārstrādi mājas apstākļos (A. Apsāns, R. Apsāns, ZS “Jaunozoli”, ZS “Līdumi”). Savukārt ZS “Burtnieki” veic augļu, dārzeņu un pārējo augu izcelsmes produktu pārstrādi.

Partnerības “Kūpā” teritorijā ir 11 reģistrēti ražošanas un sagatavošanas uzņēmumi, t.sk. 4 uzņēmumu darbība ir saistīta ar augu izcelsmes produktu pārstrādi mājas apstākļos (Līvānu novadā ZS “Sumanka”, Preiļu novadā ZS “Mazie gavari”, ZS “Salenieki”, I.Adijāns). Divi uzņēmumi nodarbojas ar augu eļļu un tauku ražošanu mājas apstākļos (Preiļu novadā SIA “BioGus” un SIA “IRGK Serviss”). SIA “Lakijs” ir reģistrēta augļu, dārzeņu un pārējo augu izcelsmes produktu pārstrāde ar uzņēmumā integrētu noliktavu. ZS “Ošmala” ir bioloģiski sertificēta kautuve. Partnerības teritorijā ZS “Juri” veic piena pārstrādi mājas apstākļos, ZS “Tūmeņi” nodarbojas ar vairumtirdzniecību un L.Paegle veic ārstniecības augu apstrādi un pārstrādi.

Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā ir reģistrēti 6 ražošanas un sagatavošanas uzņēmumi, t.sk. 5 uzņēmumu darbība ir saistīta ar augu izcelsmes produktu pārstrādi mājas apstākļos (S. Vitkovska, SIA “Mazbungas”, SIA “Lonnija”, ZS “Žubītes” un ZS “Pienjāņi”).

Produkcijas sagatavošanu lielākos apjomos izpētes teritorijā veic 5 uzņēmumi jeb 4% no kopējā bioloģiski sertificēto uzņēmumu skaita šajā kategorijā. Starp šiem uzņēmumiem ir 2 piena

⁷ Kontroles institūcijās reģistrētie bioloģiskās lauksaimniecības uzņēmumi.

<https://registri.pvd.gov.lv/cr/dati?q=Re%C4%A3istr%C4%93tie+biolo%C4%A3isk%C4%81s+lauksaimniec%C4%ABbas+uz%C5%86%C4%93mumi>

pārstrādes uzņēmumi - SIA "Baltic Dairy Board" un AS "Preiļu siers", 2 augu izcelsmes produktu pārstrādes uzņēmumi - SIA "Keefa" un SIA "Natura bona", bet SIA "Sparlats" šajā kategorijā sertificē augu izcelsmes produktu noliktavu - saldētavu.

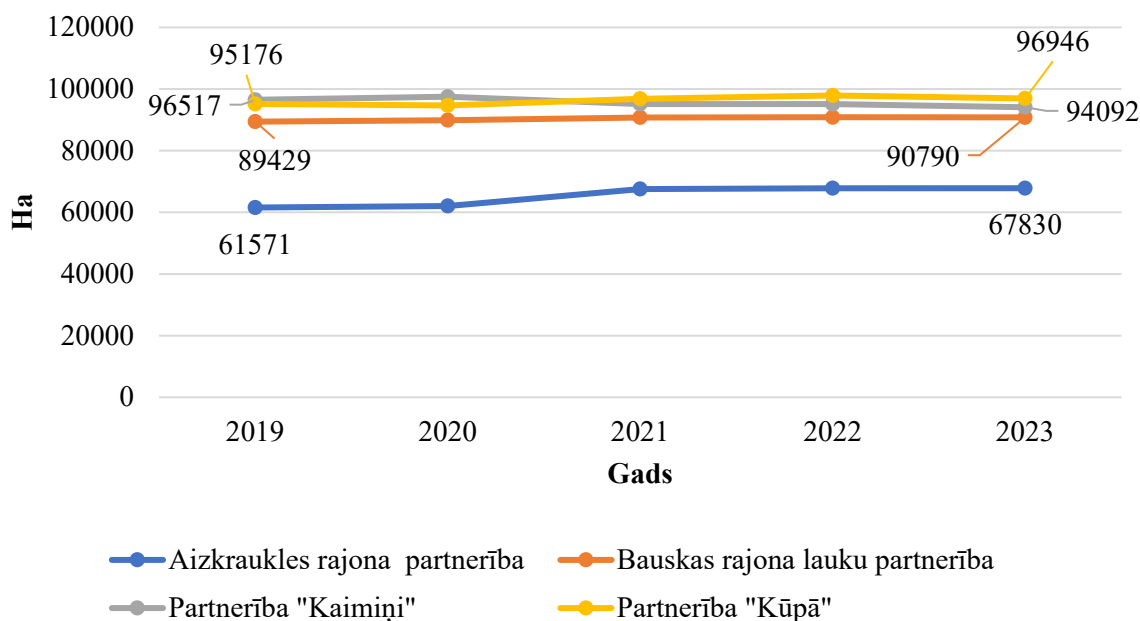
Ar produkcijas noietu saistītās darbības, izplatīšana un laišana tirgū un uzglabāšana, sertificē 7% uzņēmumu izpētes teritorijā jeb 5% no kopējā uzņēmumu skaita Latvijā. Starp šīs kategorijas uzņēmumiem vairumtirdzniecību sertificē SIA "Balticovo", BLPKS "BIO Druva" un SIA "Sivante", bet ar dzīvnieku tirdzniecību un kaušanu saistītās darbības sertificē SIA "Liellopu izsoļu nams", SIA "Baltic Vianco Trading", KS "Latvijas liellops" un SIA "Reāli BIO".

Izpētes teritorijā nav uzņēmumu, kas veiktu eksporta un importa sertifikāciju, kā arī cita veida darbības.

4. PĀRTIKAS PIEDĀVĀJUMS IZPĒTES TERITORIJĀ

4.1. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes un kultūraugu platības

Teritorijā saražotās pārtikas apjomi ir mainīgi un tos ietekmē gan ražotāju lēmumi par katru gadu audzējamajiem kultūraugiem, gan kultūraugu ražība katrā gadā, ko savukārt ietekmē neparedzami un ražai nozīmīgie laikapstākļi, kā arī saimniekošanas prakses veiksmes un neveiksmes.

4.1. attēls. Apsaimniekotā lauksaimniecībā izmantojamā zeme izpētes teritorijā 2019. – 2023. gadā, ha

Avots: autoru veidots, izmantojot LAD datus

Piecu gadu laikā līdz 2023. gadam izpētes teritorijā kopumā ir palielinājusies apsaimniekotā LIZ platība par 6950 ha (+ 2%). Aizkraukles rajona partnerības teritorijā šo gadu laikā ir bijis vislielākās apsaimniekotās LIZ platības palielinājums (6260 ha jeb +10%). Apsaimniekotā LIZ platība, kas pieteikta platībmaksājumu atbalstam, ir palielinājusies arī partnerības "Kūpā" teritorijā par 1770 ha (+2%) un Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā par 1361 ha (+1,5%), bet samazinājusies partnerības "Kaimiņi" teritorijā par 2426 ha (-2,5%).

Tomēr nozīmīgi atzīmēt, ka vislielākās apsaimniekotās un platībmaksājumu atbalstam pieteiktās LIZ platības ir bijušas 2022. gadā, kas praktiski ir teritorijās iekoptā lauksaimniecības zeme, kas ir izmantojama lauksaimnieciskai ražošanai. Atšķirības platībmaksājumiem pieteikto platību lielumiem ir skaidrojama ar atbalsttiesīgo platību prasību izmaiņām jaunajā Kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) Latvijas Stratēģiskā plānā 2023.-2027. gadam.

Aizkraukles rajona partnerības teritorija ir vienīgā, kurā arī 2023. gadā, neskatoties uz KLP SP 2023.-2027.gadam ieviestajām atbalsttiesīgo platību kritēriju izmaiņām, ir palielinājies platībmaksājumu atbalstam pieteiktās platības.

4.1. tabula. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes (LIZ) platības izpētes teritorijā
2023. gadā, ha

Kultūraugu grupa un lauksaimnieciskā prakse	Aizkraukles rajona partnerība	Bauskas rajona lauku partnerība	Partnerība "Kaimiņi"	Partnerība "Kūpā"	Kopējā platība
Tehniskās kultūras	40029	29507	56957	64265	190759
Bioloģiski	8516	1604	10191	15994	36304
Konvencionāli	31514	27903	46767	48271	154454
Graudaugi	23180	53380	33372	28656	138589
Bioloģiski	3564	509	2187	3659	9919
Konvencionāli	19617	52871	31185	24997	128670
Proteīnaugi	3650	4974	2324	3023	13971
Bioloģiski	811	13	273	374	1471
Konvencionāli	2839	4961	2051	2648	12499
Dārzeni	530	2198	886	698	4312
Bioloģiski	108	26	73	133	339
Konvencionāli	422	2173	813	565	3973
Ogulāji	308	388	329	116	1141
Bioloģiski	98	122	148	44	411
Konvencionāli	211	266	181	72	730
Augļu koki	132	343	223	187	886
Bioloģiski	19	72	35	50	175
Konvencionāli	114	271	188	138	711
Kopā	67830	90790	94092	96946	349658
Bioloģiski	13115	2345	12906	20254	48620
Konvencionāli	54716	88445	81185	76692	301037

Avots: autoru veidots, izmantojot LAD datus

Izpētes teritorijā vislielāko LIZ platību aizņem primārās lauksaimniecības produkcijas ražošanā netieši iesaistītās platības - zālāji, zālāju sēklu platības, papuves, rapša un ripša platības, kukurūza u.c. platības, kas iekļautas grupā tehniskās kultūras. Svarīgi, ka šīs platības tiek apsaimniekotas, LIZ tiek uzturēts lauksaimnieciskai darbībai piemērotā stāvoklī un daļa no šīs platības tiek izmantota lopkopības produkcijas iegūšanai (zālāji, kukurūza), daļa augsnes ielabošanai (papuves, zālaugi), daļa atjaunojamās enerģijas ražošanai (kukurūza, kokaudzes) u.c. mērķiem. Primārās lauksaimniecības produkcijas ražošanā tieši neiesaistītās platības izpētes teritorijā aizņem 190 759 ha jeb 55% no visas apsaimniekotās LIZ platības teritorijā, no kuriem vislielākās platības ir partnerības "Kūpā" teritorijā (64 265 ha jeb 34% no kopējās platības), partnerības "Kaimiņi" teritorijā (56 957 ha jeb 30%), Aizkraukles rajona partnerības teritorijā (40 029 ha jeb 21%), bet vismazāk Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (29 507 ha jeb 15%). Tehnisko platību īpatsvars raksturo augkopības un lopkopības samērīgumu katrā no partnerības teritorijām, attiecīgi, jo lielāks šo platību īpatsvars, jo plašāk attīstīta lopkopība.

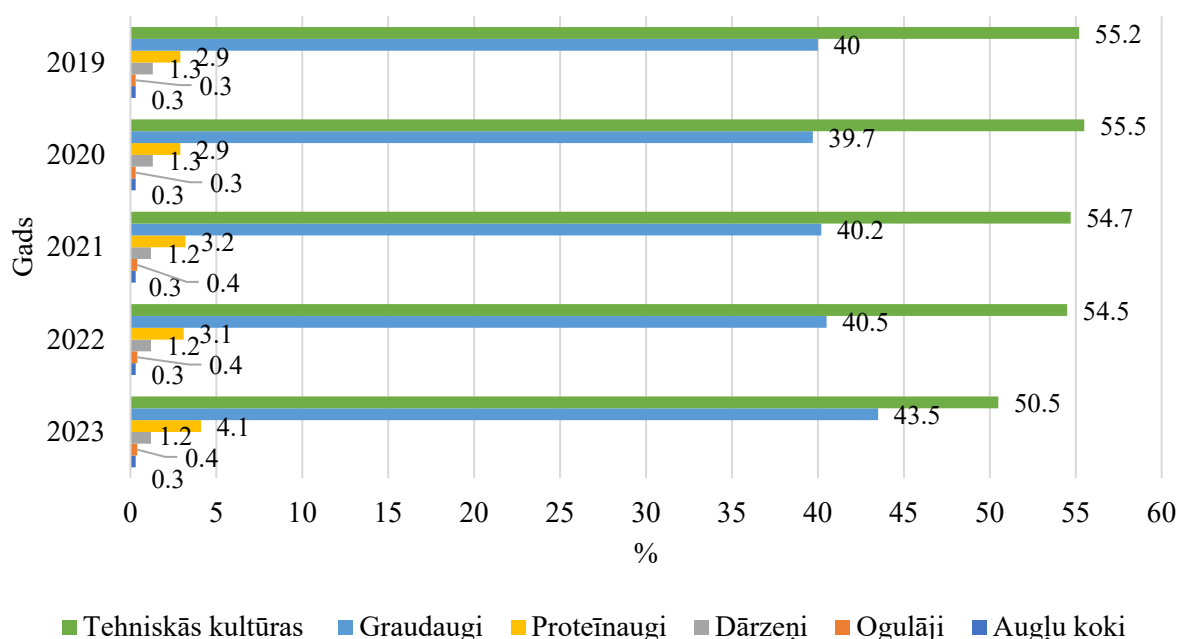
Otra lielākā lauksaimniecības zemju platība izpētes teritorijā tiek izmantota graudaugu audzēšanai - 138 589 ha jeb 40%, t.sk. 93% jeb 128 670 ha no tās tiek audzēta ar konvencionālās lauksaimniecības metodēm. Vislielākās graudaugu platības atrodas Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (53 380 ha) un secīgi partnerības "Kaimiņi" teritorijā (33 372 ha), partnerības "Kūpā" teritorijā (28 656 ha) un Aizkraukles rajona partnerības teritorijā (23 180 ha).

Nelielas lauksaimniecības zemes platības (4% jeb 13 971 ha) tiek izmantotas proteīnaugu (pākšaugu) audzēšanai, kas ir zirņi, lauku pupas, vīķi un citas kultūras. Šī produkcija galvenokārt tiek izmantota lopbarības gatavošanai, bet tas var mainīties līdz ar augu proteīna ražotņu veidošanos, tomēr arī tādā gadījumā šī produkcija tiešā veidā netiktu patērēta kopienā. Tiesa, ārkārtējas krīzes gadījumā iegūtā zirņu, lauka pupu, arī lupīnu (ēdamo šķirņu, piemēram, “Rumba”) raža ir izmantojama pārtikā un veido zināmu pārtikas pašnodrošinājumu ar proteīnbagātiem produktiem.

Neliela LIZ platība - tikai 1% no kopplatības - tiek izmantota dārzenkopībā un 4312 ha platībā tiek audzēti dažādi dārzeni. Visaktīvākie dārzenkopji ir Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (2198 ha jeb 51% no kopējās dārzenu platības), 886 ha tiek audzēti dārzeni partnerības "Kaimiņi" teritorijā, 698 ha dārzenu platības tiek audzētas partnerības "Kūpā" teritorijā un vismazāk (530 ha) Aizkraukles rajona partnerības teritorijā. Kopumā 339 ha jeb 8% dārzenu platības tiek apsaimniekotas ar bioloģiskās lauksaimniecības metodēm un 3973 ha jeb 92% tiek apsaimniekoti konvencionālās saimniekošanas metodēm.

Izpētes teritorijā 1141 ha jeb 0,33% tiek izmantoti ogulājiem, no kuriem 411 ha (36%) tiek audzēti ar bioloģiskās saimniekošanas metodēm un 730 ha (64%) ar konvencionālās lauksaimniecības metodēm. Visvairāk ogulāju platības ir Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (388 ha), bet ļoti līdzīgas platības ir arī partnerības "Kaimiņi" teritorijā (329 ha) un Aizkraukles rajona partnerības teritorijā (308 ha), bet vismazāk ogulāju ir partnerības "Kūpā" teritorijā (116 ha).

Vismazākā platība no dažādiem kultūraugiem izpētes teritorijās tiek izmantota augļu dārziem, kuros 886 ha platībā tiek audzēti āboli, bumbieri, plūmes un dažādi citi augļi t.sk 711 ha jeb 80% tiek apsaimniekoti ar konvencionālās lauksaimniecības metodēm un 175 ha jeb 20% ar bioloģiskās lauksaimniecības metodēm. Vislielākās augļudārzu platības ir Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (343 ha, no kā 271 ha ir konvencionāli apsaimniekoti un 72 ha - bioloģiski apsaimniekoti). Otrās lielākās augļudārzu platības izpētes teritorijā ir partnerības "Kaimiņi" teritorijā (223 ha) un secīgi partnerības "Kūpā" (187 ha) un Aizkraukles rajona partnerības (132 ha) teritorijās. Bioloģiskās platības būtu iespējams palielināt, ja tiktu noteikta stingra buferjoslu izveide starp bioloģiskiem un konvencionāliem laumiem Pašvaldību saistošajos noteikumos.

4.2. attēls. Kultūraugu īpatsvars kopējā LIZ platībā 2019. – 2023. gadā, %

Avots: autoru veidots, izmantojot LAD datus

Izpētes teritorijā apsaimniekotajā LIZ platībā visvairāk tiek audzētas tehniskās kultūras (50,44%), kam seko graudaugi (43,53%), proteīnaugi (pākšaugi) (4,12%), dažādi dārzeni (1,23%), ogulāji (0,41%) un augļu dārzi (0,26%) (skat. 4.2. attēlu).

Laika posmā no 2019. līdz 2023. gadam izpētes teritorijā ir nedaudz mainījies izvēlēto kultūraugu īpatsvars kopējā apsaimniekotajā un atbalsta maksājumiem pieteiktajā LIZ platībā. Tendence ir samazināt tehnisko kultūru platības un to īpatsvars kopējā apsaimniekotajā LIZ platībā ir samazinājies no 56,23% 2019. gadā līdz 50,44% 2023. gadā (t.i. -5,78%) un visbiežāk tas notiek zālāju platību samazināšanas rezultātā, lai palielinātu graudaugu sējumus (38,98% 2019. gadā līdz 43,53% 2023. gadā, t.i., + 4,55%) un proteīnaugu (pākšaugu) sējumus (no 2,89% līdz 4,12%, t.i. + 1,23%). Tas nozīmē, ka samazinās arī to saimniecību skaits, kurās kā pamatnozare ir lopkopība, tāpēc katrā partnerības teritorijā būtu nepieciešams izstrādāt pārtikas attīstības stratēģiju pašnodrošinājuma veidošanai un atbalsta pasākumu izstrādei, lai teritorijā saglabātu saimniekošanas dažādību un produkcijas daudzveidību. Izpētes teritorijā kopējās kultūraugu platībās nebūtiski ir palielinājies ogulāju platību īpatsvars (no 0,32% līdz 0,41%, t.i. +0,09%), bet ir samazinājies dārzeņu platību īpatsvars (no 1,32% līdz 1,23%, t.i. - 0,08%) un augļu dārzu platību īpatsvars (0,27% līdz 0,26%, t.i. -0,01%).

Tendence, kas ir līdzvērtīga visā Latvijā un ko ietekmē kopējās lauksaimniecības uzstādījumi un nosacījumi, ir palielināt graudaugu un pākšaugu platības, samazinot tehnisko kultūraugu (visbiežāk, zālāju) platības. Nelielas izmaiņas ir dārzeņu un augļu dārzu platībās, kas nedaudz tiek samazinātas, un ogulāju platībās, kas nedaudz palielinās. Vienlaikus izpētes teritorijā ir palielinājusies kopējā apsaimniekotā LIZ platība, izkopjot aizaugušas un līdz šim lauksaimnieciskajā ražošanā neizmantotas platības.

4.2. tabula. **Graudaugu platība izpētes teritorijā 2023. gadā, ha**

Kultūraugs un lauksaimnieciskā prakse	Aizkraukles rajona partnerība	Bauskas rajona lauku partnerība	Partnerība "Kaimiņi"	Partnerība "Kūpā"	Izpētes teritorijā kopā (ha)
Kvieši	11232	49490	22174	15498	98394
Bioloģiski	649	48	548	948	2193
Konvencionāli	10583	49442	21626	14550	96201
Auzas	4204	1100	5201	7982	18487
Bioloģiski	1351	311	983	1993	4639
Konvencionāli	2853	789	4218	5989	13848
Mieži	2593	1691	3904	3087	11275
Bioloģiski	142	12	137	131	422
Konvencionāli	2451	1679	3767	2956	10853
Griķi	1915	493	840	1054	4303
Bioloģiski	727	117	230	367	1441
Konvencionāli	1188	376	610	687	2862
Rudzi	2067	367	568	603	3605
Bioloģiski	441	3	94	98	636
Konvencionāli	1626	364	475	505	2970
Tritikāle	1162	208	491	431	2292
Bioloģiski	254	2	99	121	476
Konvencionāli	908	206	392	310	1816
Kaņepes	8	30	195	0	233
Bioloģiski	0	15	97	0	112
Konvencionāli	8	15	98	0	121

Kultūraugs un lauksaimnieciskā prakse	Aizkraukles rajona partnerība	Bauskas rajona lauku partnerība	Partnerība "Kaimiņi"	Partnerība "Kūpā"	Izpētes teritorijā kopā (ha)
Kopā	23 180	53 380	33 373	28 656	138 589
Bioloģiski	3563,7	509,0	2187,1	3659,0	9918,8
Konvencionāli	19616,7	52870,8	31185,4	24997,4	128670,2

Avots: autoru veidots, izmantojot LAD datus

Kopējās graudaugu platības izpētes teritorijā (skat. 4.2. tabulu) ir 138 589 ha, no kā vislielākās platības tiek audzētas Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (53 380 ha), otras lielākās platības ir partnerības "Kaimiņi" teritorijā (33 373 ha), partnerības "Kūpā" teritorijā 28 656 ha un Aizkraukles rajona partnerības teritorijā 23 180 ha.

Izpētes teritorijā 71% jeb 98 394 ha no kopējās graudaugu platības aizņem ziemas un vasaras kviešu sējumi. Visvairāk kviešu tiek audzēti Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (49 490 ha jeb 93% no kopējās graudaugu platības šīs partnerības teritorijā). Kvieši 98% platības tiek audzēti ar konvencionālās lauksaimniecības metodi un tikai 2192,8 ha jeb 2% kviešu platības tiek apsaimniekotas bioloģiski.

Otra lielākā graudaugu platība ir auzas, kas izpētes teritorijā tiek audzētas 18 487 ha platībā, no kā 75% jeb 13 848 ha tiek audzēti konvencionālās saimniekošanas metodēm un 25% jeb 4639 ha ar bioloģiskās saimniekošanas metodēm. Visvairāk auzas tiek audzētas partnerības "Kūpā" teritorijā (7982 ha), un secīgi partnerības "Kaimiņi" teritorijā 5201 ha, Aizkraukles rajona partnerības teritorijā 4204 ha, bet vismazāk Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (1100 ha).

Izpētes teritorijas trešā visvairāk audzētā graudaugu kultūra ir mieži (11 275 ha), kas lielākoties (10 853 ha jeb 96% platības) tiek audzēti konvencionālās lauksaimniecības praksē un vislielākās platības atrodas partnerības "Kaimiņi" teritorijā Augšdaugavas novadā (3904 ha), partnerības "Kūpā" teritorijā (3087 ha), Aizkraukles rajona partnerības teritorijā (2593 ha), bet vismazākā platība ir Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (1691 ha).

Griķi tiek audzēti 4303 ha platībā un no tās 1441 ha jeb 33% tiek audzēti bioloģiskām saimniekošanas metodēm un 67% jeb 2862 ha ar konvencionālās saimniekošanas metodēm. Visvairāk griķu tiek audzēti Aizkraukles rajona partnerībā (1915 ha), un secīgi partnerības "Kūpā" teritorijā (1054 ha), partnerības "Kaimiņi" teritorijā (840 ha), bet vismazāk Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (493 ha).

Rudzi tiek audzēti 3605 ha platībā un no tās 636 ha jeb 18% tiek audzēti bioloģiskām saimniekošanas metodēm un 82% jeb 2970 ha ar konvencionālās saimniekošanas metodēm. Visvairāk rudzu tiek audzēti Aizkraukles rajona partnerībā (2067 ha), un secīgi partnerības "Kūpā" teritorijā (603 ha), partnerības "Kaimiņi" teritorijā (568 ha), bet vismazāk Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (367 ha).

Izpētes teritorijā tiek audzēta arī tritikāle 2292 ha platībā un no tās 476 ha jeb 21% tiek audzēti ar bioloģiskām saimniekošanas metodēm un 1816 ha jeb 79% ar konvencionālās saimniekošanas metodēm. Vislielākās tritikāles platības 2023. gadā ir bijušas Aizkraukles rajona partnerībā – 1162 ha, un secīgi pēc platības partnerības "Kaimiņi" teritorijā (491 ha), partnerības "Kūpā" teritorijā (431 ha) un Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (208 ha).

Izpētes teritorijā nelielā platībā (233 ha) tiek audzētas arī kaņepes, 48% jeb 112 ha tiek audzētas bioloģiski un 121 ha jeb 52% konvencionāli. Visvairāk kaņepes tiek audzētas partnerības "Kaimiņi" teritorijā, kas arī veido 83% no kopējām visā izpētes teritorijā audzētajām kaņepēm, t.i. 195 ha.

Visdaudzveidīgākais dārzeņu grozs (skatīt 4.3. tabulu) tiek audzēts Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā – 18 kultūraugi, Aizkraukles rajona partnerības teritorijā 15 dārzeņu kultūras, partnerības "Kaimiņi" teritorijā 13 dārzeņu kultūras un partnerības "Kūpā" teritorijā 10 kultūras.

Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā atrodas 51% no kopējām dārzeņu platībām izpētes teritorijā, 21% no kopējām dārzeņu platībām atrodas partnerības "Kaimiņi" teritorijā, 16% partnerības "Kūpā" teritorijā, bet vismazākās dārzeņu platības ir Aizkraukles rajona partnerības teritorijā (12%).

4.3. tabula. **Dārzeņu platība izpētes teritorijā 2023. gadā, ha**

Kultūraugs un lauksaimnieciskā prakse	Aizkraukles rajona partnerība	Bauskas rajona lauku partnerība	Partnerība "Kaimiņi"	Partnerība "Kūpā"	Kopā
Kartupeļi	200,3	906,3	348,4	249,8	1704,8
Bioloģiski	27,0	3,4	32,1	47,7	110,2
Konvencionāli	173,2	902,9	316,3	202,2	1594,6
Sīpoli	2,3	218,9	5,3	1,4	227,9
Bioloģiski	0,1	0,6	0,7	0,5	1,9
Konvencionāli	2,2	218,3	4,6	0,9	226,0
Ķirbji	13,8	64,9	29,3	14,6	122,6
Bioloģiski	6,9	4,1	5,1	6,0	22,2
Konvencionāli	6,9	60,8	24,2	8,6	100,4
Kāposti	1,4	148,4	2,3	14,4	166,5
Bioloģiski	0,1	0	0	0,6	0,7
Konvencionāli	1,3	148,4	2,3	13,8	165,8
Cukurbietes	30,5	96,0	0,2	0	126,7
Konvencionāli	30,5	96,0	0,2	0	126,7
Cietes kartupeļi	69,4	17,7	3,0	33,1	123,1
Bioloģiski	32,1	1,7	1,1	15,5	50,5
Konvencionāli	37,3	16,0	1,9	17,6	72,6
Dilles	0,2	110,0	0	0	110,2
Bioloģiski	0,1	0,2	0	0	0,3
Konvencionāli	0,1	109,8	0	0	109,9
Garšaugi un ārstniecības augi	44,8	22,6	21,3	11,2	99,9
Bioloģiski	19,2	1,8	3,2	4,3	28,5
Konvencionāli	25,6	20,8	18,0	6,9	71,4
Burkāni	0,9	76,3	2,6	0,4	80,1
Bioloģiski	0,1	0,3	0,4		0,8
Konvencionāli	0,7	76,0	2,2	0,4	79,3
Bietes	5,4	44,9	1,5		51,8
Bioloģiski	2,7	0	0	0	2,7
Konvencionāli	2,7	44,9	1,5	0	49,1
Ķiploki	8,6	26,8	9,7	6,3	51,3
Bioloģiski	2,4	0,2	0	0,4	3,0
Konvencionāli	6,2	26,5	9,7	5,9	48,3
Ziedkāposti	0,2	21,5	15,4	0	37,0
Konvencionāli	0,2	21,5	15,4	0	37,0
Kāļi	0	31,2	0	0	31,2
Bioloģiski	0	0,3	0	0	0,3
Konvencionāli	0	30,9	0	0	30,9

Kultūraugs un lauksaimnieciskā prakse	Aizkraukles rajona partnerība	Bauskas rajona lauku partnerība	Partnerība "Kaimiņi"	Partnerība "Kūpā"	Kopā
Pētersīļi	0	17,3	0	0	17,3
Konvencionāli	0	17,3	0	0	17,3
Gurķi	0,3	16,8	0	0	17,1
Konvencionāli	0,3	16,8	0	0	17,1
Rutki	0	11,1	0	0	11,1
Konvencionāli	0	11,1	0	0	11,1
Rāceņi	0	3,7	0	0	3,7
Konvencionāli	0	3,7	0	0	3,7
Dārza pupiņas	0,9	1,5	0,4	0,8	3,5
Bioloģiski	0,4	0,3	0	0	0,7
Konvencionāli	0,4	1,2	0,4	0,8	2,8
Dažādi dārzeņi	151,2	362,5	446,4	366,4	1326,4
Bioloģiski	16,7	12,8	30,3	58,0	117,7
Konvencionāli	134,5	349,7	416,1	308,4	1208,7
Kopā	530,0	2198,4	885,7	698,3	4312,3
Bioloģiski	107,9	25,7	72,9	133,0	339,4
Konvencionāli	422,1	2172,7	812,8	565,3	3972,9

Avots: autoru veidots, izmantojot LAD datus

Izpētes teritorijā kopumā ir 4312,3 ha dārzeņu platības. No tām 8% (339,4 ha) tiek apsaimniekoti bioloģiski un 92% (3972,9 ha) konvencionāli. Visvairāk bioloģiski apsaimniekotās dārzeņu platības ir partnerības "Kūpā" teritorijā (133 ha jeb 39,2% no izpētes teritorijā esošajām bioloģiski sertificētajām dārzeņu platībām), tai seko Aizkraukles rajona partnerības (107,9 ha jeb 31,8%) un partnerības "Kaimiņi" (72,9 ha jeb 21,5%) teritorijas, bet vismazāk bioloģiski apsaimniekotās dārzeņu platības ir Bauskas rajona lauku partnerības (25,7 ha jeb 7,6%) teritorijā.

Ja vērtē bioloģiskās lauksaimniecības īpatsvaru katras partnerības teritorijā, tad vislielākais bioloģisko platību īpatsvars dārzenkopībā ir Aizkraukles rajona partnerības teritorijā (20,4% no dārzeņu kopplatības teritorijā), bet vienlaikus šajā teritorijā ir vismazākās kopējās dārzeņu platības izpētes teritorijā. Līdz ar to, ja no vienas puses šajā teritorijā varētu būt vairāk pieejami bioloģiski audzēti dārzeņi, tad salīdzinoši nelielās dārzeņu kopplatības kopumā ir nepietiekamas kopienas nodrošināšanai ar vietējiem dārzeņiem. Tomēr faktiskos skaitļos Aizkraukles novadā ar 107,09 ha bioloģiski sertificētām dārzeņu platībām ir daudzkārt lielākas iespējas vietējās pārtikas grozā nodrošināt paaugstinātas kvalitātes dārzeņus, nekā tas būtu Bauskas rajona lauku partnerības un partnerības "Kaimiņi" teritorijās.

Aktuālie dati parāda, ka dārzeņu platībās (skatīt 4.3. tabulu) lielāko daļu aizņem kartupeļi (1704,8 ha) t.sk. 53,2% (906,3 ha) atrodas Bauskas rajona lauku partnerībā, 20,4% (348,4 ha) partnerības "Kaimiņi", 14,7% (249,8 ha) partnerības "Kūpā" un 11,7% (200,3 ha) Aizkraukles rajona partnerības teritorijā. Neliela daļa kartupeļu - 6,5% (110,2 ha) tiek audzēti bioloģiski un 93,5% (1594,6 ha) konvencionāli. Visvairāk bioloģiski sertificētas kartupeļu platības ir partnerības "Kūpā" teritorijā (43,3% no visām bioloģiski sertificētām kartupeļu platībām), 29,1% (32,1 ha) partnerības "Kaimiņi" teritorijā, 24,5% (27 ha) Aizkraukles rajona partnerības un tikai 3,1% (3,4 ha) Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā.

Otra izplatītākā dārzeņu kultūra izpētes teritorijā ir sīpoli (227,9 ha) un no tiem 96% platības (218,9 ha) ir Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā un pārējie 4% no platības partnerības "Kaimiņi" (2,3%), Aizkraukles rajona partnerības (1%) un partnerības "Kūpā" (0,6%)

teritorijās. Tikai 0,8% (1,9 ha) sīpolu stādījumu tiek apsaimniekoti bioloģiski, bet 99,2% (226 ha) konvencionāli.

Izpētes teritorijā tiek audzēti ķirbji (arī kabači) 122,6 ha platībā t.sk. 52,9% (64,9 ha) tiek audzēti Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā, 23,9% (29,3 ha) partnerības "Kaimiņi", 11,9% (14,6 ha) partnerības "Kūpā" un 11,3% (13,8 ha) Aizkraukles rajona partnerības teritorijā. Lielākās platības (81,9% jeb 100,4 ha) tiek audzētas konvencionālās lauksaimniecības praksē un gandrīz piektdaļa no ķirbju un kabaču stādījumiem – 18,1% (22,2 ha) tiek apsaimniekoti bioloģiski. Lai arī pēdējos gados ir palielinājusies ķirbju un kabaču platība, kā arī saražotais produkcijas apjoms, ražotājiem ir grūtības ar šīs produkcijas realizāciju. Liela daļa no produkcijas tiek izlietota lopbarībā, tas nozīmē, ka ķirbji un kabači ir tie produkti, kuru lietošana uzturā iedzīvotājiem ir īpaši jāstāsta un jāapmāca sabiedriskās ēdināšanas sektorā strādājošie pavāri.

Teritorijā tiek audzēti kāposti 166,5 ha platībā t.sk. 0,4% (0,7 ha) tiek apsaimniekoti bioloģiski. Aizkraukles rajona partnerības teritorijā 2023. gadā tika deklarēts 0,1 ha un partnerības "Kūpā" teritorijā 0,6 ha bioloģiski sertificētas kāpostu platības. Izpētes teritorijā 99,6% kāpostu stādījumu (165,8 ha) tiek apsaimniekoti konvencionāli. Visvairāk kāpostu (148,4 ha jeb 89,1% no kāpostu kopplatības) tiek audzēts Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā.

Izpētes teritorijā tiek audzētas cukurbietes 126,7 ha platībā - Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā 96 ha (75,8% no cukurbiešu kopējās platības), Aizkraukles rajona partnerības teritorijā 30,5 ha (24,1%) un pavisam nedaudz partnerības "Kaimiņi" teritorijā 0,2 ha (0,1%). Cukurbietes 2023. gadā netika audzētas partnerības "Kūpā" teritorijā un tās nevienā partnerības teritorijā netiek audzētas ar bioloģiskās saimniekošanas metodi. Faktiski ar šī produkta audzēšanu nodarbojas viens uzņēmums - SIA "Ingleby Dobele Agro", turklāt saražotā produkcija netiek pārstrādāta Latvijā.

Teritorijā tiek audzēti cietes kartupeļi 123,1 ha platībā un no tiem lielākā platība (69,4 ha jeb 56,4%) tiek audzēta Aizkraukles rajona partnerības teritorijā. Cietes kartupeļi nelielās platībās tiek audzēti arī partnerības "Kūpā" teritorijā (33,1 ha jeb 26,9%), Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (17,7 ha jeb 14,3%), bet vismazāk partnerības "Kaimiņi" teritorijā (3 ha jeb 2,4%). Cietes kartupeļi 41% platībās tiek audzēti bioloģiski un 59% konvencionāli. Latvijā ir tikai viens cietes kartupeļu pārstrādātājs SIA "Aloja Starkelsen", tas nozīmē, ka šī saražotā produkcija nepaliek izpētes teritorijā, bet gan tiek aizvesta uz Limbažu novadu tālākai pārstrādei.

Izpētes teritorijā tiek audzētas dilles 110,2 ha platībā un no tām 110 ha atrodas Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā un 0,2 ha Aizkraukles rajona partnerībā. Dilles lielākoties tiek audzētas konvencionālās lauksaimniecības praksē (99,75%) un tikai 0,3 ha jeb 0,25% tiek audzētas ar bioloģiskās lauksaimniecības metodi.

Teritorijā tiek audzēti garšaugi un ārstniecības augi 99,9 ha platībā un no tām lielākās platības atrodas Aizkraukles rajona partnerībā (44,8 ha jeb 44,9%), 22,6 ha (22,6%) atrodas Bauskas rajona lauku partnerības, 21,3 ha (21,3%) partnerības "Kaimiņi" un 11,2 ha (11,2%) partnerības "Kūpā" teritorijā. No kopējām garšaugu un ārstniecības augu platībām 28,6% tiek apsaimniekoti bioloģiskām platībām un 71,4% ar konvencionālās lauksaimniecības metodēm. Praktiski šajās platībās audzētie augi var tikt izmantoti gan kā garšvielas, gan kā tradicionālās zāļu tējas, pārtikas grozā aizstājot importētās tējas.

Izpētes teritorijā 80,1 ha platībā tiek audzēti burkāni - 0,8 ha jeb 1% bioloģiski sertificētās platībās un 79,3 ha jeb 99% konvencionāli. Turklāt 76,3 ha jeb 95,3% no kopējās burkānu sējumu platības atrodas Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā, kamēr Aizkraukles rajona partnerības teritorijā tiek audzēti 0,9 ha, partnerības "Kaimiņi" teritorijā 2,6 ha un partnerības "Kūpā" teritorijā 0,4 ha burkānu. Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā kā vienu no lielākajiem dārzena audzētājiem t.sk. arī burkānu var minēt ZS "Kalna Jurgēni".

Izpētes teritorijā bietes tiek audzētas 51,8 ha platībā un no tām 86,7% platības jeb 44,9 ha atrodas Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā, 10,3% (5,4 ha) Aizkraukles rajona partnerības un 2,9% (1,5 ha) partnerības "Kaimiņi" teritorijā. Bioloģiski sertificētu biešu platības 2023. gadā

atradās tikai Aizkraukles rajona partnerības teritorijā (2,7 ha) un praktiski izpētes teritorijā esošajiem zemniekiem varētu būt sarežģīti nodrošināt iedzīvotājus ar bioloģiski sertificētām bietēm, arī pašvaldības iestāžu ēdināšanā (ZPI).

Ķiploki tiek audzēti 51,3 ha platībā, no kā 26,8 ha Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā, 9,7 ha partnerības "Kaimiņi" teritorijā, 8,6 ha Aizkraukles rajona partnerības teritorijā un 6,3 ha partnerības "Kūpā" teritorijā. Tikai 5,8% jeb 3 ha visā izpētes teritorijā tiek audzēti bioloģiski sertificētās platībās, bet 94,2% jeb 48,3 ha tiek audzēti ar konvencionālās lauksaimniecības metodi.

Izpētes teritorijā 37 ha platībā tiek audzēti ziedkāposti, no kā 21,5 ha atrodas Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā un 15,4 ha partnerības "Kaimiņi" teritorijā. 2023. gadā ziedkāposti netika audzēti Aizkraukles rajona partnerības un partnerības "Kūpā" teritorijās. Tāpat arī ziedkāposti netika audzēti bioloģiski sertificētās platībās un praktiski tas nozīmē, ka izpētes teritorijā nav pieejami vietēji audzēti bioloģiski sertificēti ziedkāposti. Lai nodrošinātu šādas paaugstinātas kvalitātes produkta pieejamību vietējā tirgū, ir jārunā ar vietējiem ražotājiem, veidojot pieprasījumu pēc šāda produkta un cerot, ka lauksaimnieki būs gatavi augu sekā ieviest jaunus dārzeņu veidus.

Tikai Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā tiek audzēti kāļi (31,2 ha), pētersīļi (17,3 ha), rutki (11,1 ha) un rāceņi (3,7 ha). Turklāt dilles un gurķi tiek audzēti vien Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (attiecīgi 110 ha un 16,8 ha) un Aizkraukles rajona partnerības teritorijā (dilles 0,2 ha un gurķi 0,3 ha). Pārējie dārzeņi lielākoties tiek audzēti visu izpētes partnerību teritorijās (skatīt 4.3. tabulu).

Nelielās platībās izpētes teritorijā 2023. gadā tika audzētas dārza pupiņas (3,5 ha), no kā 1,5 ha atradās Bauskas rajona lauku partnerībā, 0,9 ha Aizkraukles rajona partnerībā, 0,8 ha partnerības "Kūpā" teritorijā un 0,4 ha partnerības "Kaimiņi" teritorijā. Neliela daļa no esošas platības – 20% jeb 0,7 ha tiek pupiņas audzētas bioloģiski un 80% jeb 2,8 ha konvencionāli.

Turpat trešdaļa dārzeņu platības (1326,4 ha jeb 30,8%) izpētes teritorijā 2023. gadā tika audzētas nelielās un daudzveidīgu kultūraugu platībās, kur viens kultūraugs nepārsniedz 0,1 ha platību. Visvairāk šādas platības atradās partnerības "Kaimiņi" teritorijā (446,4 ha jeb 33,7% no šādas kopplatības), un pēc tās secīgi partnerības "Kūpā" teritorijā (366,4 ha jeb 27,6%), Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (362,5 ha jeb 27,3%), bet vismazāk Aizkraukles rajona partnerības teritorijā (151,2 ha jeb 11,4%). No šīm nelielajām daudzveidīgo dārzeņu platībām 9% jeb 117,7 ha tiek audzēti bioloģiski sertificētos laukos un visvairāk platības (58 ha jeb 49,2% no bioloģiski sertificētajām platībām) atrodas partnerības "Kūpā" teritorijā, 30,3 ha (25,8%) partnerības "Kaimiņi" teritorijā, bet nedaudz Aizkraukles rajona partnerības (16,7 ha jeb 14,2%) un Bauskas rajona lauku partnerības (12,8 ha jeb 10,8%) teritorijās.

Analizējot kultūraugu platības izpētes teritorijā, secināms, ka Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā dārzenkopība ir visvairāk attīstīta, veidojot monokultūru laukus lielākās platībās, kamēr partnerības "Kaimiņi" un partnerības "Kūpā" teritorijās vairāk izplatīti nelielu platību dārzeņu lauki (LAD deklarēti ar 811 kodu un 871 kodu). Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā atrodas 51% no kopējās dārzenkopības platībām izpētes teritorijā un tikai 16% ir platības, kas vienai kultūrai mazākas par 0,1 ha, tikmēr partnerības "Kaimiņi" teritorijā atrodas 21% no kopējās izpētes teritorijas dārzeņu platības un 50% no tās ir nelieli daudzveidīgu dārzeņu lauki. Līdzīga situācija ir arī partnerības "Kūpā" teritorijā, kurā atrodas 16% no kopējās dārzeņu platības, bet 52% no tiem ir piemājas dārzi. Aizkraukles rajona partnerības teritorijā atrodas vien 12% no izpētes teritorijas kopējām dārzeņu platībām, un lielākoties tās tiek audzētas lielākās platībās, kas ļauj nodrošināt arī lielākus vienveidīga kultūrauga ražas apjomus, bet 29% ir piemājas dārzu platības. Jāņem vērā, ka piemājas dārzos audzētā produkcija, visdrīzāk, tiek izmantota saimniecības pašpatēriņam vai realizēta vietējos tirdziņos vai tieši patērētājam, kamēr lielākās monokultūru platībās izaudzētā produkcija tiek lielākos apjomos realizēta vairumtirgotājiem un

varētu izpildīt arī zaļā iepirkuma (ZPI) apjoma prasības un nodrošināt vietējās pašvaldības iestādes ar vietējiem dārzeniem.

4.4. tabula. **Augļu dārzu platība izpētes teritorijā 2023. gadā, ha**

Kultūraugs un lauksaimnieciskā prakse	Aizkraukles rajona partnerība	Bauskas rajona lauku partnerība	Partnerība "Kaimiņi"	Partnerība "Kūpā"	Kopā
Ābeles	68,7	183	122	110	483,7
Bioloģiski	11	36,1	21,1	32,4	100,7
Konvencionāli	57,7	146,8	100,9	77,6	383
Bumbieres	5,6	9,1	6,7	7,3	28,7
Bioloģiski	-	1,5	0,5	2,9	4,9
Konvencionāli	5,6	7,6	6,1	4,4	23,8
Plūmes	8,8	60	8,1	2,9	79,8
Bioloģiski	0,2	28,5	3,4	0,8	32,9
Konvencionāli	8,7	31,5	4,7	2,1	47
Dažādi augļi un ogas	49,0	91,1	86,5	66,9	293,5
Bioloģiski	7,4	5,7	10	13,5	36,7
Konvencionāli	41,6	85,4	76,4	53,5	256,9
Kopā	132,1	343,1	223,3	187,2	885,7
Bioloģiski	18,5	71,8	35,1	49,6	175,1
Konvencionāli	113,6	271,3	188,2	137,6	710,6

Avots: autoru veidots, izmantojot LAD datus

Izpētes teritorijā ir 483,7 ha ābeļdārzu (skatīt 4.4. tabulu), no kuriem 100,7 ha (20,8%) tiek audzēti ar bioloģiskās lauksaimniecības metodi un 383 ha (79,2%) ar konvencionālās lauksaimniecības metodi. Visvairāk ābeļdārzu atrodas Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (183 ha jeb 37,8% no kopējās platības izpētes teritorijā), kam seko partnerības "Kaimiņi" teritorija (122 ha jeb 25,2%), partnerības "Kūpā" teritorija (110 ha jeb 22,7%), bet vismazāk ābeļdārzu atrodas Aizkraukles rajona partnerības teritorijā (68,7 ha jeb 14,2%).

Plūmes tiek audzētas 79,8 ha platībā, no kuras 41,2% jeb 32,9 ha platību tiek apsaimniekotas ar bioloģiskās lauksaimniecības metodi un 58,8% jeb 47 ha tiek audzēti ar konvencionālās lauksaimniecības metodēm. Visvairāk plūmes tiek audzētas Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (60 ha jeb 75,1% no kopējām plūmju platībām izpētes teritorijā). Aizkraukles rajona partnerības teritorijā plūmes tiek audzētas 8,8 ha (11,1%), partnerības "Kaimiņi" teritorijā 8,1 ha (10,2%) un partnerības "Kūpā" teritorijā 2,9 ha (3,7%).

Izpētes teritorijā kopumā tiek audzētas 28,7 ha bumbieres un no tām visvairāk bumbieres tiek audzētas Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (9,1 ha jeb 31,6% no kopējām bumbieru platībām izpētes teritorijā), partnerības "Kūpā" teritorijā (7,3 ha jeb 25,5%), partnerības "Kaimiņi" teritorijā (6,7 ha jeb 23,2%), bet vismazāk Aizkraukles rajona partnerības teritorijā (5,6 ha jeb 19,7%). Aizkraukles rajona partnerības teritorija ir vienīgā, kurā nav bioloģiski audzētu bumbieru platības, līdz ar to šīs teritorijas iedzīvotājiem bioloģiski sertificētus bumbierus ir jāmeklē un jāiegādājas no kaimiņu partnerību teritorijām.

Dažādu augļu un ogu dārzu platības ietver LAD pieteiktās atbalsttiesīgās platības, nenorādot konkrētus audzētos kultūraugus. Tie ir nelielu platību dārzi, kas ietver daudzveidīgu augļu koku un ogulāju stādījumus. Izpētes teritorijā ir 293,5 ha šādu platību (12,5% jeb 36,7 ha tiek apsaimniekotas bioloģiskās lauksaimniecības praksē un 87,5% jeb 256,9 ha konvencionālās lauksaimniecības praksē), bet precīzāka kultūraugu daudzveidība un saražotie apjomi vajadzības gadījumā ir jānoskaidro, tieši uzrunājot šādu dārzu īpašniekus.

4.5. tabula. Ogulāju platība izpētes teritorijā 2023. gadā, ha

Kultūraugs un lauksaimnieciskā prakse	Aizkraukles rajona partnerība	Bauskas rajona lauku partnerība	Partnerība "Kaimiņi"	Partnerība "Kūpā"	Kopā
Arbūzi un melones	0	1,3	0	0,8	2,1
Bioloģiski	0	0	0	0,4	0,4
Konvencionāli	0	1,3	0	0,4	1,7
Aronijas	0,4	18,4	42,2	0,7	61,7
Bioloģiski	0	8,5	21,1	0	29,6
Konvencionāli	0,4	10	21,1	0,7	32,2
Avenes	10	15,8	7,3	3,8	36,6
Bioloģiski	4	0,5	1,3	0	5,8
Konvencionāli	6	15,3	6	3,8	30,8
Dzērvenes	0	12,3	0	1	13,3
Bioloģiski	0	2,3	0	0	2,3
Konvencionāli	0	10	0	1	11
Ērkšķogas	0	1	0	0	1
Konvencionāli	0	1	0	0	1
Jānogas	0	1,6	5,4	1	8
Bioloģiski	0	0,3	2,5	0	2,8
Konvencionāli	0	1,4	2,9	1	5,2
Kazenes	0	0,9	0	0	0,9
Konvencionāli	0	0,9	0	0	0,9
Krūmcidonijas	6,9	30,4	29,3	11,7	78,3
Bioloģiski	1,4	11,5	13,3	4,7	30,9
Konvencionāli	5,5	18,9	16,1	7	47,5
Krūmmellenes	19,1	6,6	2,2	7,7	35,6
Bioloģiski	0	0,7	0,3	0,4	1,4
Konvencionāli	19,1	5,9	1,8	7,3	34,1
Ķirši	1,1	11,4	2,4	4	18,7
Bioloģiski		2,8	0	0,8	3,6
Konvencionāli	1,1	8,6	2,4	3,2	15,2
Pīlādži	4,5	1,0	0	0	5,5
Bioloģiski	1	0,5	0	0	1,5
Konvencionāli	3,5	0,5	0	0	4
Plūškoks	0	0	0,8	0	0,8
Bioloģiski	0	0	0,1	0	0,1
Konvencionāli	0	0	0,7	0	0,7
Sausserdis	1,2	0	0	0	1,2
Konvencionāli	1,2	0	0	0	1,2
Smiltsērķšķi	64,5	134,4	21,1	37,5	257,4
Bioloģiski	10,2	48,1	9,9	18,2	86,5
Konvencionāli	54,3	86,3	11,1	19,2	170,9
Upenes	191,5	127,2	207	43,8	569,4

Kultūraugs un lauksaimnieciskā prakse	Aizkraukles rajona partnerība	Bauskas rajona lauku partnerība	Partnerība "Kaimiņi"	Partnerība "Kūpā"	Kopā
Bioloģiski	80,1	46,7	99,6	17	243,4
Konvencionāli	111,3	80,5	107,3	26,8	325,9
Vīnogas	0,4	1,9	0,1	0	2,5
Bioloģiski	0	0	0	0	
Konvencionāli	0,4	1,9	0,1	0	2,5
Zemenes	8,9	24	11,4	4,2	48,4
Bioloģiski	0,6	0,5	0	2	3,2
Konvencionāli	8,2	23,4	11,4	2,2	45,2
Kopējās augļu dārzu platības (ha)	308,2	388,1	329,0	116,1	1141,3
Bioloģiski	97,5	122,2	148,1	43,6	411,4
Konvencionāli	210,7	265,9	180,8	72,5	729,9

Avots: autoru veidots, izmantojot LAD datus

Kopumā izpētes teritorijā ogulāji tiek audzēti 1141,3 ha platībā. Vislielākās ogulāju platības ir Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (388,1 ha jeb 34%), un tām ļoti līdzīgas platības ir arī partnerības "Kaimiņi" teritorijā (329 ha jeb 28,8%) un Aizkraukles rajona partnerības teritorijā (308,2 ha jeb 27%), bet ievērojami mazākas ogulāju platības ir partnerības "Kūpā" teritorijā (116,1 ha jeb 10,2% no kopējās izpētes teritorijā esošās ogulāju platības).

Izpētes teritorijā kopumā tiek audzētas 17 ogu kultūras – arbūzi un melones, aronijas, avenes, dzērvenes, ērkšķogas, jāņogas, kazenes, krūmcidonijas, krūmmellenes, ķirši, pīlādži, plūškoks, sausserdis, smiltsērķšķi, upenes, vīnogas un zemenes. Visvairāk no tām tiek audzēts Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (15 ogu veidi), bet pārējo partnerību teritorijās tiek audzēti 11 ogu veidi. Bauskas rajona lauku partnerību teritorijā nav reģistrēti plūškoku un sausseržu stādījumi, bet tiek audzētas kazenes (0,9 ha) un ērkšķogas (1 ha), kas citās partnerībās netiek audzētas. Plūškoki tiek audzēti tikai partnerības "Kaimiņi" teritorijā (0,8 ha), turklāt 0,1 ha ir bioloģiski sertificētas platības, kamēr 0,7 ha tiek audzēti konvencionālās augkopības praksē. Sausserži tiek audzēti tikai Aizkraukles rajona partnerības teritorijā (1,2 ha) un tikai ar konvencionālās augkopības pieeju. Ogulāji, kas tiek audzēti visā izpētes teritorijā, ir aronijas (61,7 ha), avenes (36,6 ha), krūmcidonijas (78,3 ha), krūmmellenes (35,6 ha), ķirši (18,7 ha), smiltsērķšķi (257,4 ha), upenes (569,4 ha) un zemenes (48,4 ha).

Izpētes teritorijā vislielākās ogulāju platības ir upenāji (569,4 ha), no kuriem 43% tiek audzēti bioloģiski sertificētās platībās un 57% konvencionālās lauksaimniecības praksē. Visvairāk upenāju atrodas partnerības "Kaimiņi" teritorijā (207 ha), mazliet mazāk Aizkraukles rajona partnerībā (191,5 ha) un attiecīgi vēl mazāk Bauskas rajona lauku partnerības (127,2 ha) un partnerības "Kūpā" (43,8 ha) teritorijās. Arī bioloģiski sertificēto upenāju platības visvairāk ir partnerības "Kaimiņi" teritorijā (99,6 ha) un secīgi Aizkraukles rajona partnerības teritorijā (80,1 ha), Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (46,7 ha) un partnerības "Kūpā" teritorijā (17 ha). Upenų stādījumu platību palielinājumu īpaši ir sekmējis uzņēmums SIA "Krogzeme" (Limbažu novads) kas piedāvā uzņēmējiem pilna cikla produkcijas ražošanu no stādiem līdz realizācijai, kā arī no 2019. gada KS "BIO Berries Latvija". Tas nozīmē, lai attīstītu kādu kultūraugu audzēšanu viens no veidiem ir dibināt kooperatīvu vai ir jāatrod "līderis", uzņēmums, kas var apmācīt un iedrošināt ražot noteikta veida produkciju, piedāvājot atbalsta pakalpojumus (stādi, agregāti, zināšanas u.tml.). Turklāt šādi līderi var nebūt kādā noteiktā teritorijā, bet darboties visā Latvijas teritorijā.

Lielas ogulāju platības izpētes teritorijā ir smiltsērķšķi (257,4 ha) un puse no šīm platībām (134,4 ha jeb 52,2%) atrodas Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā. Aizkraukles rajona partnerības teritorijā atrodas 64,5 ha (25%), partnerības "Kūpā" teritorijā (37,5 ha jeb 14,6%) un partnerības "Kaimiņi" teritorijā (21,1 ha jeb 8,2%). No smiltsērķšķu stādījumiem 33,6% (86,5 ha) tiek audzēti bioloģiski sertificētās platībās, bet lielākā daļa 66,4% (170,9 ha) tiek apsaimniekota ar konvencionālās lauksaimniecības metodi.

Izpētes teritorijā tiek audzētas aronijas 61,7 ha platībā. Vislielākās aroniju platības atrodas partnerības "Kaimiņi" teritorijā (42,2 ha jeb 68,4% no kopējās platības) un 50% no šīs platības (21,1 ha) tiek audzēti bioloģiski sertificētos dārzos un 50% (21,1 ha) konvencionāli. Otrās lielākās aroniju platības atrodas Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (18,4 ha jeb 29,9% no izpētes teritorijā konvencionāli esošajām aroniju platībām) un 8,5 ha tiek audzēti bioloģiskās lauksaimniecības praksē un 10 ha - konvencionālās lauksaimniecības praksē. Nelielas aroniju platības tiek audzētas arī partnerības "Kūpā" teritorijā (0,7 ha) un Aizkraukles rajona partnerības teritorijā (0,4 ha). Kopumā 48% aroniju platību tiek apsaimniekotas bioloģiskās lauksaimniecības praksē un 52% - konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Teritorijā tiek audzētas zemenes 48,4 ha platībā, no tām 7% (3,2 ha) tiek audzētas bioloģiski sertificētās platībās, bet vairākums - 93% (45,2 ha) konvencionālās lauksaimniecības praksē. Vislielākās zemeņu platības atrodas Bauskas rajona lauku partnerībā (24 ha jeb 49% no visām izpētes teritorijā esošajām zemeņu platībām), un tikai 0,5 ha platība ir bioloģiski sertificēta un varētu sniegt vietējās kopienas pārtikas grozā bioloģiski audzētas zemenes. Partnerības "Kaimiņi" teritorijā aug zemenes 11,4 ha (23%) platībā (nav bioloģiski sertificētu platību), Aizkraukles rajona partnerības teritorijā 8,9 ha (18%), no kā 0,6 ha bioloģiski sertificētas platības, un partnerības "Kūpā" teritorijā 4,2 ha (9%), no kā 2 ha bioloģiski sertificētas platības.

Teritorijā tiek audzētas avenes 36,6 ha platībā un no tās 16% (5,8 ha) platību tiek apsaimniekotas ar bioloģiskās lauksaimniecības metodi, bet vairums - 84% (30,8 ha) ar konvencionālās lauksaimniecības metodi. Vislielākās aveņu platības atrodas Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (15,8 ha jeb 43,1% no kopējās aveņu platības izpētes teritorijā), 10 ha (26,8%) aveņu atrodas Aizkraukles rajona partnerības teritorijā, 7,3 ha (19,8%) partnerības "Kaimiņi" un 3,8 ha (10,3%) partnerības "Kūpā" teritorijās. Vislielākie bioloģiski apsaimniekotie aveņu stādījumi atrodas Aizkraukles rajona partnerības teritorijā (4 ha jeb 70,2% no kopējām bioloģiskajām aveņu platībām), 1,3 ha jeb 22,1% bioloģiski sertificētu avenāju atrodas partnerības "Kūpā" teritorijā un 0,5 ha (7,7%) Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā.

Izpētes teritorijā tiek audzētas krūmmellenes 35,6 ha platībā un tikai 4% (1,4 ha) tiek audzēti bioloģiski sertificētās platībās, bet 96% (34,1 ha) konvencionāli apsaimniekotos laukos. Visvairāk krūmmelleņu stādījumu ir Aizkraukles rajona partnerības teritorijā (19 ha jeb 53,7%). Pārējās krūmmelleņu platības 7,7 ha platībā (21,6%) ir partnerības "Kūpā" teritorijā, 6,6 ha (18,6%) Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā un 2,2 ha (6%) partnerības "Kaimiņi" teritorijā. Ja Bauskas rajona lauku partnerības, partnerības "Kaimiņi" un partnerības "Kūpā" teritorijās tiek audzētas arī nelielas krūmmelleņu platības bioloģiskā lauksaimniecības praksē (attiecīgi 0,7 ha, 0,3 ha un 0,4 ha), tad vislielāko audzētāju – Aizkraukles rajona partnerības teritorijā – bioloģiski sertificētu krūmmelleņu platību nav.

Izpētes teritorijā 13,3 ha platībā tiek audzētas dzērvenes un 92,5% no šīs platības jeb 12,3 ha atrodas Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā un 7,5% jeb 1 ha atrodas partnerības "Kūpā" teritorijā. 17% no visām dzērveņu platībām (2,3 ha) tiek audzētas bioloģiski sertificētās platībās un tās atrodas Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā. Starp plašāk zināmākiem dzērveņu audzētājiem ir minams bioloģiski sertificēts uzņēmums SIA "O.G.A".

Izpētes teritorijā 2023. gadā nelielā platībā (2 ha) tika audzēti arī arbūzi un melones un no šīs kopējās platības 1,3 ha atradās Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā un 0,8 ha partnerības "Kūpā" teritorijā. Turklāt partnerības "Kūpā" teritorijā 0,4 ha platībā arbūzi un melones tika audzētas bioloģiski sertificētās platībās un 0,4 ha ar konvencionāli. Arbūzi un melones ir jauna

kultūra Latvijas lauksaimniecībā un to platību lielums un teritoriālais izvietojums ir mainīgs. Tomēr vietējie lauksaimnieki uzkrāj pieredzi šo kultūru audzēšanā un arvien sekmīgāk un apjomīgāk spētu nodrošināt vietējās kopienas pārtikas grozu ar šiem produktiem.

4.2. Lauksaimniecības dzīvnieku skaits

Izpētes teritorijā ir attīstīta augkopības nozare, aizvien iekopjot jaunas LIZ platības dažādu kultūraugu audzēšanai, bet teritorijā attīstās arī lopkopības nozare un to lielā mērā balsta 190 759 ha tehniskās kultūras (zālāji un citas platības), kas aizņem 55% no visas apsaimniekotās LIZ platības (skatīt 4.1. tabulu).

4.6. tabula. **Dzīvnieku skaits izpētes teritorijā no 2020. līdz 2022. gadam**

Dzīvnieku sugas nosaukums	Gads			Izmaiņas no 2020. līdz 2022. gadam	
	2020	2021	2022	skaits	%
Dējējvistas	2834010	2725920	2764333	-69677	-2
Citi mājputni	1977758	2211597	1968517	-9241	-0,5
Broileri	831335	489530	771985	-59350	-7
Slaucamās govīs	24917	24793	23831	-1086	-4
Cūkas	24011	27404	19242	-4769	-20
Liellopi (>2 gadi)	16031	16317	16531	500	3
Aitas	13396	13388	12878	-518	-4
Nobarojamās cūkas	10634	11797	11236	602	6
Kazas	1708	1704	1796	88	5
Truši	1663	1768	1751	88	5

Avots: autoru veidots

Izpētes teritorijā dzīvnieku skaita ziņā visvairāk ir mājputnu, un to lielā mērā ietekmē tas, ka Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā atrodas Ziemeļeiropas lielākais olu ražotājs "Balticovo", kā arī putnu gaļas (broileri) ražotājs "Lielzeltiņi". Starp LDC reģistrētajiem mājputniem visvairāk ir dējējvistas (2,7 milj. 2022. gadā), otra lielākā grupa ir dažādi citi mājputni (1,9 miljoni 2022. gadā) un broileri (771,9 tūkst. 2022. gadā).

Kopumā visās šajā putnkopības grupās laika posmā no 2020. līdz 2022. gadam ir novērojams putnu skaita samazinājums (dējējvistu skaits samazinājies par 2%, broileru skaits samazinājies par 7%, bet citu mājputnu skaits -0,5%), tomēr tas aizvien ir pietiekami liels, lai spētu nodrošināt izpētes teritorijas iedzīvotāju pārtikas groza vajadzības (skatīt 5.nodaļu).

Tomēr izpētes teritorijas nodrošināšanai ar pārtiku (olām un putnu gaļu) nozīmīga loma ir lieliem uzņēmumiem, jo tie spēj nodrošināt iedzīvotāju pārtikas grozu ar gaļas un olu produktiem, gan māsaimniecībām, gan pašvaldību iepirkumos.

Izpētes teritorijā 2022. gadā kopumā bija 23 831 slaucamas govīs, tomēr to skaitam ir tendence samazināties un 2020.-2022. gadu periodā slaucamo govju samazinājums par 4% (-1086 govīs).

Izpētes teritorijā 2022. gadā kopumā bija 16 531 liellopu, kas vecāki par diviem gadiem, un to skaitam ir tendence palielināties. Laika periodā no 2020. līdz 2022. gadam nobarojamo liellopu skaits palielinājies par 3% (+500 lopi).

Izpētes teritorijā tiek audzētas arī 19 242 cūkas (sivēnmātes, sivēni, kuļi, nobarojamās cūkas), bet to skaits trīs gadu periodā ir ievērojami samazinājies par 20% (-4769 cūkas). Tomēr nobarojamo cūku skaitam (2022. gadā 11 236 cūkas) ir bijusi tendence palielināties par 6% (+602 nobarojamās cūkas). Šī ir sarežģīta lopkopības nozare, kuru periodiski skar Āfrikas cūku mēris, kas ne tikai apgrūtina ražošanu karantīnas apstākļu dēļ, bet bieži paredz likvidēt visu cūku

ganāmpulku. Salīdzinoši neredz izpētes teritorijā tiek audzēta arī aitas. 2022. gadā LDC ir reģistrētas 12 878 aitas, bet to skaits kopš 2020. gada ir samazinājies par 4% (-518 aitas).

Izpētes teritorijā nelielā skaitā tiek audzētas arī kazas (1796) un truši (1751) un abās šajās dzīvnieku grupās laika periodā no 2020. līdz 2022. gadam dzīvnieku skaits ir palielinājies par 5% jeb 88 vienībām.

4.7. tabula. **Dzīvnieku skaits katrā partnerības teritorijā 2022. gadā**

Dzīvnieku sugas nosaukums	Aizkraukles rajona partnerība	Bauskas rajona lauku partnerība	Partnerība "Kaimiņi"	Partnerība "Kūpā"	Kopā
Dējējvistas	3 994	2 750 512	4 232	5 595	2 764 333
Broileri	11	771 698	276	0	771 985
Citi mājputni	434	22 846	2 374	535	26 189
Slaucamās govīs	5 548	2 343	6 836	9 104	23 831
Aitas	1 053	9 220	4 745	4 224	19 242
Liellopi (>2 gadi)	3 234	1 896	4 706	6 695	16 531
Nobarojamās cūkas	2 165	2 701	4 720	3 292	12 878
Kazas	476	324	671	325	1 796
Truši	303	748	319	381	1 751
Dzīvnieki kopā	17 218	3 562 288	28 879	30 151	3 638 536

Avots: autoru veidots pēc CSP

Dējējvistas skaitliski ir vislielākā dzīvnieku vienība izpētes teritorijā (2,76 miljoni), bet būtiski, ka 99,5% (2,75 milj.) atrodas Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (AS "Balticovo"), bet 0,2% (5595 vistas) ir partnerības "Kūpā" teritorijā, 0,2% (4232 vistas), partnerības "Kaimiņi" teritorijā un 0,1% (3994 vistas) Aizkraukles rajona partnerības teritorijā.

Broileri skaitliski ir otra lielākā dzīvnieku grupa izpētes teritorijā (771 985 vienības), bet būtiski, ka 99,96% (771 698 vienības) atrodas Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (SIA "Lielzeltiņi"), bet tikai 0,001% (11 broileri) ir Aizkraukles rajona partnerības teritorijā un 0,04% (276 broileri) ir partnerības "Kaimiņi" teritorijā, bet partnerības "Kūpā" teritorijā netiek audzēti broileri. Jāņem vērā, ka broileru audzēšana ir specifiska darbības joma, jo olas inkubācijai pamatā tiek importētas, tāpat kā cālēni līdz 3 dienu vecumam, turklāt šo putnu nobarošanas laiks ir līdz 3 mēnešiem, līdz ar to liela daļa no izaudzētajiem putniem nemaz netiek reģistrēta LDC. Arī bioloģiski šos putnus ir audzēt sarežģīti ganāmpulka atjaunošanas ierobežojumu dēļ.

Citi mājputni (strausi, fazāni, zosis, pīles, paipalas u.c.) izpētes teritorijā ir 26 189 vienības, no kurām 87,2% (22 846 vienības) atrodas Bauskas rajona lauku partnerībā, 9,1% (2374 vienības) partnerības "Kaimiņi" teritorijā, 2% (535 vienības) partnerības "Kūpā" teritorijā un 1,7% (434 vienības) Aizkraukles rajona partnerības teritorijā.

Izpētes teritorijā 2022. gadā bija 23 831 slaucamās govīs, no kurām 38% (9104 govīs) bija partnerības "Kūpā" teritorijā, 29% (6836 govīs) partnerības "Kaimiņi" teritorijā, 23% (5548 govīs) Aizkraukles rajona partnerības teritorijā, bet vismazāk slaucamo govju (10% jeb 2343 govīs) ir Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā.

Izpētes teritorijā 2022. gadā bija 19 242 aitu, no kurām 48% (9220 aitas) bija Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā, 25% (4745 aitas) partnerības "Kaimiņi" teritorijā, 22% (4224 aitas) partnerības "Kūpā" teritorijā un 5% (1053) Aizkraukles rajona partnerības teritorijā.

Izpētes teritorijā 2022. gadā bija 16 531 liellopi, no kuriem 40% (6695 dzīvnieki) ir partnerības "Kūpā" teritorijā, 28% (4706 dzīvnieki) partnerības "Kaimiņi" teritorijā, 20% (3234 dzīvnieki) Aizkraukles rajona partnerības teritorijā, bet vismazāk liellopu vecāku par diviem gadiem 11% (2343 lopu) ir Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā.

Izpētes teritorijā bija 1796 kazas, no kurām 37% (671) atradās partnerības "Kūpā" teritorijā, 27% (476) Aizkraukles rajona partnerības teritorijā un 18% gan Bauskas rajona lauku partnerības (324), gan partnerības "Kūpā" (325) teritorijās.

Analizētajā laika periodā izpētes teritorijā ir reģistrēti 1751 truši, no kuriem 43% (748) bija Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā, 22% (381) partnerības "Kūpā", 18% (319) partnerības "Kaimiņi" un 17% (303) Aizkraukles partnerības teritorijās.

Liellopu (gaļas un piena ieguvei) audzēšana visvairāk ir attīstīta partnerības "Kūpā" teritorijā - slaucamās govīs (38% no kopējā govju skaita izpētes teritorijā) un liellopi (40%). Partnerības "Kaimiņi" teritorijā ir visvairāk nobarojamās cūkas (37%) un kazas (37%). Bauskas rajona lauku partnerības teritorija ir līdere ne tikai putnkopības nozarē (99,5% dējējvistas, 99,96% broileru un 87,2% citu mājputnu), bet arī pēc aitu skaita (48% no kopējā skaita izpētes teritorijā), cūku skaita (39%) un trušu skaita (43%). Savukārt Aizkraukles rajona partnerības teritorijā neviena no dzīvnieku sugām netiek audzēta lielākā skaitā, kā tas ir citās partnerību teritorijās.

4.8. tabula. Dzīvnieku skaita izmaiņas 2020.-2022.gadā, %

Dzīvnieku sugas nosaukums	Aizkraukles rajona partnerība	Bauskas rajona lauku partnerība	Partnerība "Kaimiņi"	Partnerība "Kūpā"	Kopā
Cūkas	129%	-7%	-16%	22%	-20%
Broileri	-35%	-7%	16%	-100%	-7%
Slaucamās govīs	3%	-11%	-5%	-6%	-4%
Aitas	-11%	-9%	12%	-54%	-4%
Dējējvistas	-0,2%	-2%	-0,3%	-9%	-2%
Citi mājputni	42%	-12%	-94%	-31%	-0,5%
Liellopi (>2 gadi)	-4%	9%	3%	6%	3%
Kazas	-3%	13%	7%	7%	5%
Truši	-25%	-1%	37%	41%	5%
Nobarojamās cūkas	152%	20%	-10%	-5%	6%

Avots: autoru aprēķini

Vērtējot kopējās lopkopības tendences izpētes teritorijā, kopumā var teikt, ka lopkopība attīstās un lopu skaits palielinās Aizkraukles rajona partnerības teritorijā, ir stabila Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā un nedaudz samazinās partnerības "Kaimiņi" un partnerības "Kūpā" teritorijā. Tomēr ir vērts pievērst uzmanību katrai lopkopības dzīvnieku grupai un to izmaiņām katrā partnerības teritorijā.

Izpētes teritorijā visstraujāk samazinās cūku skaits (-20%), samazinās broileru skaits (-7%), slaucamo govju (-4%), aitu (-4%), dējējvistu (-2%) un citu mājputnu (-0,5%) skaits, bet palielinās liellopu skaits (+3%), kazu (+5%), trušu (+5%) un nobarojamo cūku (+6%) skaits.

Tomēr, analizējot katras partnerības teritorijas atsevišķi, kopaina ir atšķirīga. Cūku skaits ir samazinājies Bauskas rajona lauku partnerības (-7%) un partnerība "Kaimiņi" (-16%) teritorijā, bet palielinājies partnerības "Kūpā" teritorijā (+22%) un ievērojami palielinājies Aizkraukles rajona partnerības teritorijā (+129%).

Broileru skaits ir samazinājies gan partnerības "Kūpā" teritorijā (-100%), gan Aizkraukles rajona partnerības (35%), gan Bauskas rajona lauku partnerības (-7%) teritorijās, bet ir palielinājies partnerības "Kaimiņi" teritorijā (+16%).

Slaucamo govju skaits ir samazinājies trīs partnerību teritorijās - Bauskas rajona lauku partnerības (-11%), partnerības "Kaimiņi" (-5%) un partnerības "Kūpā" (-6%) teritorijā, bet ir palielinājies Aizkraukles rajona partnerības teritorijā (+3%).

Aitu skaitam izpētes teritorijā ir tendence samazināties un šī tendence ir triju partnerību teritorijās - Aizkraukles rajona partnerības (-11%), Bauskas rajona lauku partnerības (-9%) un

partnerības "Kūpā" (-54%) teritorijās, kamēr partnerības "Kaimiņi" teritorijā aitu skaits ir palielinājies par 12%, kas gan faktiskos skaitļos nespēj aizstāt likvidēto aitu skaitu.

Dējējvistu skaitam izpētes teritorijā ir tendence samazināties (-2%) un šī tendence ir negatīva visu partnerību teritorijās - Aizkraukles rajona partnerības (-0,2%), Bauskas rajona lauku partnerības (-2%), partnerības "Kaimiņi" (0,3%) un partnerības "Kūpā" (-9%) teritorijā.

Citu mājputnu skaita izmaiņas ir svārstīgas un, ja izpētes teritorijā to skaits ir samazinājiesniecīgi (-0,5%), tad atsevišķu partnerību teritorijās izmaiņas ir daudz krasākas - Bauskas rajona lauku partnerība (-12%), partnerības "Kaimiņi" (94%), partnerības "Kūpā" (-31%) teritorijās, bet palielinājies ir Aizkraukles rajona partnerības teritorijā (+42%). Mājputnu daudzveidības samazināšanās tiešā veidā ietekmēs arī kopienu iedzīvotājiem pieejamo daudzveidīgu gaļas un olu produkcijas klāstu pārtikas groza pašnodrošinājumam.

Liellopu, kuri ir vecāki par diviem gadiem un tiek nobaroti gaļas ieguvei, skaitam izpētes teritorijā ir tendence nedaudz palielināties (+3%) un šāda tendence ir novērojama trīs partnerību teritorijās - Bauskas rajona lauku partnerības (+9%), partnerības "Kaimiņi" (3%), un partnerības "Kūpā" (6%) teritorijās, bet tas ir samazinājies Aizkraukles rajona partnerības teritorijā (-4%).

Kazu skaitam izpētes teritorijā ir tendence nedaudz palielināties (+5%) un šāda tendence ir novērojama trīs partnerību teritorijās - Bauskas rajona lauku partnerības (+13%), partnerības "Kaimiņi" (7%), un partnerības "Kūpā" (7%) teritorijās, bet tas ir samazinājies Aizkraukles rajona partnerības teritorijā (-3%).

Trušu skaitam izpētes teritorijā ir tendence nedaudz palielināties (+5%) un šāda tendence ir novērojama divu partnerību teritorijās - partnerības "Kaimiņi" (37%), un partnerības "Kūpā" (41%) teritorijās, bet tas ir samazinājies Bauskas rajona lauku partnerības (-1%) un Aizkraukles rajona partnerības teritorijā (-25%).

Kopumā izpētes teritorijā palielinās arī nobarojamo cūku skaitu (+6%), kas nodrošina lielāku vietējās izcelsmes cūkgaļas pieejamību kopienās, tomēr šāda tendence nav visu partnerību teritorijās. Nobarojamo cūku skaits ir ievērojami palielinājies Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (+20%) un Aizkraukles rajona partnerības teritorijā (+152%), bet samazinājies partnerības "Kaimiņi" (-10%) un partnerības "Kūpā" (-5%) teritorijās.

Izpētes teritorijā ir daudzveidīgas dzīvnieku sugas - liellopi, slaucamās govīs, cūkas, dējējvistas, broileri, citi mājputni, aitas, kazas un truši, bet to skaits un turēšanas tendences dažādās partnerībās ir atšķirīgas. Aizkraukles partnerības teritorijā nedaudz palielinās slaucamo govju skaits (+3%) un ievērojami nobarojamo cūku skaits (+152%). Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā palielinās liellopu (+9%) un kazu skaits (+13%). Partnerības "Kaimiņi" teritorijā ir palielinājies broileru (+16%), aitu (+12%), liellopu (+3%), kazu (+7%) un trušu (+37%) skaits. Partnerības "Kūpā" teritorijā ir palielinājies cūku (+22%), liellopu (6%), kazu (+7%) un trušu (+41%) skaits.

4.3. Saražotais primārās lauksaimniecības produkcijas apjoms

Saražotais primārās lauksaimniecība produkcijas apjoms tiek aprēķināts izpētes teritorijai un katras pētījumā iekļautās partnerības teritorijai, ņemot vērā šo teritoriju vidējās kultūraugu platības piecu gadu periodā (2019.–2023. gads) un vidējos katra kultūrauga ražības rādītājus (*skatīt sadaļu Pētījuma metodoloģija*).

Izpratne par teritorijā pieejamajiem bioloģiski un konvencionāli audzētajiem kultūraugiem ir nozīmīga, stimulējot sabiedrības pieprasījumu pēc kādas noteiktas pārtikas kvalitātes grupas, piemēram, ja pašvaldība lemj par 100% bioloģisko dārzeņu vai visu pārtikas grupu iekļaušanu izglītības iestāžu ēdināšanā, tad ir jāzina, kādus produktus var piedāvāt vietējie ražotāji un kādi produkti būtu jāmeklē tuvākā un tālākā apkārtnē. Tāpat arī situācijas apzināšana var palīdzēt izlemt, vai un kādus nacionālus, reģionālus un lokālus atbalsta pasākumus būtu jāievieš, lai sekmētu kādu konkrētu kvalitātes īpašību pārtikas produktu ražošanu.

4.3.1. Izpētes teritorijā kopējais saražotais produkcijas daudzums

Augkopības produkcija

Izpētes teritorijā visvairāk tiek izaudzēti kvieši (469 558,2 t), no kuriem tikai 1% jeb 5293,2 t tiek audzēti bioloģiskās lauksaimniecības praksē, bet 99% jeb 464 265 t tiek audzēti konvencionālās lauksaimniecības praksē, skat. 4.9. tabulu.

4.9. tabula. **Izpētes teritorijā saražoto graudaugu apjoms dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t**

Graudaugu nosaukums	Konvencionāli	Bioloģiski	Kopā
Kvieši	464 265,0	5293,2	469 558,2
Mieži	47 037,5	993,7	48 031,1
Auzas	32 203,4	9236,0	41 439,4
Rudzi	11 804,2	1267,4	13 071,6
Tritikāle	5770,1	809,9	6579,9
Griķi	2072,2	1052,4	3124,6
Kaņepes	108,3	59,9	168,2
Kopā	563260,6	18 712,4	581 973,0

Avots: autoru aprēķini

Otra visvairāk audzētā graudaugu kultūra izpētes teritorijā ir mieži (48 031,1 t), no kuriem tikai 2% jeb 993,7 t tiek izaudzētas bioloģiskās lauksaimniecības praksē un 98% jeb 47 037,5 t tiek izaudzētas konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Trešā izplatītākā graudaugu kultūra ir auzas (41 439,4 t), no kā 22% jeb 9236 t tiek audzētas bioloģiskās lauksaimniecības praksē, bet 78% jeb 32 203,4 t konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Izpētes teritorijā vidēji gadā tiek izaudzēti rudzi 13 071,6 t apjomā, no kā 10% jeb 1267,4 t saražo bioloģiskās lauksaimniecības praksē un 90% jeb 11 804,2 t konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Izpētes teritorijā tiek saražots arī 6579,9 t tritikāle (no tām 12% jeb 809,9 t bioloģiski sertificētās platībās un 88% jeb 5770,1 t konvencionālā lauksaimniecības praksē), 3124,6 t griķu (no kā 34% jeb 1052,4 t bioloģiski sertificētās platībās un 66% jeb 2072,2 t konvencionālā lauksaimniecības praksē) un 168,2 t kaņepes (no kā 36% jeb 59,9 t bioloģiskās lauksaimniecības praksē un 64% jeb 108,3 t konvencionālās lauksaimniecības praksē).

Izpētes teritorijā dominē konvencionālās lauksaimniecības prakse, un vēl jo vairāk izteikta tā ir dārzenkopībā, skat. 4.10. tabulu.

Izpētes teritorijā var saražot 68 768,5 t dārzeņu un no tām 6% jeb 4130,2 t saražo bioloģiski sertificētās LIZ platībās, tomēr lielāko apjomu - 94% jeb 64 638,3 t saražo konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Teritorijā kopumā ir daudzveidīgs dārzeņu klāsts - 19 kultūras (dārza pupiņas, tomāti, selerijas, puravi, garšaugi un ārstniecības augi, pētersīļi, rāceņi, ziedkāposti, ķiploki, gurķi, dilles, rutki, kāļi, bietes, ķirbji un kabači, burkāni, sīpoli, kāposti un kartupeļi - tomēr šī daudzveidība ir atšķirīga dažādās partnerību teritorijās.

4.10. tabula. **Saražoto dārzeņu apjoms izpētes teritorijā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t**

Dārzeņu nosaukums	Konvencionāli	Bioloģiski	Kopā
Kartupeļi	28 140,3	1879,1	30 019,4
Dažādi dārzeņi	21 648,8	1942,6	23 591,5
Kāposti	5534,4	11,3	5545,8

Dārzeņu nosaukums	Konvencionāli	Bioloģiski	Kopā
Sīpoli	3565,0	24,5	3589,5
Burkāni	2054,9	17,9	2072,7
Ķirbji	826,8	200,2	1027,0
Bietes	760,2	12,1	772,3
Kāļi	519,7	0	519,7
Rutki	497,1	0	497,1
Dilles	434,0	0	434,0
Gurķi	146,1	0	146,1
Ķiploki	120,1	14,7	134,9
Ziedkāposti	132,4	0	132,4
Rāceņi	99,3	0	99,3
Pētersīļi	68,6	0	68,6
Garšaugi un ārstniecības augi	34,8	27,7	62,5
Puravi	25,8	0	25,8
Selerijas	18,6	0	18,6
Tomāti	8,5	0	8,5
Dārza pupiņas	2,7	0	2,7
Kopā	64 638,3	4130,2	68 768,5

Avots: autoru veidots

Analizējot pieejamos datus par dārzenkopībā izmantotajām LIZ platībām un tajās audzētajām dārzeņu kultūrām, viena no kategorijām ir "dažādi dārzeņi", kas ietver tādas platības, kurās ir daudzveidīgs dārzeņu klāsts un katrs kultūraugs tiek audzēts nelielā platībā (<0,1 ha) un netiek atsevišķi deklarēti platībmaksājumu atbalsta saņemšanai. Šādās platībās izpētes teritorijā tiek izaudzēti 34% no kopējā dārzeņu apjoma (47% no bioloģiskā lauksaimniecības praksē izaudzētā dārzeņu apjoma un 33% no konvencionālās lauksaimniecības praksē izaudzētā dārzeņu apjoma). Šīs kategorijas "dažādi dārzeņi" platībās un aprēķinātajos saražotās produkcijas apjomos var būt arī tādi dārzeņi, kas ir analizēti atsevišķi, kā arī citi dārzeņi, kas te nav tieši minēti, tomēr datu ierobežotības dēļ to nav iespējams precīzi analizēt.

Visvairāk izpētes teritorijā (un arī atsevišķi katrā partnerības teritorijā) tiek izaudzēti kartupeļi (30 019,4 t), no kuriem 6% jeb 1879,1 t izaudzē bioloģiski sertificētās LIZ platībās un 94% jeb 28 140,3 t - konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Otra visvairāk saražotā dārzeņu kultūra ir kāposti (5545,8 t), no kā tikai 0,2% jeb 11,3 t tiek saražotas bioloģiski sertificētā LIZ platībā, bet 99,8% jeb 5534,5 t - konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Starp piecām visvairāk saražotajām dārzeņu kultūrām ir arī sīpoli (3589,5 t, no kā tikai 1% jeb 24,5 t tiek saražotas bioloģiski, bet 99% jeb 3565 t konvencionāli), burkāni (2072,7 t, no kā tikai 1% jeb 17,9 t tiek bioloģiski audzēti un 99% jeb 2054,9 t - konvencionālās lauksaimniecības praksē ražoti) un ķirbji (1027 t, no kā 19% jeb 200,2 t tiek saražotas bioloģiski un 81% jeb 826,8 t - konvencionālās lauksaimniecības praksē).

Izpētes teritorijā tiek saražotas 772,3 t bietes (2% jeb 12,1 t bioloģiski un 98% jeb 760,2 t konvencionāli), 519,7 t kāļi, 497,1 t rutki, 434 t dilles, 146,1 t gurķi, 134,9 t ķiploki (11% jeb 14,5 t bioloģiski un 85% jeb 120,1 t konvencionāli ražoti), 132,4 t ziedkāposti, 99,3 t rāceņi, 68,6 pētersīļi, 62,5 t garšaugi un ārstniecības augi (44% jeb 27,7 t bioloģiski un 56% jeb 34,8 t konvencionāli audzēti), 25,8 t puravi, 18,6 t selerijas, 8,5 t tomāti un 2,7 t dārza pupiņas.

4.11. tabula. **Saražoto augļu un ogu apjoms izpētes teritorijā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t**

Augļu un ogulāju kultūras	Konvencionāli	Bioloģiski	Kopā
Āboli	1105,7	284,0	1389,7
Dažādi augļi un ogas	387,0	30,8	417,7
Upenes	102,8	62,1	165,0
Smiltsērķšķi	89,5	48,9	138,4
Zemenes	98,8	4,0	102,8
Bumbieri	51,4	6,8	58,2
Plūmes	42,8	10,8	53,7
Krūmcidonijas	41,9	5,5	47,4
Dzērvenes	20,7	7,3	28,0
Krūmmellenes	21,6	0,8	22,4
Aronijas	11,1	10,9	22,1
Avenes	17,0	3,3	20,3
Ķirši	7,8	3,0	10,8
Arbūzi, melones	10,4	0	10,4
Jānogas	4,1	1,9	6,1
Pīlādži	1,3	0,9	2,2
Vīnogas	2,0	0	2,0
Sausserdis	0,7	0,5	1,3
Kazenes	0,5	0	0,5
Ērkšķogas	0,5	0	0,5
Kopā	2017,8	481,6	2499,3

Avots: autoru veidots

Izpētes teritorijā kopumā vidēji gadā var tikt saražotas 2499,3 t augļu un dārzeņu, no kurām 19% jeb 481,6 t tiek ražotas bioloģiskās lauksaimniecības praksē un 81% jeb 2017,8 t konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Saražoto augļu un ogu apjoma ziņā 417,7 t tiek saražotas daudzveidīgos augļu dārzos, kuros katras atsevišķas kultūras platība nepārsniedz 0,1 ha platību. Kaut arī nav iespējams saprast, kādi tieši kultūraugi tiek izaudzēti un kādi varētu būt precīzāki saražotie apjomi, jo statistiski kategorijai "dažādi augļi un ogas" bioloģiskā lauksaimniecības praksē tiek piemērota 0,9 t/ha vidējā ražība un konvencionālās lauksaimniecības praksē 1,5 t/ha, tomēr svarīgākais ir apzināties, ka izpētes teritorijā ir pieejams šis apjoms ar augļiem un ogām kopienas iedzīvotāju pārtikas grozā. Vietējā kopienā šajos dārzos varētu tikt izaudzētas 30,8 t augļi un ogas bioloģiski sertificētās zemes platībās un 387 t konvencionāli apsaimniekotās platībās.

Visvairāk izpētes teritorijā var saražot ābolus 1389,7 t, no kā 20% jeb 284 t tiek izaudzētas bioloģiskās lauksaimniecības praksē un 80% jeb 1106,7 t - konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Otrā lielākā ogu kultūra izpētes teritorijā ir upenes un tās vidēji gadā varētu tikt saražotas 165 t, no kurām 38% jeb 62,1 t būtu bioloģiski audzētas un 62% jeb 102,8 t - konvencionālās lauksaimniecības praksē audzētas.

Trešā lielākā ogu kultūra izpētes teritorijā ir smiltsērķšķi un tie vidēji gadā tiek saražoti 138,4 t, no kā 35% jeb 48,9 t ir bioloģiski audzētas un 65% jeb 89,5 t - konvencionālās lauksaimniecības praksē audzētas.

Izpētes teritorijā saražo 102,8 t zemeņu, no kā 4 t (3,9%) tiek izaudzētas bioloģiski sertificētās platībās un 98,8 t (96,1%) konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Izpētes teritorijā tiek saražotas 58,2 t bumbieru, no kurām 12% jeb 7,3 t tiek saražotas ar bioloģiskās lauksaimniecības metodi un 88% jeb 51,4 t ar konvencionālās lauksaimniecības metodi. Teritorijā var izaudzēt 53,7 t plūmju, no kurām 20% jeb 10,8 t varētu tikt izaudzētas bioloģiskās lauksaimniecības praksē un 80% jeb 42,8 t konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Izpētes teritorijā var izaudzēt vidēji 47,4 t krūmcidoniju (no tām 12% jeb 5,5 t bioloģiskās lauksaimniecības praksē), 28 t dzērvenes (no kā 26% jeb 7,3 t bioloģiski), 22,4 t krūmmellenes (no kā 4% jeb 0,8 t bioloģiski), 22,1 t aronijas (no kā 50% jeb 10,9 t bioloģiski), 20,3 t avenes (no kā 16% jeb 3,3 t bioloģiski), 10,8 t ķiršu (no kā 27% jeb 3 t bioloģiski), 10,4 t arbūzus un melones, 6,1 t jāņogu (no kā 32% jeb 1,9 t bioloģiski), 2,2 t pīlādžogas (no kā 42% jeb 0,9 t bioloģiski), 2 t vīnogu, 1,3 t sausseržu (no kā 40% jeb 0,5 t bioloģiski), 0,5 t kazenes un 0,5 t ērkšķogas.

Izpētes teritorijā var tikt izaudzēta 481,6 t augļu un ogu bioloģiskās lauksaimniecības praksē - 284 t ābolu, 62,1 t upenes, 48,9 t smiltsērķšķu, 4 t zemeņu, 6,8 t bumbieru, 10,8 t plūmju, 5,5 t cidoniju, 7,3 t dzērveņu, 0,8 t krūmmelleņu, 10,9 t aroniju, 3,3 t avenes, 3 t ķiršu, 1,9 t jāņogu, 0,9 t pīlādžu, 0,5 t sausseržu un 30,8 t dažādu, specifiski nenorādītu, augļu un ogu. Izpētes teritorijā ar bioloģiskās lauksaimniecības metodi netiek audzēti arbūzi un melones, vīnogas, kazenes un ērkšķogas.

Lopkopības produkcija

Izpētes teritorijā, ja pieņem, ka visi mājputni tiek audzēti gaļas ieguvei, ir iespējams saražot 7,4 milj. t putnu gaļas (broileru un citu mājputnu) un visvairāk (99,6%) tieši Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (7,36 milj. t). Partnerības "Kaimiņi" teritorijā tiek saražots 12 211 t (0,2%) putnu gaļas, partnerības "Kūpā" teritorijā 10 457 t (0,1%) un Aizkraukles rajona partnerības teritorijā 7591 t (0,1%) putnu gaļas.

4.12. tabula. **Saražotā gaļas produkcija izpētes teritorijā, t**

Gaļas produkcija	Aizkraukles rajona partnerība	Bauskas rajona lauku partnerība	Partnerība "Kaimiņi"	Partnerība "Kūpā"	Kopā
Putnu gaļa t.sk.	7 591	7 363 763	12 211	10 457	7 394 022
<i>Mājputnu gaļa</i>	7 572	6 047 357	11 740	10 457	6 077 126
<i>Broileru gaļa</i>	19	1 316 406	471	0	1 316 896
Liellopu gaļa t.sk.	1 439	694	1 833	2 574	6 540
<i>Liellopu gaļa (>2 gadi)</i>	771	452	1 122	1 596	3 941
<i>Jaunlopu gaļa (1-2gadi)</i>	451	153	456	605	1 665
<i>Teļa gaļa (<1 gadam)</i>	217	89	255	372	934
Cūkgaļa	81	363	154	323	922
Aitu gaļa	37	46	81	57	221
Kazu gaļa	2	2	3	2	9
Trušu gaļa	0,7	1,6	0,7	0,8	4
Piens	40 673	17 177	50 116	66 743	174 710
Olas (gb.)	1 212 578	835 055 443	1 284 835	1 698 642	839 251 499
Olas (t)	70,3	48433,2	74,5	98,5	48676,6

Avots: autoru veidots

Izpētes teritorijā ir iespējams saražot 6540 t liellopu gaļas (teļa, jaunlopa un liellopa gaļa), un visvairāk (39% jeb 2574 t) saražo partnerības "Kūpā" teritorijā, 28% (1833 t) partnerības "Kaimiņi" teritorijā, 22% (1439 t) Aizkraukles rajona partnerības teritorijā, bet vismazāk - 11% (694 t) Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā.

Izpētes teritorijā var saražot 922 t cūkgaļas, no kā 39% (363 t) saražo Bauskas rajona lauku partnerības, 35% (323 t) partnerības "Kūpā", 17% (154 t) partnerības "Kaimiņi" un 9% (81 t) Aizkraukles rajona partnerības teritorijā.

Izpētes teritorijā var saražot 221 t aitu gaļas, no kā visvairāk saražo partnerības "Kaimiņi" teritorijā (37% jeb 81 t), ceturto daļu (26% jeb 57 t) saražo partnerības "Kūpā" teritorijā, 21% (46 t) Bauskas rajona lauku partnerības un 17% (37 t) Aizkraukles rajona partnerības teritorijā.

Izpētes teritorijā var saražot 9 t kazu gaļas, no kā visvairāk saražo partnerības "Kaimiņi" teritorijā (37% jeb 3 t), ceturto daļu (27% jeb 2 t) saražo Aizkraukles rajona partnerības teritorijā un 18% partnerības "Kūpā" (2 t) un Bauskas rajona lauku partnerības (2t) teritorijās.

Izpētes teritorijā var saražot 4 t trušu gaļas un to visvairāk saražo Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (1,6 t jeb 43%), partnerības "Kaimiņi" teritorijā (37% jeb 3 t), ceturto daļu (27% jeb 2 t) saražo Aizkraukles rajona partnerības teritorijā 0,7 t (17%) un partnerības "Kūpā" teritorijā 0,8 t (22%) truša gaļas.

Izpētes teritorijā var saražot 174 710 t piena. Visvairāk piena tiek saražots partnerības "Kūpā" teritorijā (66 743 t jeb 38%), 29% piena (50 116 t) partnerības "Kaimiņi" teritorijā, 23% (40 673 t) Aizkraukles rajona partnerības teritorijā, bet vismazāk (10% jeb 17 177 t) Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā. Izpētes teritorijā ir iespējams saražot 839 miljonus olu (vistu) un visvairāk (99,5%) tieši Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (835 milj. t). Partnerības "Kūpā" teritorijā tiek saražots 1,69 miljons (0,2%) olu, partnerības "Kaimiņi" teritorijā 1,28 milj. (0,15%) olu un Aizkraukles rajona partnerības teritorijā 1,21 miljonu (0,14%) olu.

Visvairāk putnu un trušu gaļas un olas saražo Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā, visvairāk liellopu gaļas, cūkgaļas un piena partnerības "Kūpā" teritorijā, visvairāk aitas un kazas gaļu partnerības "Kaimiņi" teritorijā.

4.3.2. Saražotā primārās lauksaimniecības produkcija Aizkraukles rajona partnerības teritorijā

Aizkraukles rajona partnerības teritorijā gadā vidēji tiek saražoti 85 954,2 t graudaugu, no kuriem 5608,7 t jeb 6,5% tiek ražoti bioloģiskās lauksaimniecības praksē un 80 345,4 t jeb 93,5% konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Visvairāk teritorijā tiek saražoti kvieši (54 352 t), no kuriem 968,9 t (2%) tiek ražoti ar bioloģiskās saimniekošanas metodi un 53 383,1 t (98%) ar konvencionālās lauksaimniecības metodi. Otra ražīgākā kultūra Aizkraukles rajona partnerības teritorijā ir mieži ar kopējo apjomu 11 738,1 t, no kurām 221,9 t (2%) tiek izaudzēti ar bioloģisku saimniekošanas metodi un 11 516,3 t (98%) ar konvencionālu saimniekošanas metodi.

4.13. tabula. Saražoto graudaugu apjoms Aizkraukles rajona partnerības teritorijā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t

Graudaugu nosaukums	Konvencionāli	Bioloģiski	Kopā vidēji gadā
Kvieši	53 383,1	968,9	54 352,0
Mieži	11 516,3	221,9	11 738,1
Auzas	6652,6	2792,0	9444,6
Rudzi	5763,4	665,4	6428,8
Tritikāle	2214,6	397,2	2611,8
Griķi	781,6	521,3	1302,9
Kaņepes	33,8	42,1	75,9
Kopā	80 345,4	5608,7	85 954,2

Avots: autoru veidots

Aizkraukles rajona partnerības teritorijā tiek izaudzētas 9444,6 t auzas un 30% no tām jeb 2792 t ir bioloģiski sertificēti produkti, bet 70% jeb 6652,6 t - konvencionāli ražotas auzas.

Teritorijā tiek saražotas 6428,8 t rudzu, no kā 10% jeb 665,4 t ir bioloģiski sertificēti produkti un 90% jeb 5763,4 t konvencionālā lauksaimniecības praksē ražoti.

Aizkraukles rajona partnerībā tiek izaudzētas 2611,8 t tritikāle, no kā 397,2 t (15,2%) tiek izaudzēta bioloģiski sertificētās platībās un 2214,6 t (84,8%) konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Nedaudz tiek izaudzēti griķi (1302,9 t) un to tiem 40% jeb 521,3 t bioloģiski sertificēti un 60% jeb 781,6 t konvencionālās lauksaimniecības praksē. Mazliet tiek izaudzētas kaņepes (75,9 t), no kā 55% jeb 42,1 t bioloģisku saimniekošanas metodi un 45% jeb 33,8 t ar konvencionālu lauksaimniecības metodi.

4.14. tabula. **Saražoto pākšaugu apjoms Aizkraukles rajona partnerības teritorijā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t**

Pākšaugu veids	Konvencionāli	Bioloģiski	Kopā vidēji gadā
Zirņi	1599,7	387,2	1986,9
Lauka pupas	1149,6	385,1	1534,7
Vīķi	41,9	25,4	67,3
Soja	10,5	0	10,5
Lupīna	2,1	0	2,1
Kopā	2803,8	797,7	3601,5

Avots: autoru veidots

Aizkraukles rajona partnerības teritorijā tiek audzēti pākšaugi kopumā 2363 ha platībā un no tās 663 ha tiek audzēta bioloģiski sertificētās platībās un 1700 ha konvencionālās lauksaimniecības praksē. Ņemot vērā, ka konvencionāli apsaimniekotos laukos ir lielāka ražība, tad arī konvencionāli izaudzēti pākšaugi ir pieejami ievērojami vairāk, nekā bioloģiski audzēti pākšaugi. Kopumā partnerības teritorijā tiek saražots 3601,5 t pākšaugu, no kuriem 797,7 t (22%) tiek ražotas ar bioloģiskās lauksaimniecības metodi un 2803,8 t (78%) ar konvencionālās lauksaimniecības metodi.

Visvairāk teritorijā tiek izaudzēti zirņi (1986,9 t), no kuriem 387,2 t tiek audzētas bioloģiskām metodēm un 1599,7 t ar konvencionālām saimniekošanas metodēm. Ļoti līdzīgs produkcijas apjoms kā zirņiem, ir arī lauku pupām, kas tiek izaudzētas vidēji 1534,7 t gadā (385,1 t bioloģiski un 1149,6 t konvencionāli).

Nedaudz Aizkraukles rajona partnerības teritorijā tiek izaudzēti vīķi (67,3 t), bet tie tiek audzēti lopbarības produkcijas ieguvei un augsnes ielabošanai. Cilvēku pārtikā ir izmantojama soja (10,5 t) un lupīna (2,1 t), kas teritorijā tiek audzētas tikai ar konvencionālās lauksaimniecības metodi, jo arī šie kultūraugi šobrīd galvenokārt tiek audzēti lopbarības sagatavošanai un kā augsnes ielabotājaugi.

4.15. tabula. **Saražoto dārzeņu apjoms Aizkraukles rajona partnerībā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t**

Dārzeņu nosaukums	Konvencionāli	Bioloģiski	Vidēji gadā kopā
Dažādi dārzeņi	3860,4	487,6	4348,0
Kartupeļi	3466,9	502,4	3969,3
Ķirbji	44,0	31,7	75,8
Sīpoli	48,7	1,6	50,3
Bietes	40,9	8,9	49,8
Burkāni	31,2	11,6	42,8
Ķiploki	20,4	9,5	29,9
Kāposti	26,7	2,1	28,9
Kāļi	26,3	0	26,3
Garšaugi un ārstniecības augi	10,3	13,5	23,8

Dārzeņu nosaukums	Konvencionāli	Bioloģiski	Vidēji gadā kopā
Rāceņi	19,7	0	19,7
Rutki	17,6	0	17,6
Gurķi	6,5	0	6,5
Ziedkāposti	3,5	0	3,5
Dilles	0,4	0	0,4
Dārza pupiņas	0,2	0	0,2
Kopā	7623,8	1068,9	8692,6

Avots: autoru veidots

Aizkraukles rajona partnerības teritorijā vidēji gadā saražo 8692,6 t dārzeņu, no kuriem 1068,9 t (jeb 12%) ir bioloģiski sertificēti dārzeņi un 7623,8 t (88%) konvencionālā audzēšanas praksē audzēti dārzeņi.

Visvairāk līdz šim tiek audzēti kartupeļi un to saražotais apjoms ir vidēji 3969,3 t gadā, no kurām 13% jeb 502,4 t ir bioloģiski sertificēti kartupeļi un 87% jeb 3466,9 t konvencionāli.

Lielu aprēķināto dārzeņu produkcijas apjomu veido dažādu dārzeņu grupa, kas ir tādas dārzeņu platības, kas tiek audzētas platībā līdz 0,1 ha un kā atsevišķas kultūras netiek nošķirtas un deklarētas atbalsttiesīgajām platībām LAD datu bāzē. Tie var būt visdažādākie dārzeņi - gan zaļumi, gan sakņaugi, līdz ar to šīs grupas produkcijas apjomus ir vissarežģītāk noteikt un statistiski tiem tiek piemērota vidējā ražība no 3,46 t/ha "pārējiem dārzeņiem" līdz 16,88 t/ha "atklātā lauka dārzeņiem". Tomēr, piemērojot vidējo ražības lielumu, šajos daudzveidīgo dārzeņu laukos tiek izaudzētas aptuveni 4348 t dažādu dārzeņu un 11% jeb 487,6 t var izaudzēt bioloģiski sertificētos dārzos un pārējie 89% jeb 3860,4 t konvencionālās lauksaimniecības prakses dārzos.

Aizkraukles rajona partnerības teritorijā gadā vidēji tiek saražots 75,8 t ķirbju un kabaču, no kā 42% jeb 31,7 t ir bioloģiski sertificēti un 58% jeb 44 t ražoti konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Teritorijā tiek audzēti sīpoli un vidējais gadā saražotais apjoms ir 50,3 t, no kā tikai 3% jeb 1,6 t ir bioloģiski sertificēti sīpoli, bet pārējie 97% jeb 48,7 t ir konvencionāli audzēti sīpoli.

Bietes tiek izaudzētas kopumā 49,8 t, no kā aptuveni 18% jeb 8,9 t ir bioloģiski sertificēta produkcija un 82% jeb 40,9 t konvencionālās lauksaimniecības praksē ražotas.

Burkāni tiek izaudzēti 42,8 t, no kā 27% jeb 11,6 t bioloģiskā lauksaimniecības praksē audzēti un 73% jeb 31,2 t konvencionālās lauksaimniecības praksē audzēti.

Aizkraukles rajona partnerības teritorijā vidēji gadā tiek saražoti 29,9 t ķiploku, no kuriem trešdaļa (9,5 t) tiek saražoti bioloģiskās lauksaimniecības praksē un pārējais apjoms (20,4 t) konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Teritorijā tiek izaudzēti vidēji 28,9 t kāpostu, no kuriem 7% jeb 2,1 tonna ir bioloģiski sertificēta produkcija un pārējie 93% jeb 26,7 t tiek izaudzētas konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Partnerības teritorijā tiek izaudzētas 23,8 t garšaugu un ārstniecības augu, no kā 57% jeb 13,5 t tiek izaudzētas bioloģiski sertificētos dārzos un veido bioloģiski sertificēta produkcijas piedāvājumu un pārējie 43% jeb 10,3 t tiek audzēti konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Aizkraukles novada partnerības teritorijā vienlaidus platībās, kas lielākas par 0,1 ha, netiek audzēti tomāti, selerijas, puravi, pētersīļi, bet šie dārzeņi var tikt audzēti produktu kategorijā "dažādi dārzeņi".

Teritorijā dārza pupiņas (0,2 t), dilles (0,4t), ziedkāposti (3,5 t), gurķi (6,5 t), rutki (18 t), rāceņi (20 t) un kāļi (26 t) tiek audzēti tikai ar konvencionālās lauksaimniecības metodi un iedzīvotājiem nav pieejami kopienā audzēti bioloģiski sertificēti šie dārzeņi.

Kopumā Aizkraukles rajona partnerības teritorijā ir daudzpusīgs dārzeņu piedāvājums, kuru vietējie ražotāji varētu arī paplašināt un palielināt, ja vien rastos pieprasījums pēc konkrētiem kultūraugiem. Nozīmīgi ir tas, ka Aizkraukles rajona partnerības teritorijā esošiem

lauksaimniekiem ir zināšanas un pieredze, lai sekmīgi strādātu dārzenkopības nozarē un tas nodrošina galveno resursu, lai vajadzības gadījumā spētu veidot iespējami pilnīgāku pārtikas pašnodrošinājumu teritorijā.

4.16. tabula. **Saražoto augļu un ogu apjoms Aizkraukles rajona lauku partnerībā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t**

Augļu un ogulāju kultūras	Konvencionāli	Bioloģiski	Vidēji gadā kopā
Āboli	153,9	28,7	182,6
Dažādi augļi un ogas	72,5	6,4	78,9
Upenes	36,9	20,9	57,8
Smiltsērķšķi	27,2	11,8	39,0
Zemenes	16,9	0,8	17,7
Krūmmellenes	14,3	0	14,3
Bumbieri	11,6	0	11,6
Plūmes	8,4	0,1	8,4
Krūmcidonijas	5,7	0,7	6,3
Avenes	3,9	2,1	5,9
Ķirši	0,8	0,6	1,4
Sausserdis	0,7	0,5	1,3
Pīlādži	0,7	0,5	1,1
Vīnogas	0,2	0	0,2
Aronijas	0,1	0	0,1
Kopā*	353,7	72,9	426,6

* Vērtības ir aprēķinātas un noapaļotas automātiski ar vienu skaitli aiz komata, tāpēc aritmētiski var nesakrist kopsumma, kas ir automātiski noapaļota

Avots: autoru veidots

Aizkraukles rajona partnerībā gadā var tikt saražoti vidēji 426,6 t augļu un ogu, no kā 17% jeb 72,9 t tiek izaudzētas bioloģiskās lauksaimniecības praksē, bet vairums - 83% jeb 353,7 t tiek saražotas konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Visvairāk no augļiem un ogām teritorijā tiek izaudzēti āboli (182,6 t), no kuriem 16% jeb 28,7 t ir bioloģiski sertificēti āboli un pārējie 84% jeb 153,9 t konvencionālās saimniekošanas praksē audzēti āboli.

Aizkraukles rajona partnerībā neaudzē arbūzus, melones, dzērvenes, ērkšķogas, irbenes, jānogas, kazeses, plūškoka ogas, vismaz ne platībās, kas ir vismaz 0,1 ha lielas, bet, ļoti iespējams, šīs kultūras tiek audzētas nelielos dārzos un iekļaujas grupā "dažādi augļi un ogas". Šajos daudzveidīgajos nelielo platību dārzos saražo 78,9 t augļus un ogas, no kuriem 8% jeb 6,4 t varētu tikt izaudzētas bioloģiski apsaimniekotās platībās un tādējādi tirgū nodrošināt bioloģiski sertificētus produktus, tomēr vairums (92% jeb 72,5 t) dažādi augļi un ogas tiek izaudzētas konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Otra izplatītākā ogulāju kultūra ir upenes un vidēji gadā Aizkraukles rajona partnerības teritorijā tiek saražotas 57,8 t upenes, no kā 36% jeb 20,9 t tiek izaudzēta bioloģiskās lauksaimniecības praksē un 64% jeb 36,9 t konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Populāra ir arī smiltsērķšķu kultūra un vidēji gadā tiek izaudzētas 39 t smiltsērķšķu ogas, no kurām 30% (11,8 t) ir bioloģiskā lauksaimniecības praksē un 70% (27,2 t) konvencionālās lauksaimniecības praksē izaudzētas.

Teritorijā var tikt izaudzētas 17,7 t zemeņu un no tām 4% (0,8 t) tiek audzēta bioloģiski sertificētās platībās, bet vairums (96% jeb 16,9 t) zemenes ir konvencionālās lauksaimniecības prakses produkts.

Aizkraukles rajona partnerības teritorijā tiek izaudzētas 14,3 t krūmmelleņu, 11,6 t bumbieru, 0,2 t vīnogu un 0,1 t aroniju, bet šie produkti nebūtu pieejami bioloģiski sertificēti. Tomēr, ja veidotos pieprasījums pēc bioloģiski sertificētām krūmmellenēm, vīnogām, aronijām un bumbieriem, tad būtu vajadzīgi aptuveni trīs gadi, kuros lauksaimnieks var izveidot un sertificēt (aplūcināt atbilstību kvalitātes prasībām) laukus, kuros ražot pieprasīto paaugstinātas kvalitātes produkciju.

Teritorijā var tikt izaudzētas 8,5 t plūmes (1% jeb 0,1 t bioloģiski, 99% jeb 8,4 t konvencionālās lauksaimniecības praksē), 6,4 t cidonijas (10% jeb 0,7 t bioloģiski un 90% jeb 5,7 t konvencionāli), 5,9 t avenes (35% jeb 2,1 t bioloģiski un 65% jeb 3,9 t konvencionāli), 1,4 t ķiršus (46% jeb 0,6 t bioloģiski un 54% jeb 0,8 t konvencionāli), 1,3 t sausserža ogas (40% jeb 0,5 t bioloģiski un 60% jeb 0,7 t konvencionāli) un 1,1 t pilādži (41% jeb 0,5 t bioloģiski un 59% jeb 0,7 t konvencionāli audzētus).

4.3.3 Saražotā primārās lauksaimniecības produkcija partnerības “Kaimiņi” teritorijā

Partnerības “Kaimiņi” teritorijā vidēji gadā tiek saražots 138 378,9 t graudaugu produkcijas, no kā tikai 3% (4613,6 t) ir bioloģiski sertificētas, bet pārējais graudaugu apjoms 97% (133 765,3 t) ir ar konvencionālās lauksaimniecības metodi ražoti graudaugi. Katram graudaugu veidam ir atšķirīgas platības, apjomi un bioloģiskās vai konvencionālās audzēšanas metodes dalījums, skat. 4.17. tabulu.

Partnerības “Kaimiņi” teritorijā vidēji gadā tiek saražots 138 378,9 t graudaugu produkcijas, no kā tikai 3% (4613,6 t) ir bioloģiski sertificētas, bet pārējais graudaugu apjoms 97% (133 765,3 t) ir ar konvencionāli ražoti graudaugi. Katram graudaugu veidam ir atšķirīgas platības, apjomi un bioloģiskās vai konvencionālās audzēšanas metodes dalījums.

Visvairāk Augšdaugavas novadā tiek izaudzēti kvieši - 105 840,3 t, no kā 2% (1595,4 t) tiek ražotas ar bioloģiskās lauksaimniecības metodi, bet pārējie 98% (104 245 t) ir konvencionāli ražoti kvieši.

Novadā tiek saražotas 16 141,9 t miežu (2% jeb 358,1 t bioloģiski audzētu miežu un pārējie 98% jeb 15 784 t konvencionāli audzētu miežu).

Novadā tiek audzētas arī auzas, saražojot vidēji 11 191,9 t gadā, no kurām 18% (2005,8 t) ir bioloģiski sertificētas auzas un 82% (9186,1 t) ir konvencionāli audzētas auzas.

Partnerības “Kaimiņi” teritorijā vidēji gadā tiek saražots 3065,9 t rudzu - 11% (348,8 t) bioloģiski sertificēti rudzi un 89% (2717,1 t) konvencionālās lauksaimniecības metodi ražoti rudzi.

4.17. tabula. Saražoto graudaugu apjoms partnerības “Kaimiņi” teritorijā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t

Graudaugu kultūras	Konvencionāli	Bioloģiski	Vidēji gadā kopā
Kvieši	104 245,0	1595,4	105 840,3
Mieži	15 783,8	358,1	16 141,9
Auzas	9186,1	2005,8	11 191,9
Rudzi	2717,1	348,8	3065,9
Tritikāle	1303,3	162,8	1466,1
Griķi	476,4	142,7	619,1
Kaņepes	53,7	n/a	53,7
Kopā*	133765,3	4613,6	138378,9

* Vērtības ir aprēķinātas un noapaļotas automātiski ar vienu skaitli aiz komata, tāpēc aritmētiski var nesakrist kopsumma, kas ir automātiski noapaļota

Avots: autoru veidots

Novadā tiek izaudzēts vidēji 1466,1 t tritikāles, no kā 11% (162,8 t) ir bioloģiski sertificēts produkts un 89% (1303,3 t) konvencionāli ražota tritikāle.

Partnerības “Kaimiņi” teritorijā tiek izaudzēta vidēji 619,1 t griķu gadā, no kā 23% (142,7 t) ir bioloģiski sertificēti griķi un 77% (476,4 t) ir konvencionāli ražoti griķi.

Augšdaugavas novadā kaņepes tiek audzētas gan ar bioloģiskās, gan konvencionālās lauksaimniecības metodēm, bet saražotā apjoma aprēķinam nebija pieejami dati par bioloģiski audzētu kaņepju vidējo ražību, tāpēc tika aprēķināts, ka novadā tiek saražots vismaz 53,7 t konvencionāli audzētas kaņepes, ko papildina arī raža, kas tiek iegūta no vidēji 80 ha bioloģiski apsaimniekotas platības (konvencionālās saimniekošanas praksē tiek apstrādāti 89 ha kaņepes).

Tabulā 4.18. ir apkopota saražotā dārzeņu produkcija dalījumā pēc lauksaimniecības prakses partnerības “Kaimiņi” teritorijā.

Visvairāk partnerības “Kaimiņi” teritorijā tiek audzēti kartupeļi un ķirbji un vislielākā lauksaimniecības zemju platība tiek atvēlēta dažādu dārzeņu audzēšanai, nenorādot specifiski dārzeņu grupas. Izvēlēto kultūraugu platības lielā mērā ietekmē arī saražotos pārtikas apjomus. No dārzeņiem visvairāk Augšdaugavas novadā tiek izaudzēti kartupeļi - vidēji 6411,5 t gadā, no kā 9% (600,3 t) tiek izaudzētas ar bioloģiskās lauksaimniecības metodi un 91% (5811,2 t) tiek izaudzētas ar konvencionālās lauksaimniecības metodi.

Saražotās pārtikas apjoma ziņā otra ražīgākā dārzeņu kultūra partnerības teritorijā ir ķirbji - 291 t, no kā 21% (61 t) ir bioloģiskās lauksaimniecības praksē audzēti un 79% (230 t) ir konvencionālās lauksaimniecības praksē audzēti.

4.18. tabula. **Saražoto dārzeņu apjoms partnerības “Kaimiņi” teritorijā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t**

Dārzeņu kultūras	Konvencionāli	Bioloģiski	Kopā vidēji gadā
Kartupeļi	5811,2	600,3	6411,5
Dažādi dārzeņi	1473,3	227,2	1700,5
Ķirbji	230,0	61,0	291,0
Sīpoli	82,1	5,4	87,5
Kāposti	72,4	0	72,4
Ziedkāposti	69,9	0	69,9
Bietes	68,2	3,2	71,4
Burkāni	43,5	6,3	49,7
Ķiploki	13,2	1,3	14,5
Garšaugi un ārstniecības augi	11,0	11,3	22,3
Tomāti	3,3	0	3,3
Dilles	1,5	0	1,5
Dārza pupiņas	1,0	0	1,0
Kopā*	7880,4	916,0	8796,5

* Vērtības ir aprēķinātas un noapaļotas automātiski ar vienu skaitli aiz komata, tāpēc aritmētiski var nesakrist kopsumma, kas ir automātiski noapaļota

Avots: autoru veidots

Saražotās pārtikas apjoma ziņā otra ražīgākā dārzeņu kultūra partnerības teritorijā ir ķirbji - 291 t, no kā 21% (61 t) ir bioloģiskās lauksaimniecības praksē audzēti un 79% (230 t) ir konvencionālās lauksaimniecības praksē audzēti.

Augšdaugavas novadā tiek saražoti vidēji 1700,5 t dažādu dārzeņu, no kuriem 13% (227,2 t) ir bioloģisko metodi audzēti dārzeņi un 87% (1473,3 t) ir konvencionālā praksē audzēti dārzeņi, bet diemžēl šajā dārzeņu grupā specifiski kultūraugi nav izdalīti un ir grūti saprast, kādu dārzeņu pašnodrošinājumu stiprina šajā grupā audzētās dārzeņu platības. Tomēr svarīgākais ir apzināties, ka šajā grupā "dažādi dārzeņi" iekļaujas lauksaimnieku zināšanas un prasmes dārzenkopībā un šīs platības (467 ha) noteiktos brīžos var tikt transformētas kāda konkrēta dārzeņu veida audzēšanai.

Partnerības “Kaimiņi” teritorijā vidēji gadā tiek izaudzēti 87,5 t sīpoli, no kuriem 6% (5,4 t) tiek audzēti bioloģiskās lauksaimniecības praksē un 94% (82,1 t) - konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Teritorijā tiek izaudzētas 72,4 t kāposti un nav pieejami bioloģiski sertificēti kāposti, jo ar bioloģiskās lauksaimniecības metodi kāposti novadā netiek audzēti.

Augšdaugavas novadā tiek izaudzēts 69,9 t ziedkāpostu un arī tos neaudzē ar bioloģiskās lauksaimniecības metodi un līdz ar to novadā nav pieejami bioloģiski sertificēti ziedkāposti.

Partnerības “Kaimiņi” teritorijā tiek saražota 71,4 t bietes, no kā 5% (3,2 t) ir bioloģiski sertificētas bietes un 97% (68,2 t) tiek izaudzētas ar konvencionālās lauksaimniecības metodi.

Teritorijā tiek izaudzēts 49,7 t burkānu, no kā 13% (6,3 t) ir bioloģiski sertificēti produkti un 87% (43,5 t) ir konvencionāli audzēti burkāni.

Ķiploku apjoms ir 14,5 t vidēji gadā, no kurām 9% (1,3 t) tiek bioloģiski audzēti un 91% (13,2 t) tiek audzēti konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Augšdaugavas novadā tiek izaudzētas 3,3 t tomātu, 1,5 t dilles un 1 t dārza pupiņas un neviens no šiem dārzeniem nav pieejams bioloģiski sertificēts. Tiek audzētas 22,3 t garšaugu un ārstniecības augu. Novadā netiek audzētas dilles platībās, kas ir lielākas par 0,1 ha un tāpēc atsevišķi netiek uzrādītas, bet dilles varētu tikt audzētas un iekļauties dārzu grupā "dažādi dārzeni".

Partnerības “Kaimiņi” teritorijā vidēji gadā tiek izaudzētas 8796,5 t dārzu un 10% no tiem jeb 916 t tiek audzētas pēc bioloģiskās lauksaimniecības metodes un novadā varētu būt bioloģiski sertificēti dārzeni, bet vairums dārzu - 90% jeb 7880,4 t tiek audzētas pēc konvencionālās lauksaimniecības metodes.

4.19. tabula. **Saražoto augļu un ogu apjoms partnerības “Kaimiņi” teritorijā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t**

Augļu un ogulāju kultūras	Konvencionāli	Bioloģiski	Kopā vidēji gadā
Āboli	304,8	66,9	371,7
Dažādi augļi, ogas	115,2	8,2	123,4
Upenes	28,5	25,9	54,5
Zemenes	22,8	0	22,8
Aronijas	9,7	10,1	19,8
Smiltsērķšķi	9,4	8,3	17,7
Bumbieri	12,8	0,9	13,6
Krūmcidonijas	12,4	0	12,4
Plūmes	4,9	1,3	6,2
Avenes	3,6	1,0	4,5
Jānogas	1,3	1,7	3,0
Ķirši	1,8	0,2	2,0
Krūmmellenes	1,2	0,2	1,4
Kopā*	528,3	124,7	653,0

* *Vērtības ir aprēķinātas un noapaļotas automātiski ar vienu skaitli aiz komata, tāpēc aritmētiski var nesakrist kopsumma, kas ir automātiski noapaļota*

Avots: autoru veidots

Partnerības "Kaimiņi" teritorijā kopumā vidēji gadā saražo 653 t augļu un ogu, no kā 19% (124,7 t) tiek saražota bioloģiskās lauksaimniecības praksē un 81% (528,3 t) konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Saražoto augļu un ogu apjoma ziņā 123,4 t tiek saražotas daudzveidīgos augļu dārzos, kuros katras atsevišķas kultūras platība nepārsniedz 0,1 ha. Kaut arī nav iespējams saprast, kādi tieši kultūraugi tiek izaudzēti un kādi varētu būt precīzāki saražotie apjomi, jo statistiski kategorijai

"dažādi augļi un ogas" bioloģiskā lauksaimniecības praksē tiek piemērota 0,9 t/ha vidējā ražība un konvencionālās lauksaimniecības praksē 1,5 t/ha, tomēr svarīgākais ir apzināties, ka vietējā tirgū - kopienā - ir pieejams šis apjoms ar augļiem un ogām kopienas iedzīvotāju pārtikas grozā. Vietējā kopienā šajos dārzeņos varētu tikt izaudzētas 8,2 t augļi un ogas bioloģiski sertificētās zemes platībās un 115,2 t konvencionāli apsaimniekotās platībās.

Visvairāk teritorijā var saražot ābolus (371,7 t), no kuriem 18% (66,9 t) varētu tikt izaudzētas bioloģiskās lauksaimniecības praksē un 82% (304,8 t) - konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Otra lielākā kultūra partnerības "Kaimiņi" teritorijā ir upenes un tās vidēji gadā tiek saražotas 54,5 t, no kurām 48% (25,9 t) būtu bioloģiski audzētas un 52% (28,5 t) konvencionālās lauksaimniecības praksē audzētas.

Teritorijā gadā vidēji tiek saražotas 22,8 t zemeņu konvencionālās lauksaimniecības praksē. Šobrīd partnerības "Kaimiņi" teritorijā netiek audzētas bioloģiski sertificētas zemenes.

Teritorijā tiek izaudzētas 19,8 t aroniju, no kā 50% (10,1 t) tiek izaudzētas bioloģiskās lauksaimniecības praksē un 50% (9,7 t) konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Partnerības "Kaimiņi" teritorijā vidēji gadā tiek izaudzētas 17,7 t smiltsērķšķu (47% jeb 8,3 t bioloģiski un 53% jeb 9,4 t konvencionāli), 13,6 t bumbierus (6% jeb 0,9 t bioloģiski un 94% jeb 12,8 t konvencionāli), 12,4 t krūmcidoniju (tikai konvencionāli), 6,2 t plūmju (21% jeb 1,3 t bioloģiski un 79% jeb 4,9 t konvencionāli), 4,5 t avenes (22% jeb 1 t bioloģiski un 78% jeb 3,6 t konvencionāli), 3 t jāņogu (57% jeb 1,7 t bioloģiski un 43% jeb 1,3 t konvencionāli), 2 t ķiršu 10% jeb 0,2 t bioloģiski un 90% jeb 1,8 t konvencionāli) un 1,4 t krūmmelleņu (15% jeb 0,2 t bioloģiski un 85% jeb 1,2 t konvencionāli).

Partnerības "Kaimiņi" teritorijā tiek izaudzēta 124,7 t augļu un ogu bioloģiskās lauksaimniecības praksē – 66,9 t ābolu, 8,3 t smiltsērķšķu, 25,9 t upenes, 10,1 t aronijas, 0,9 t bumbieru, 1,3 t plūmju, 1 t aveņu, 1,7 t jāņogu, 0,2 t ķiršu, 0,2 t krūmmellenes un 8,2 t dažādu specifiski nenorādītu augļu un ogu.

4.3.4. Saražotā primārās lauksaimniecības produkcija partnerības "Kūpā" teritorijā

Partnerības "Kūpā" teritorijā dominē konvencionālās lauksaimniecības platības un līdz ar to arī saražotie graudaugi galvenokārt ir konvencionālā lauksaimniecībā ražota produkcija, bet bioloģiski sertificētās platībās tiek saražots ievērojami mazāks graudaugu apjoms. Tikai auzas pozitīvi izceļas uz citu graudaugu fona, sasniedzot piektdaļu no produkcijas, kas ir audzēta bioloģiski, skat. 4.20. tabulu.

4.20. tabula. **Saražoto graudaugu apjoms partnerība "Kūpā" teritorijā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t**

Graudaugu nosaukums	Konvencionāli	Bioloģiski	Kopā (t) vidēji gadā
Kvieši	65 179,1	2378,9	67 558,0
Auzas	14 144,7	3930,6	18 075,3
Mieži	13 991,7	398,7	14 390,4
Rudzi	1801,4	199,3	2000,7
Tritikāle	1353,7	237,3	1591,0
Griķi	585,1	311,1	896,2
Kaņepes	0,6	0,0	0,6
Kopā*	97 056,3	7455,9	104 512,2

* Vērtības ir aprēķinātas un noapaļotas automātiski ar vienu skaitli aiz komata, tāpēc aritmētiski var nesakrist kopsumma, kas ir automātiski noapaļota

Avots: autoru veidots

Partnerības "Kūpā" teritorijā vidēji gadā tiek saražotas 104 512 t graudaugu produkcijas, no kā 7% (7456 t) tiek izaudzēta bioloģiskās lauksaimniecības praksē, bet 93% (97 056 t) tiek izaudzētas konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Visvairāk no graudaugu kultūrām tiek izaudzēti kvieši (670 558 t) un tie veido 65% no kopējā teritorijā izaudzētā graudaugu apjoma. Un 3,5% no kopējā kviešu apjoma (2379 t) tiek izaudzēti bioloģiskās lauksaimniecības praksē.

Pārējie 35% partnerības "Kūpā" teritorijā izaudzētie graudaugi (skatīt 4.17. attēlu) ir 18 075 t auzas (no tām 22% jeb 3931 t tiek izaudzētas bioloģiski), 14 390 t miežu (no kuriem 3% jeb 399 t tiek izaudzēti bioloģiski), 2001 t rudzu (no tiem 10% jeb 199 t tiek izaudzēti bioloģiski), 1591 t tritikāle (no tās 15% jeb 237 t tiek izaudzētas bioloģiski), 896 t griķu (no tiem 35% jeb 311 t tiek saražoti bioloģiski) un 0,6 t kaņepes (netiek saražotas bioloģiski).

Partnerības "Kūpā" teritorijā tiek saražots 12 684,6 t dārzeņu (skatīt 4.21. tabulu) un 13% no tiem (1685,6 t) dārzeņu tiek saražots bioloģiskās lauksaimniecības praksē un 87% (10 999 t) dārzeņu tiek saražoti konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Visvairāk partnerības "Kūpā" teritorijā tiek audzēti kartupeļi (4208,3 t), no kā 17% jeb 704,6 t tiek audzētas bioloģiskās lauksaimniecības praksē un 83% jeb 3503,6 t konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Otra lielākā dārzeņu kultūra ir kāposti (skatīt 4.21. tabulu), kas partnerības teritorijā tiek izaudzēti 545,6 t un no tām 2% (9,2 t) tiek audzēti bioloģiski sertificētās LIZ platībās un 98% (536,4 t) konvencionālās audzēšanas praksē.

Trešā izplatītākā kultūra ir ķirbji (205,8 t), no kā 41% (84 t) ķirbju tiek izaudzēti bioloģiski sertificētās LIZ platībās, bet 59% (121,8 t) tiek izaudzēti ar konvencionālās saimniekošanas metodi.

Ceturta izplatītākā kultūra ir rutki, ko vidēji gadā saražo 108,2 t apjomā, bet tie netiek audzēti bioloģiski sertificētās LIZ platībās.

4.21. tabula. **Saražoto dārzeņu apjoms partnerības "Kūpā" teritorijā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t**

Dārzeņu nosaukums	Konvencionāli	Bioloģiski	Kopā vidēji gadā
Dažādi dārzeņi	6633,6	877,4	7511,0
Kartupeļi	3503,6	704,6	4208,3
Kāposti	536,4	9,2	545,6
Ķirbji	121,8	84,0	205,8
Rutki	108,2	0	108,2
Sīpoli	25,2	5,5	30,7
Burkāni	20,9	0	20,9
Ķiploki	13,9	3,1	17,0
Bietes	10,9	0	10,9
Ziedkāposti	9,4	0	9,4
Puravi	7,8	0	7,8
Garšaugi un ārstniecības augi	4,4	1,9	6,3
Dilles	2,6	0	2,6
Dārza pupiņas	0,3	0	0,3
Kopā*	10 999,0	1685,6	12 684,6

* Vērtības ir aprēķinātas un noapaļotas automātiski ar vienu skaitli aiz komata, tāpēc aritmētiski var nesakrist kopsumma, kas ir automātiski noapaļota

Avots: autoru veidots

Diezgan lielu dārzeņu apjomu (7511 t) partnerības "Kūpā" teritorijā izaudzē nelielās un daudzveidīgu kultūraugu platībās (skatīt 4.21. tabulu), kur viena kultūrauga platība ir mazāka par

0,1 ha. Dažādi dārzeni 877,4 t (12% no šīs dārzeņu kategorijas apjoma) tiek izaudzēti bioloģiskās lauksaimniecības praksē un 6633,6 t tiek izaudzētas konvencionālās lauksaimniecības praksē. Datu trūkuma dēļ ir grūti izvērtēt, kādas tieši dārzeņu kultūras tiek audzētas un cik lieli apjomi ir katras kultūras saražotie apjomi, tomēr tie vidēji gadā ir 83 ha bioloģiski sertificēti un 326 ha ar konvencionālās lauksaimniecības metodi apsaimniekoti lauki, kuros var mainīties audzēto kultūraugu klāsts, atbilstoši pieprasījumam kopienā. Tāpat arī kopienas pārtikas groza nodrošināšanai pēc būtības nav nepieciešamas monokultūru platības, bet vērtīgas ir arī šādas daudzveidīgu kultūraugu platības, kur izaudzētie dārzeni nonāk vietējā tirgū un audzētāju pašpatēriņam.

Partnerības "Kūpā" teritorijā vidēji gadā tiek saražotas 30,7 t sīpolu (no tiem 18% jeb 5,5 t bioloģiski audzētu), 20,9 t burkānu, 17 t ķiploku (no tiem 18% jeb 3,1 t bioloģiski audzētu), 10,9 t bietes, 9,4 t ziedkāpostu, 7,8 t puravu, 6,3 t garšaugu un ārstniecības augu (no tiem 30% jeb 1,9 t bioloģiski audzētu) un 2,6 t dilles.

Bioloģiskās lauksaimniecības praksē tiek izaudzēti gadā vidēji 704,6 t kartupeļu, 9,2 t kāpostu, 84 t ķirbju, 5,5 t sīpolu, 3,1 t ķiploku, 1,9 t garšaugu un ārstniecības augu un 877,4 t dažādus specifiski nenorādītus dārzenus, kuri tiek audzēti nelielās bioloģiski sertificētās lauksaimniecības zemju platībās. Bioloģiski sertificētu dārzeņu piedāvājums partnerības "Kūpā" teritorijā nav liels un kopienai būtu izaicinājums nodrošināt pašvaldības iestāžu ēdināšanu (ZPI) ar vietēji ražotiem bioloģiskiem dārzeņiem.

4.22. tabula. **Saražoto augļu un ogu apjoms partnerības "Kūpā" teritorijā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t**

Augļu un ogu veidi	Konvencionāli	Bioloģiski	Kopā vidēji gadā
Āboli	227,4	101,1	328,5
Dažādi augļi un ogas	77,4	12,2	89,6
Smiltsērķšķi	9,5	8,1	17,6
Bumbieri	9,8	3,7	13,5
Upenes	9,1	3,9	12,9
Krūmciidonijas	6,8	1,7	8,5
Zemenes	3,0	1,7	4,7
Krūmmellenes	3,5	0,2	3,7
Arbūzi un melones	3,2	0	3,2
Avenes	2,6	0	2,6
Jāņogas	2,2	0	2,2
Ķirši	1,7	0,4	2,1
Plūmes	1,7	0,3	2,1
Dzērvenes	1,9	0	1,9
Pīlādži	0,2	0	0,2
Aronijas	0,2	0	0,2
Kopā*	360,0	133,5	493,5

* Vērtības ir aprēķinātas no noapaļotas automātiski ar vienu skaitli aiz komata, tāpēc aritmētiski var nesakrist kopsumma, kas ir automātiski noapaļota

Avots: autoru veidots

Partnerības "Kūpā" teritorijā kopumā vidēji gadā tiek saražotas 493,5 t augļu un dārzeņu, no kurām 27% (133,5 t) tiek saražotas bioloģiskās lauksaimniecības praksē un 73% (360 t) konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Visvairāk teritorijā saražo ābolus (328,5 t), no kuriem 31% (101,1 t) tiek izaudzēta bioloģiskās lauksaimniecības praksē un 69% (227,4 t) - konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Otra lielākā augļu un ogu kultūra partnerības "Kūpā" teritorijā ir smiltsērķšķi un tie vidēji gadā tiek saražoti 17,6 t, no kurām 46% (8,1 t) ir bioloģiski audzētas un 54% (9,5 t) - konvencionālās lauksaimniecības praksē audzētas.

Teritorijā tiek saražoti 13,5 t bumbieru, no kurām 28% (3,7 t) tiek saražotas bioloģiski sertificētās platībās un 72% (9,8 t) ar konvencionālās lauksaimniecības metodi.

Teritorijā vidēji gadā izaudzē 12,9 t upeņu, no kurām 30% (3,9 t) tiek izaudzētas bioloģiski sertificētās platībās un 70% (9,1 t) konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Saražoto augļu un ogu apjoma ziņā 89,6 t varētu tikt saražotas daudzveidīgos augļu dārzos, kuros katras atsevišķas kultūras platība nepārsniedz 0,1 ha. Kaut arī nav iespējams saprast, kādi tieši kultūraugi tiek izaudzēti un kādi varētu būt precīzāki saražotie apjomi, jo statistiski kategorijai "dažādi augļi un ogas" bioloģiskā lauksaimniecības praksē tiek piemērota 0,9 t/ha vidējā ražība un konvencionālās lauksaimniecības praksē 1,5 t/ha, tomēr svarīgākais ir apzināties, ka vietējā tirgū - kopienā - ir pieejams šis apjoms ar augļiem un ogām kopienas iedzīvotāju pārtikas grozā. Vietējā kopienā šajos dārzos varētu tikt izaudzētas 12,2 t augļi un ogas bioloģiski sertificētās zemes platībās un 77,4 t konvencionāli apsaimniekotās platībās.

Partnerības "Kūpā" teritorijā var tikt izaudzētas 8,5 t krūmcidonijas (20% jeb 1,7 t bioloģiski un 80% jeb 6,8 t konvencionāli), 4,7 t zemenes (36% jeb 1,7 t bioloģiski audzētas un 64% jeb 3 t konvencionāli audzētas), 3,7 t krūmmellenes (6% jeb 0,2 t bioloģiski audzētas un 94% jeb 3,5 t konvencionāli audzētas), 3,2 t arbūzus un melones, 2,6 t avenes, 2,2 t jānogas, 2,1 t ķiršu (21% jeb 0,4 t bioloģiski audzētas un 79% jeb 1,7 t konvencionāli audzētas), 2,1 t plūmes (15% jeb 0,3 t bioloģiski audzētas un 85% jeb 1,7 t konvencionāli audzētas), 1,9 t dzērvenes, 0,2 t pīlādžu un 0,2 t aroniju.

Partnerības "Kūpā" teritorijā tiek izaudzētas 133,5 t augļu un ogu bioloģiskās lauksaimniecības praksē – 101,1 t ābolu, 3,7 t bumbieru, 8,1 t smiltsērķšķu, 3,9 t upenes, 1,7 t zemenes, 1,7 t krūmcidoniju, 0,4 t ķiršu, 0,3 t plūmju, 0,2 t krūmmelleņu un 12,2 t dažādu, specifiski nenorādītu, augļu un ogu.

4.3.5. Saražotā primārās lauksaimniecības produkcija Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā

Līdzīgi kā visā izpētes teritorijā, arī Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā dominē konvencionālās lauksaimniecības platības un līdz ar to arī saražotie graudaugi galvenokārt ir konvencionāli ražoti produkti, bet bioloģiski sertificētās platībās tiek saražots ievērojami mazāks graudaugu apjoms, skat. 4.23. tabulu.

4.23. tabula. Saražoto graudaugu apjoms Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t

Graudaugu veids	Konvencionāli	Bioloģiski	Kopā vidēji gadā
Kvieši	241 457,8	350,0	241 807,7
Mieži	5745,6	15,0	5760,7
Auzas	2220,0	507,6	2727,6
Rudzi	1522,3	53,9	1576,2
Tritikāle	898,4	12,6	911,1
Griķi	229,1	77,3	306,3
Kaņepes	20,3	17,8	38,0
Kopā*	252 093,5	1034,2	253 127,7

* Vērtības ir aprēķinātas un noapaļotas automātiski ar vienu skaitli aiz komata, tāpēc aritmētiski var nesakrist kopsumma, kas ir automātiski noapaļota

Avots: autoru veidots

Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā vidēji gadā tiek saražotas 253 127,7 t graudaugu produkcijas, un tikai 0,4% (1034,2 t) tiek izaudzēta bioloģiskās lauksaimniecības praksē, bet 99,6% (252 093,5 t) tiek izaudzētas konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Visvairāk no graudaugu kultūrām tiek izaudzēti kvieši (241 807,7 t) un tie veido 96% no kopējā teritorijā izaudzētā graudaugu apjoma. Un tikai 0,1% no kopējā kviešu apjoma jeb 350 t kviešu tiek izaudzēti bioloģiskās lauksaimniecības praksē. Pārējie 4% Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā izaudzētie graudaugi (skatīt 4.23. tabulu) ir 5760,7 t miežu (no kuriem 0,3% jeb 15 t tiek izaudzētas bioloģiski), 2727,6 t auzas (no tām 19% jeb 507,6 t tiek izaudzētas bioloģiski), 1576,2 t rudzu (no tiem 3% jeb 53,9 t tiek izaudzēti bioloģiski), 911,1 t tritikāle (no tās 1% jeb 12,6 t tiek izaudzētas bioloģiski), 306,3 t griķu (no tiem 25% jeb 77,3 t tiek saražoti bioloģiski) un 38 t kaņepes (no tām 47% jeb 17,8 t tiek saražotas bioloģiski).

Saražotais dārzeņu apjoms Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā ir apkopots 4.24. tabulā. Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā saražo 38 594,8 t dārzeņus, bet tikai 1% (459,6 t) dārzeņu tiek saražots bioloģiski sertificētās platībās un 99% (38 135,2 t) dārzeņu tiek saražoti konvencionālās lauksaimniecības praksē. Visvairāk Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā tiek audzēti kartupeļi (15 430,4 t), no kā 3% (71,7 t) tiek audzētas bioloģiskās lauksaimniecības praksē un 97% (15 358,6 t) konvencionālās lauksaimniecības praksē.

4.24. tabula. **Saražoto dārzeņu apjoms (t) Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t**

Dārzeņu veidi	Konvencionāli	Bioloģiski	Kopā vidēji gadā
Kartupeļi	15 358,6	71,7	15 430,4
Dažādi dārzeņi	9681,5	350,5	10 032,0
Kāposti	4898,9	0	4898,9
Sīpoli	3409,0	12,0	3421,0
Burkāni	1959,3	0	1959,3
Bietes	640,3	0	640,3
Kāļi	493,3	0	493,3
Ķirbji	431,0	23,5	454,5
Dilles	429,5	0	429,5
Rutki	371,4	0	371,4
Gurķi	139,7	0	139,7
Rāceņi	79,6	0	79,6
Ķiploki	72,6	0,8	73,4
Pētersīļi	68,6	0	68,6
Ziedkāposti	49,7	0	49,7
Selerijas	18,6	0	18,6
Puravi	18,0	0	18,0
Garšaugi un ārstniecības augi	9,1	1,0	10,1
Tomāti	5,2	0	5,2
Dārza pupiņas	1,3	0	1,3
Kopā*	38135,2	459,6	38594,8

* Vērtības ir aprēķinātas un noapaļotas automātiski ar vienu skaitli aiz komata, tāpēc aritmētiski var nesakrist kopsumma, kas ir automātiski noapaļota

Avots: autoru veidots

Otra lielākā dārzeņu kultūra ir kāposti, kas partnerības teritorijā tiek izaudzēti 4898,9 t un tikai konvencionālās audzēšanas praksē.

Trešā izplatītākā kultūra ir sīpoli (3421 t) un pavisam nedaudz - 0,4% jeb 12 t sīpoli tiek izaudzēti bioloģiski sertificētās LIZ platībās, bet 3409 t saražo ar konvencionālās saimniekošanas

metodi. Ceturtā izplatītākā kultūra ir burkāni, ko vidēji gadā izaudzē 1959,3 t apjomā, bet tie netiek audzēti bioloģiski sertificētās platībās.

Diezgan lielu dārzeņu apjomu (10 032 t) Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā izaudzē nelielās un daudzveidīgu dārzeņu platībās, kur viena kultūrauga platība ir mazāka par 0,1 ha. Datu trūkuma dēļ ir grūti izvērtēt, kādas dārzeņu kultūras tiek audzētas un cik lieli apjomi tiek saražoti, tomēr tie ir 33 ha bioloģiski sertificēti un 467 ha ar konvencionālās lauksaimniecības metodi apsaimniekoti lauki, kuros var mainīties audzēto kultūraugu klāsts, atbilstoši pieprasījumam kopienā. Tāpat arī kopienas pārtikas groza nodrošināšanai pēc būtības nav nepieciešamas monokultūru platības, bet vērtīgas ir arī šādas daudzveidīgu kultūraugu platības, kur izaudzētie dārzeņi nonāk vietējā tirgū un audzētāju pašpatēriņam.

Bauskas rajona lauku partnerībā vidēji gadā tiek saražotas 640,3 t bietes, 493,3 t kāļu, 454,5 t ķirbju (no tiem 5% jeb 23,5 t bioloģiski audzēti), 429,5 t dilles, 371,4 t rutkus, 139,7 t gurķu, 79,6 t rāceņu, 73,4 t ķiploku (no tiem 1% jeb 0,8 t bioloģiski audzēti), 68,6 t pētersīļu, 49,7 t ziedkāpostu, 18,6 t seleriju, 18 t puravu, 10,1 t garšvielu un ārstniecības augu, 5,2 t tomātu un 1,3 t dārza pupiņu.

Bioloģiskās lauksaimniecības praksē varētu izaudzēt gadā vidēji 72 t kartupeļu, 23 t ķirbju, 12 t sīpolu, 1 t ķiploku, 1 t garšaugus un ārstniecības augus un 351 t dažādus specifiski nenorādītus dārzeņus, kuri tiek audzēti nelielās bioloģiski sertificētās lauksaimniecības zemju platībās. Bioloģiski sertificētu dārzeņu piedāvājums Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā ir niecīgs un pašvaldības iestādēm būtu grūts izaicinājums sekmēt vietējo bioloģiski ražotu dārzeņu nodrošinājumu pašvaldības iestāžu ēdināšanas (ZPI) nodrošināšanai.

4.25. tabula. **Augļu un ogu apjoms (t) Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā dalījumā pēc izmantotās lauksaimniecības prakses, t**

Augļu un ogulāju veidi	Konvencionāli	Bioloģiski	Kopā vidēji gadā
Āboli	419,6	87,3	506,9
Dažādi augļi un ogas	121,9	3,9	125,9
Smiltsērķšķi	43,4	20,8	64,2
Zemenes	56,0	1,6	57,6
Upenes	28,3	11,4	39,7
Plūmes	27,8	9,2	37,0
Dzērvenes	18,8	7,3	26,1
Krūmcidonijas	17,1	3,1	20,2
Bumbieri	17,3	2,2	19,5
Arbūzi un melones	7,2	0,0	7,2
Avenes	6,9	0,2	7,2
Ķirši	3,6	1,7	5,3
Krūmmellenes	2,7	0,4	3,1
Aronijas	1,1	0,9	2,0
Vīnogas	1,8	0	1,8
Jānogas	0,7	0,2	0,9
Pīlādži	0,4	0,5	0,9
Kazenes	0,5	0	0,5
Ērkšķogas	0,5	0	0,5
Kopā*	775,8	150,5	926,3

* Vērtības ir aprēķinātas un noapaļotas automātiski ar vienu skaitli aiz komata, tāpēc aritmētiski var nesakrist kopsumma, kas ir automātiski noapaļota

Avots: autoru veidots

Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā kopumā vidēji gadā tiek saražotas 926,3 t augļu un ogu, no kurām 16% (150,5 t) tiek saražota bioloģiskās lauksaimniecības praksē un 84% (775,8 t) konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Saražoto augļu un ogu apjoma ziņā 125,9 t tiek saražotas daudzveidīgos augļu dārzos, kuros katras atsevišķas kultūras platība nepārsniedz 0,1 ha. Kaut arī nav iespējams saprast, kādi tieši kultūraugi tiek izaudzēti un kādi varētu būt precīzāki saražotie apjomi, jo statistiski kategorijai "dažādi augļi un ogas" bioloģiskā lauksaimniecības praksē tiek piemērota 0,9 t/ha vidējā ražība un konvencionālās lauksaimniecības praksē 1,5 t/ha, tomēr svarīgākais ir apzināties, ka vietējā tirgū - kopienā - ir pieejams šis apjoms ar augļiem un ogām kopienas iedzīvotāju pārtikas grozā. Vietējā kopienā šajos dārzos varētu tikt izaudzētas 3,9 t augļi un ogas bioloģiski sertificētās zemes platībās un 121,9 t konvencionāli apsaimniekotās platībās.

Visvairāk teritorijā saražo ābolus (506,9 t), no kuriem 17% (87,3 t) tiek izaudzēti bioloģiskās lauksaimniecības praksē un 83% (419,6 t) konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Otra lielākā augļu un ogu kultūra Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā ir smiltsērķšķi un tie vidēji gadā tiek saražoti 64,2 t, no kurām 32% (20,8 t) ir bioloģiski audzēti un 68% (43,4 t) konvencionālās lauksaimniecības praksē audzēti.

Teritorijā tiek saražotas 57,6 t zemeņu, no kurām 3% (1,6 t) tiek saražotas bioloģiski sertificētās platībās un 97% (56 t) ar konvencionālās lauksaimniecības metodi.

Teritorijā vidēji gadā izaudzē 39,7 t upeņu, no kurām 29% (11,4 t) tiek izaudzētas bioloģiski sertificētās platībās un 71% (28,3 t) konvencionālās lauksaimniecības praksē.

Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā var tikt izaudzētas 37 t plūmes (25% jeb 9 t bioloģiskā lauksaimniecības praksē un 75% jeb 28 t konvencionālās lauksaimniecības praksē), 26 t dzērvenes (28% jeb 7 t bioloģiski un 72% jeb 19 t konvencionāli), 20 t krūmciidonijas (15% jeb 3 t bioloģiski un 85% jeb 17 t konvencionāli), 20 t bumbieru (11% jeb 2 t bioloģiski un 89% jeb 17 t konvencionāli), 7 t arbūzu un melones (tikai konvencionāli), 7 t avenes (3% jeb 0,2 t bioloģiski un 7 t konvencionāli), 5 t ķiršu (32% jeb 2 t bioloģiski un 68% jeb 4 t konvencionāli), 3 t krūmmellenes (13% jeb 0,4 t bioloģiski un 87% jeb 3 t konvencionāli), 2 t aronijas (1 t bioloģiski un 1 t konvencionāli audzētas), 2 t vīnogas (tikai konvencionāli audzētas), 1 t jāņogas (25% jeb 0,2 t bioloģiski un 75% jeb 0,7 t konvencionāli audzētas), 1 t pīlādžogu (53% jeb 0,5 t bioloģiski un 47% jeb 0,4 t konvencionāli), 0,5 t kazenes (tikai konvencionāli audzētas) un 0,5 t ērkšķogas (tikai konvencionāli audzētas).

Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā var tikt izaudzēta 150,5 t augļu un ogu bioloģiskās lauksaimniecības praksē – 87,3 t ābolu, 20,8 t smiltsērķšķu, 11,4 t upenes, 9,2 t plūmes, 7,3 t dzērvenes, 2,2 t bumbieru, 1,7 t ķiršu, 1,6 t zemenes, 0,9 t aroniju, 0,5 t pīlādžogu, 0,4 t krūmmelleņu, 0,2 t jāņogu, 0,2 t aveni un 3,9 t dažādu specifiski nenorādītu augļu un ogu (skatīt 4.25. tabulu).

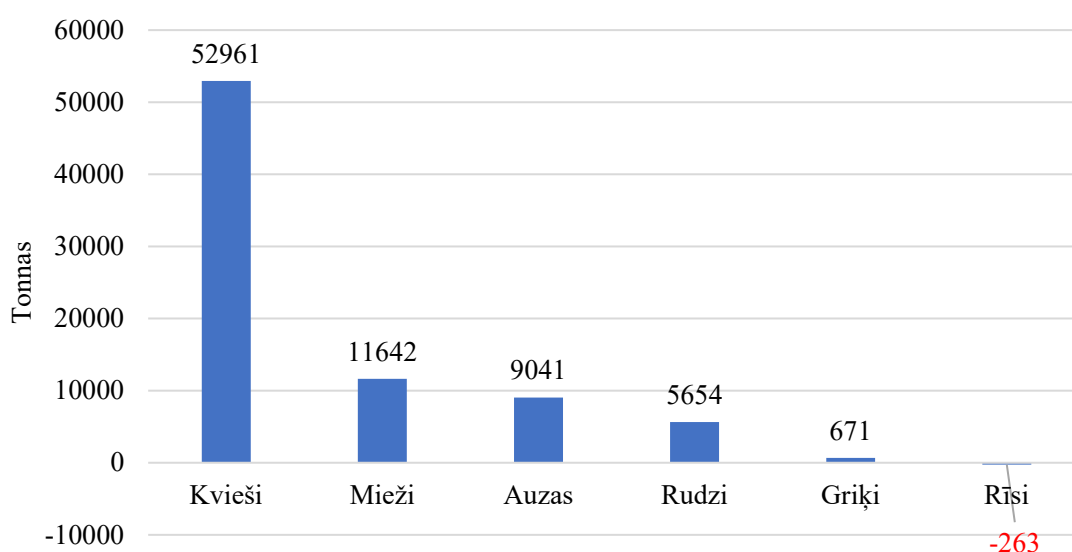
5. PĀRTIKAS BILANCE IZPĒTES TERITORIJĀ

Rēķinot produktu bilanci, ir jāņem vērā, ka, apstrādājot un pārstrādājot graudaugus, rodas dažādi blakusprodukti – piemaisījumi t.sk. sēklu apvalki, sēnalas un citi zudumi. Tāpat daļa saražotās produkcijas tiek izmantota kā sēklas materiāls un daļa lopbarībai. Šīs produkcijas daļa pētījuma aprēķinos netiek ņemta vērā datu ierobežojuma dēļ.

Vērtējot pārtikas groza sastāvu, jāatceras, ka katra indivīda diētas vajadzības un paradumi atšķiras no standartizētas aprēķina metodikas, un, ietekmējot un mainot sabiedrības iepirkšanās paradumus var samazināt vai palielināt pieprasījumu pēc noteiktas produkcijas veidiem.

5.1. Pārtikas bilance Aizkraukles lauku partnerības teritorijā

Aizkraukles rajona partnerības teritorijas iedzīvotāju pārtikas groza produkcijas nepieciešamos apjomus, saražotos pārtikas produkcijas apjomus un pārtikas bilanci skatīt 4.pielikumā. Dati par graudaugu produkcijas pašpietiekamību ir apkopoti 5.1. attēlā.

5.1. attēls. Graudaugu produktu pašpietiekamība Aizkraukles rajona partnerības teritorijā, t

Avots: autoru veidots

Aizkraukles rajona partnerības teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā būtu nepieciešamas 3559,5 t graudaugu produkcijas - rudzu rupjmaize, griķi, auzu pārslas, rīsi, miežu putraini un kviešu produkcija. Sastāvdaļas visiem graudaugu produktiem, izņemot rīsus, tiek izaudzētas partnerības teritorijā.

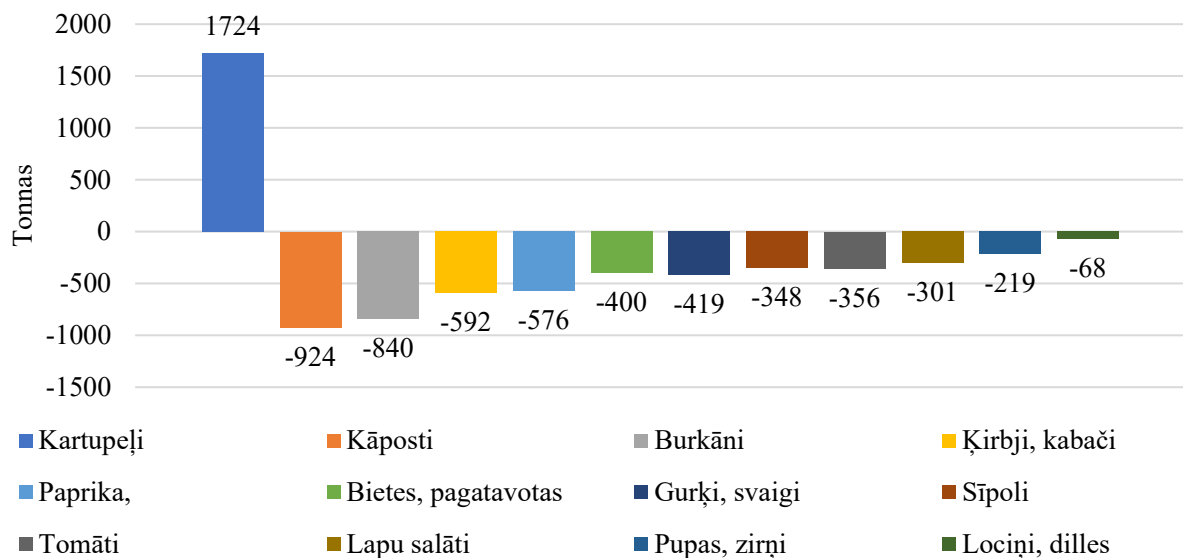
Visvairāk Aizkraukles rajona partnerības teritorijā tiek izaudzēti kvieši (54 352 t) un tie pilnībā pietiktu, lai nodrošinātu tādas iedzīvotāju pārtikas grozā iekļautās produktu grupas kā kviešu pilngraudu milti, pilngraudu makaroni un graudu/sēklu maize - kopumā nepieciešamas 1391 t kviešu (bet arī citas izejvielas minēto produktu ražošanai). Saglabājoties esošiem vidējiem ražošanas apjomiem un iedzīvotāju skaitam, teritorijā veidojas kviešu pārpalikums 52 961 t.

Teritorijā var saražot 11 738,1 t miežu, kas ir daudzkārt vairāk, nekā vietējās kopienas pārtikas grozā būtu nepieciešams (95,8 t), līdz ar to veidojas šī produkta pārpalikums 11 642,3 t. Arī gadījumā, ja importējamais baltos rīsus (263 t) aizstātu ar miežu grūbām, aizvien teritorijā tiktu saražots par 11 380 t vairāk miežu, nekā kopienas iedzīvotāji patērētu, ja vadītos pēc BIOR izstrādātajiem veselīga pārtikas groza ieteikumiem (skatīt *Pētījuma metodoloģija sadaļu*).

Aizkraukles rajona partnerības teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā būtu nepieciešamas 403,7 t auzu pārslu un to pilnībā spēj nodrošināt teritorijā apsaimniekoto platību un tajās izaudzētu auzu apjomi (9444,6 t), un aizvien veidosies auzu pārpalikums teritorijā 9040,9 t.

Teritorijas iedzīvotājiem būtu nepieciešamas 774,4 t rudzu rupjmaizes gadā un tām galveno sastāvdaļu – rudzus, teritorijā izaudzē 6428,8 t. Kopiena ir pilnībā pašnodrošināta ar rudziem rupjmaizes pagatavošanai un aizvien rudzu paliek pāri - veidojas vismaz 5654,4 t pārpalikums.

Arī griķi partnerības teritorijā tiek izaudzēti vairāk, nekā kopienas iedzīvotāju pārtikas grozā būtu nepieciešams - tiek izaudzētas 1302,9 t griķu, kamēr pārtikas groza vajadzībām tiek aprēķinātas 631,5 t, līdz ar to veidojas 671,4 t pārpalikums. Pārpalikums nav liels, bet pats svarīgākais ir tas, ka griķi kopienas vajadzībām tiek izaudzēti pietiekami daudz, lai kopiena būtu pašnodrošināta.

5.2. attēls. Dārzeņu produktu pašpietiekamība Aizkraukles rajona partnerības teritorijā, t

Avots: autoru veidots

Aizkraukles rajona partnerības teritorijas iedzīvotāju pārtikas groza nodrošināšanai gadā būtu nepieciešamas 7542 t dārzeņu un pēc būtības partnerības teritorijā tiek izaudzētas 8693 t dārzeņu, kas teorētiski apjoma ziņā pietiktu novada pašnodrošinājumam ar dārzeņiem. Tomēr, ja tiek vērtēta dārzeņu daudzveidība, tad situācija mainās un vairumā dārzeņu kultūru ir vērojams deficīts.

Vislielākais dārzeņu apjoms tiek izaudzēts dārzeņu kategorijā "dažādi dārzeņi", kas ir tās atbalsta maksājumiem pieteiktās dārzenkopības platības, kurās neviena kultūra nepārsniedz 0,1 ha lielu platību. Kategorijā "dažādi dārzeņi" tiek izaudzētas 4348 t pārtikas, kas kopumā nonāk kopienas tirgū vai paliek mājāsaimniecību pašpatēriņā, un spēj nodrošināt kopienas sabiedrības pārtikas groza vajadzības pēc dārzeņiem par 58%. No datu analīzes viedokļa ir grūti zināt, tieši kādi dārzeņi tiek audzēti šajās platībās, kā arī ir grūti paredzēt, cik mainīgs un daudzveidīgs ir tajās audzēto dārzeņu klāsts. Tomēr būtiskākais ir tas, ka vajadzības gadījumā šo platību dārzenkopjiem ir nepieciešamās zināšanas un pieredze, lai pievērstos kādas konkrētas monokultūras (piemēram, paprikas, diļļu, lociņu, salātu u.tml.) audzēšanai, ja tiek nodrošināts pieprasījums. Tāpat arī, ļoti iespējams, kaut kādā mērā tiek nodrošinātas kopienas iedzīvotāju vajadzības pēc daudzveidīgas dārzeņu produkcijas uzturā.

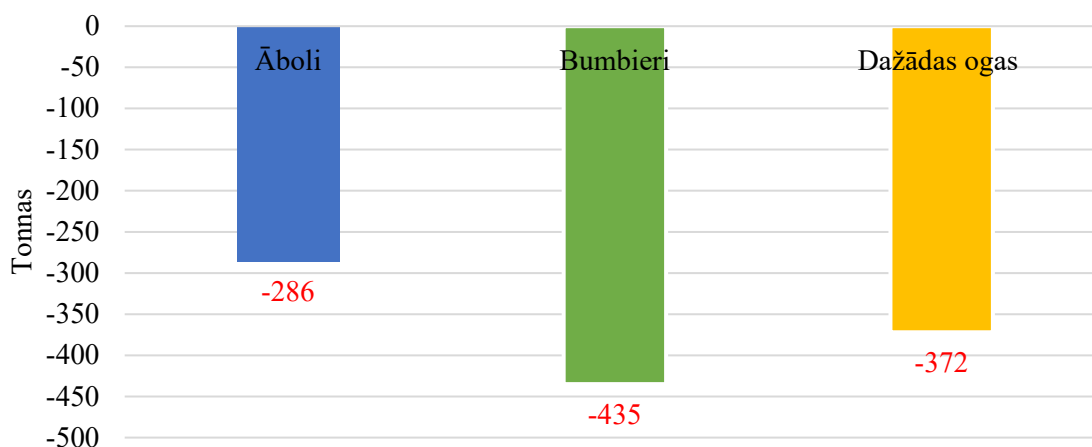
Vērtējot konkrētu dārzeņu kultūru nepieciešamos pārtikas apjomus un saražotos produkcijas apjomus, visvairāk audzētā kultūra ir kartupeļi, kas vidēji gadā tiek saražoti 3969 t un pilnībā nodrošina kopienas vajadzību (2245 t) pēc tiem, veidojot arī pārpalikumu 1724 t kartupeļu.

Citas dārzeņu kultūras netiek audzētas pietiekami daudz, lai nodrošinātu pārtikas groza pieprasījumu pēc konkrētiem dārzeņiem. Aizkraukles rajona partnerības teritorijas iedzīvotājiem gadā būtu nepieciešamas 953 t kāpostu, bet tiek saražotas vien 29 t kāpostu, līdz ar to veidojas 924

t deficīts. Kopienas iedzīvotājiem būtu nepieciešamas 883 t burkānu, bet tiek izaudzētas 43 t, veidojot 840 t deficītu. Ķirbji un kabači būtu nepieciešami 668 t, bet varētu tikt izaudzētas 76 t, veidojot 592 t deficītu. Bietes būtu nepieciešamas 500 t, bet varētu tiek izaudzētas 50 t, veidojot deficītu 400 t. Svaigi gurķi būtu nepieciešami 425 t, bet tiek izaudzētas 6 t un veidojas deficīts 419 t. Sīpoli būtu nepieciešami 398 t, bet tiek izaudzētas 50 t un veidojas produktu deficīts 348 t. Svaigi lociņi un dilles būtu nepieciešamas 68 t, bet dilles tiek izaudzētas 0,4 t un veidojas lociņu un diļļu deficīts 67,5 t apmērā.

Teritorijā netiek audzēta paprika, tomāti vai lapu salāti, vismaz platībās, kas ir vismaz 0,1 ha lielas, līdz ar to kaut arī Labklājības ministrijas izstrādātajā pārtikas groza aprēķina metodikā tiek paredzēts, ka iedzīvotāju pārtikas grozā gada laikā būtu nepieciešams 576 t paprika, 356 t tomātu un 301 t salātu, nav iespējams noteikt, cik pašpietiekama ir kopiena ar šo produkciju. Tomēr šie produkti var tikt audzēti teritorijā mazākās platībās vai nelielos dārzos ar daudzveidīgu kultūraugu klāstu un šajā pētījumā iekļauties dārzenų kategorijā "dažādi dārzeņi".

Aizkraukles rajona partnerības teritorijā varētu būt izaicinājums nodrošināt pašvaldības pārtikas produktu pieprasījumu zaļā publiskā iepirkuma (ZPI) ietvaros, kas paredz ilgtermiņa sadarbību par salīdzinoši lieliem vienveidīgas produkcijas piegādes apjomiem.

5.3. attēls. Augļu un ogu produktu pašpietiekamība Aizkraukles rajona partnerības teritorijā, t

Avots: autoru veidots

Aizkraukles rajona partnerības teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā gadā būtu nepieciešamas 2875 t augļu un dārzenų. Un teritorijā esošās augļu dārzu un ogulāju platības liecina, ka šobrīd Aizkraukles rajona partnerības teritorijā pastāv augļu un ogu deficīts - teritorija nav pašpietiekama. Teritorijā var tikt saražots vidēji 427 t augļu un ogu gadā, kas rada izaicinājumu turpmākām diskusijām un rīcībai, kā palielināt vietējo augļu un ogu apjomu kopienā.

Visvairāk teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā gadā vidēji būtu vajadzīgas 604 t svaigas ogas, bet tiek saražotas 232 t ogas un veidojas 372 t deficīts. Pozitīvi vērtējams teritorijā pieejamā ogu daudzveidība - upenes, smiltsērķšķi, zemenes, krūmmellenes, plūmes, krūmcidonijas, avenes, ķirši, sausserdis, pīlādži, vīnogas un aronijas.

Teritorijā būtu nepieciešami 469 t ābolu, bet teritorijā var izaudzēt vidēji 183 t gadā, veidojot 286 t produktu deficītu. Kopienā būtu nepieciešami 447 t bumbieru, bet tie varētu tikt saražoti vien 12 t un potenciāls šī augļa audzēšanai ir ievērojams, jo veidojas 435 t deficīts pēc bumbieriem.

Jāņem vērā, ka arī pārtikas grozā aprēķinātie žāvētie augļi, sula un ievārījums, kas kopumā veido 672 t, varētu tikt ražoti no vietējā kopienā audzētiem augļiem un ogām, tad arī šis apjoms var tikt pieskaitīts deficītam un saskatīts kā iekšējā tirgus potenciāls. Ja importējamās augļus -

banānus un citrusaugļus, kuri veido 684 t patēriņu, aizstātu ar vietējiem augļiem un ogām, tad vietējais pieprasījums pēc kopienā ražotiem augļiem un dārzeņiem palielinātos vēl vairāk.

Konvencionālās lauksaimniecības praksē vidējā ražības ābelēm ir 2,8 t/ha ābolu, bumbierēm - 2,1 t/ha bumbieru un ogulājiem tās ir vidēji 0,5 t/ha ogu. Līdz ar to, lai Aizkraukles rajona partnerības kopiena kļūtu pašpietiekama arī ar vietējiem augļiem un ogām, tai būtu jāpalielina ogulāju platības par vismaz 750 ha, ābeļu stādījumi par vismaz 100 ha, bumbieru stādījumi par 210 ha un pēc izvēles dažādu augļu un ogu stādījumi, lai nodrošinātu ogu pārstrādes produkciju (672 t) un importēto augļu (684 t) aizstāšanu ar vietējiem produktiem, aptuveni 750 ha ar augļudārziem un ogulājiem.

5.1. tabula. **Dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu pašpietiekamība Aizkraukles rajona partnerības teritorijā, t**

Pārtikas produkts	Pārtikas groza nepieciešamais apjoms (t)	Saražotās produkcijas apjoms	Produkta pašpietiekamības bilance
Vistas gaļa	920	19	-901
Cūkgaļa	387	81	-306
Olas	569	70	-499
Piens	2071	40 673	38 603
Kefīrs/ jogurts	2081	n/d	-3868
Biezpiens	1062		
Krējums	219		
Siers	313		
Kausētais siers	111		
Sviests	64		
Biezpiena sieriņš	19		

Avots: autoru veidots

Aizkraukles rajona partnerības teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā ir nepieciešamas 920 t vistas gaļas, bet vietējie ražotāji to nespēj nodrošināt, jo teritorijā tiek saražotas 19 t vistas gaļa, līdz ar to veidojas šī produkta deficīts (-901 t). Iespējams, kaut kādā mērā to var aizstāt ar citu mājputnu gaļu, kas teritorijā varētu tikt saražota 7572 t, ja visi mājputni tiek turēti gaļas ieguvei. Precīzākas informācijas ieguvei par "citi mājputni" iekļautajiem putniem, to apjomiem un audzēšanas mērķi (gaļa, olas, tauki) būtu jāpēta papildus.

Aizkraukles rajona partnerības teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā ir nepieciešamas 387 t cūkgaļas un vietējie ražotāji to nespēj nodrošināt, jo teritorijā tiek saražots 81 t cūkgaļas, un veidojas 306 t cūkgaļas deficīts. Šo deficītu var aizstāt ar teritorijā izaudzēto liellopu gaļu (1439 t), kas šobrīd netiek iekļauta pārtikas groza aprēķinos un tradicionāli arī nav iecienīta iedzīvotāju virtuves kultūrā, kā arī var aizstāt ar Aizkraukles novadā pieejamo aitas (37 t), kazas (2 t) un truša (0,7 t) gaļu, kas ļauj uzņemt daudzveidīgāku uzturu.

Lai aprēķinātu olu pašpietiekamības bilanci, tiek ņemts vērā, ka vienas M izmēra olas svars ir 53-62 gr un precīzākam saražoto olu apjoma aprēķinam tiek izmantots vidējais M olas svara lielums 58 gr, ko reizina ar teritorijā saražoto olu daudzumu. Aizkraukles rajona partnerības teritorijā iedzīvotāju pārtikas groza nodrošināšanai ir nepieciešamas 569 t olu, kamēr teritorijā vietējie uzņēmēji gadā saražo ap 70 t olu, līdz ar to veidojas 499 t olu deficīts.

Aizkraukles rajona partnerības teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā ir nepieciešamas 2071 t piena un vietējie ražotāji to spēj nodrošināt, jo teritorijā tiek saražots 40 673 t piena un

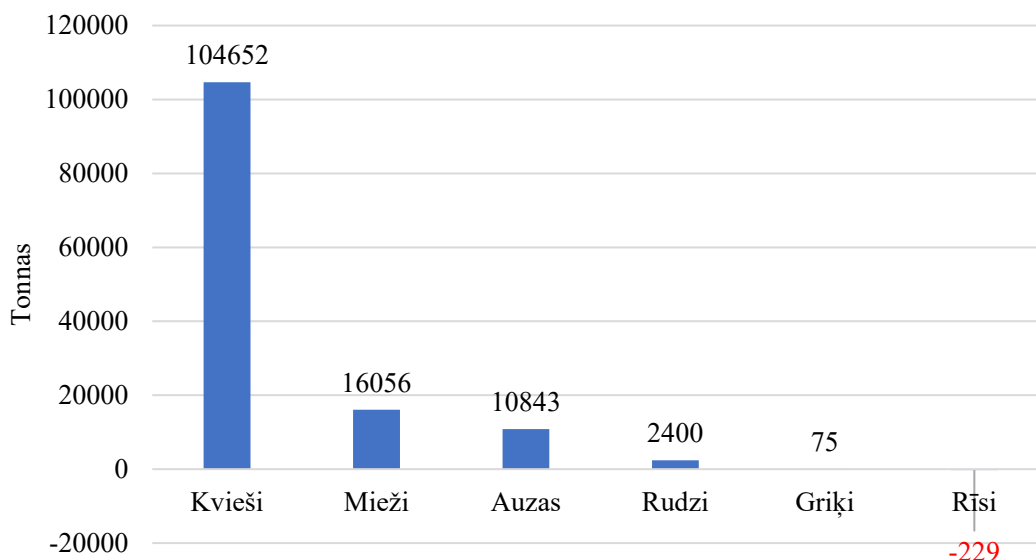
veidojas produkcijas pārpalikums (38 603 t). Piens produkcijas (kefirs, jogurts, biezpiens, krējums, siers, kausētais siers, sviests, biezpiena sierīņš) bilance datu trūkuma dēļ nav aprēķināma, tomēr, ņemot vērā Aizkraukles rajona partnerības teritorijas piena pašpietiekamības bilanci (38 603 t), tas pietiktu kā izejviela arī citu piena produktu (3868 t) saražošanai. Tomēr jāņem vērā, ka pienam ir jābūt atbilstoši apstrādātam un iepakotam, lai to varētu iegādāties pašvaldības iestāžu ēdināšanas (ZPI) nodrošināšanai, līdz ar to zaļo iepirkumu gadījumā ir jāuzrunā reģionālie piena pārstrādātāji, kuri var nodrošināt atbilstošas kvalitātes un apjoma pienu un piena produktus.

Aizkraukles rajona partnerības teritorija ir pašpietiekama ar pienu, bet ar tādiem dzīvnieku izcelsmes produktiem kā olas, vistas gaļa un cūkgaļa ir nepietiekamos apjomos. Tomēr kopējais saražotās daudzveidīgās gaļas apjoms (9151 t) pilnībā spētu nodrošināt pārtikas grozā aprēķināto gaļas apjomu (1307 t).

5.2. Pārtikas bilance partnerības “Kaimiņi” teritorijā

Vērtējot partnerības “Kaimiņi” teritorijas pārtikas produktu pašpietiekamību, tiek ņemts vērā iedzīvotāju skaits, Labklājības ministrijas veselīga uztura ieteikumi dažādām vecuma grupām un saražotie pārtikas apjomi.

Partnerības “Kaimiņi” teritorijas iedzīvotāju pārtikas groza produkcijas nepieciešamos apjomus, saražotos pārtikas produkcijas apjomus un pārtikas bilanci skatīt 5.pielikumā.

5.4. attēls. Graudaugu produktu pašpietiekamība (t) partnerības “Kaimiņi” teritorijā

Avots: autoru veidots

Kopumā partnerības “Kaimiņi” teritorijā Augšdaugavas novadā iedzīvotāju pārtikas grozā būtu nepieciešamas 3062 t dažādu graudaugu un šis apjoms veido tikai 2% no kopējā novadā saražotā graudaugu kopapjoma (136 859 t).

Visvairāk Augšdaugavas novadā tiek izaudzēti kvieši (105 840 t) un tie pilnībā pietiek, lai nodrošinātu tādas iedzīvotāju pārtikas grozā iekļautās produktu grupas kā kviešu pilngraudu milti, pilngraudu makaroni un graudu/sēklu maize - kopumā nepieciešamas 1188 t kviešu (bet arī citas izejvielas minēto produktu ražošanai). Kviešu pārpalikums ir milzīgs - tās ir 104 652 t.

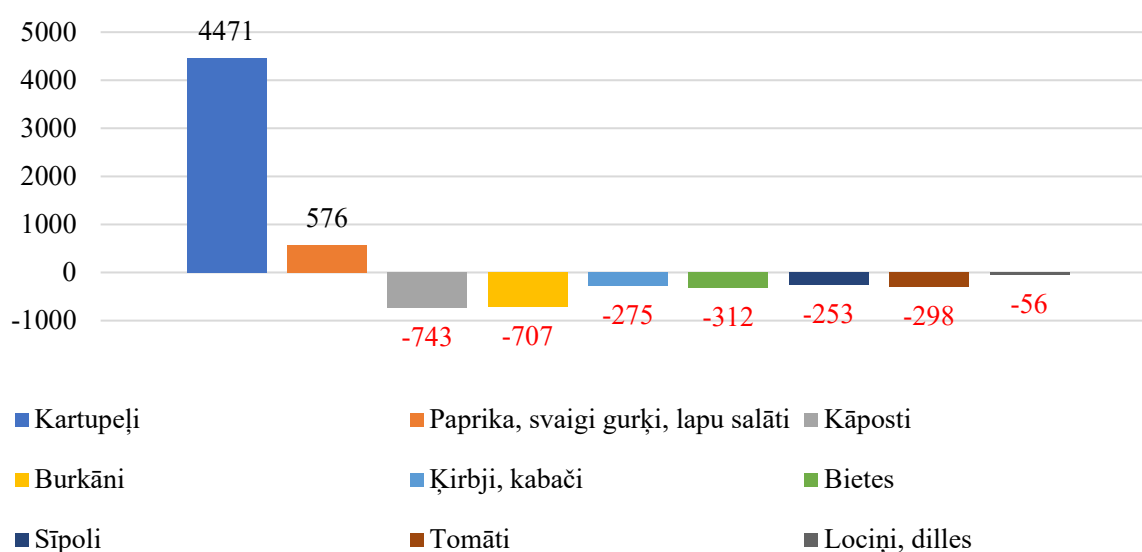
Partnerības “Kaimiņi” teritorijā tiek saražotas 16 142 t miežu un veidojas šo graudaugu pārpalikums 16 056 t, jo iedzīvotāju pārtikas grozā būtu nepieciešamas vien 86 t miežu grūbu.

Novada ražotāji pilnībā spēj nodrošināt arī novada iedzīvotāju vajadzības pēc auzu pārslām, jo pārtikas grozā tiek aprēķināti 349 t auzu pārslas, bet novada lauksaimnieki izaudzē 11 192 t auzu, līdz ar to produkta pārpalikums veidojas 10 843 t.

Partnerības “Kaimiņi” teritorija ir pašpietiekama arī ar rudzu produkciju - tiek saražots 3066 t rudzu, kamēr pārtikas grozā tiek aprēķināta nepieciešamība pēc 666 t rudzu rupjmaizes. Līdz ar to rudzu produkcijai veidojas vismaz 2400 t pārpalikums.

Aizvien pietiekami pašnodrošinājumam, bet ļoti līdzvērtīgi ar iedzīvotāju pārtikas groza aprēķināto nepieciešamību (544 t), tiek saražoti griķi (616 t) un veidojas neliels pārpalikums (75 t).

Pēc būtības partnerības “Kaimiņi” teritorijas iedzīvotāju iztikas grozu varētu nodrošināt ar novadā saražotajiem bioloģiski sertificētiem graudaugiem, jo vajadzība ir 66% no kopējās bioloģiski izaudzētās graudaugu produkcijas (4614 t), vienīgi jāņem vērā, ka netiek izaudzēts pietiekams apjoms rudzu (-317 t) un griķu (-401 t), bet tiek izaudzēts daudzāk vairāk bioloģiski sertificētas auzas (+1657 t pārpalikums jeb paliek pāri 4,7 reizes vairāk auzas nekā novada iedzīvotāju grozā nepieciešams) un veidojas kviešu pārpalikums (407 t) un miežu pārpalikums (273 t). Šobrīd Labklājības ministrijas izstrādātajā pārtikas grozā iekļautie rīsi būtu aizstājami ar vietējiem graudaugu produktiem, piemēram, miežu grūbām, kas arī apjoma ziņā būtu izdarāms - nepieciešamās 229 t balto rīsu būtu iespējams aizstāt ar pieejamajiem bioloģiski audzētiem miežiem (273 t).

5.5. attēls. Dārzeņu produktu pašpietiekamība partnerības “Kaimiņi” teritorijā, t

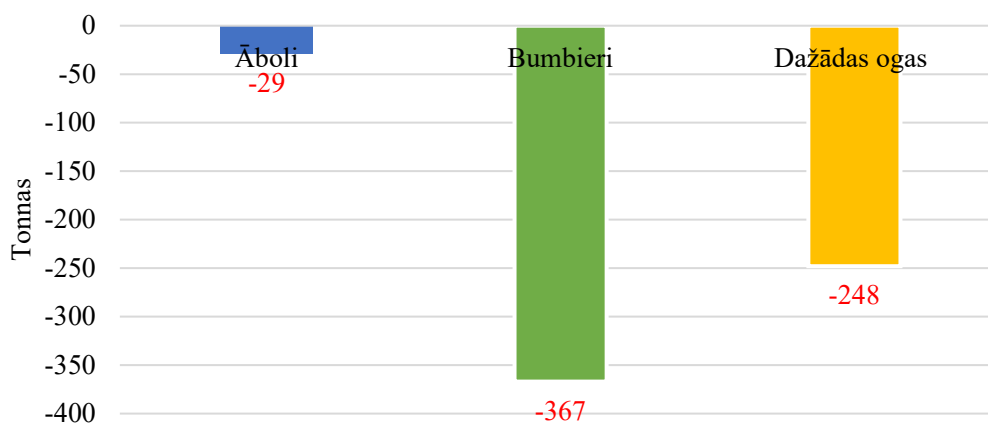
Avots: autoru veidots

Partnerības “Kaimiņi” teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā būtu vajadzīgas 6288 t dažādu dārzeņu, un apjoma ziņā tie ir 72% no kopējā novadā vidēji gadā saražotā dārzeņu daudzuma (8689 t). Tomēr, ja vērtējam nepieciešamo dārzeņu dažādību un to apjomus, tad Augšdaugavas novadā tikai kartupeļi tiek izaudzēti vairāk nekā novada iedzīvotājiem būtu nepieciešams un veidojas produkta pārpalikums 4471 t, jo no vidēji gadā izaudzētā apjoma 6411 t vietējai kopienai būtu nepieciešama 1941 t kartupeļu.

Iedzīvotāju pārtikas groza aprēķinā iekļautie dārzeņi - paprika, svaigi gurķi, lapu salāti, novadā tiek ražoti mazākās platībās par 0,1 ha, līdz ar to netiek atsevišķi deklarētas LAD atbalsttiesīgo platību datu bāzē, kas sniegtu pilnīgāku priekšstatu par teritorijā pieejamo pārtikas pašpietiekamību, tomēr šīs grupas dārzeņi var tikt audzēti platībās, kas iedalās kā "dažādi dārzeņi", tāpēc arī aprēķinot paprikas, svaigu gurķu un lapu salātu pašpietiekamību novadā, tiek salīdzināti ar “dažādu dārzeņu” grupas saražoto produkcijas apjomu. Pārtikas grozā tiek rēķināts, ka Augšdaugavas novada iedzīvotājiem gadā būtu nepieciešamas 506 t paprikas, 361 t svaigu gurķu un 258 t lapu salātu (spināti, lapu salāti, rukola, Ķīnas kāposts u.c.) un novadā tiek saražots 1701 t dažādu dārzeņu, starp kuriem var būt arī pārtikas grozā ierēķinātie. Ja starp dažādiem dārzeņiem tiktu izaudzēts nepieciešamais pārtikas grozā iekļauto dārzeņu apjoms, tad aizvien veidojas teorētisks dažādu dārzeņu pārpalikums 576 t. Kaut šajā brīdī šis nav precīzs aprēķins, jo dārzeņi ir

dažādi un to ražība ir atšķirīga, tomēr šī ir saražotā produkcija, kas ir pieejama vietējam tirgum mājsaimniecību pašpatēriņam vai zemnieku produkcijas tirdziņiem.

Citu dārzeņu kultūru gadā vidēji saražotie apjomi partnerības "Kaimiņi" teritorijā ir nepietiekami. Iedzīvotāju pārtikas grozā būtu nepieciešami 816 t kāpostu, bet tiek saražotas 72 t kāpostu, veidojot 743 t iztrūkumu. Būtu nepieciešami 756 t burkānu, bet tiek saražotas 50 t, līdz ar to veidojas 707 t burkānu deficīts. Būtu nepieciešami 566 t ķirbju un kabaču, bet tiek saražota 291 t ķirbju un kabaču, veidojot 275 t lielu iztrūkumu. Bietes vietējās kopienas iedzīvotāju iztikšanai būtu nepieciešamas 384 t, bet tiek izaudzētas 71 t, un arī šim dārzenim veidojas iztrūkums 312 t apjomā. Sīpolus vietējās kopienas iztikšanai vajadzētu 341 t, bet tiek saražotas 87 t un arī sīpoli netiek saražoti pietiekami - pietrūktu apmēram 253 t sīpolu. Kopienas iedzīvotāju pārtikas grozā būtu nepieciešamas 302 t tomātu, kamēr Augšdaugavas novadā tiek izaudzētas 3,3 t tomātu un iztrūkums ir 298 t. Turklāt tomāti ir produkts, ko Latvijas klimatiskajos apstākļos ir ļoti grūti audzēt visu gadu vai uzglabāt no vasaras laikā saražotā. Partnerības "Kaimiņi" teritorijas iedzīvotājiem būtu nepieciešamas arī 58 t svaigu zaļumu - lociņi un dilles. Šīs produkcijas apjomus ir grūti izskaitļot, jo LAD deklarētās platības liecina, ka tiek audzētas tikai nelielas platības ar dillēm, kas kopumā varētu nodrošināt 1,5 t dilles, radot 56 t produkcijas iztrūkumu, bet šie ir produkti, kurus var audzēt nelielās platībās un vairākkārtīgi lauksaimniecības sezonā. Šie produkti noteikti iekļaujas jau iepriekš aprakstītajā dārzeņu grupā "dažādi dārzeni", bet šiem produktiem arī ir izteikta sezonālitate un būtu izaicinoši nodrošināt vietējo kopienu, piemēram izglītības iestādes (ZPI ietvaros), ar svaigiem lociņiem, dillēm un citiem zaļumiem visa gada garumā.

5.6. attēls. Augļu un ogu produktu pašpietiekamība partnerības "Kaimiņi" teritorijā, t
Avots: autoru veidots

Partnerības "Kaimiņi" teritorijā iedzīvotāju pārtikas grozā būtu nepieciešams 516 t svaigas vai saldētas ogas, 401 t ābolu, 381 t bumbieru, 380 t žāvētu augļu, 142 t ievārījuma, 117 t augļu sulas un 315 t banānu un 273 t citrusaugļu (skatīt 5.pielikumu). Pārstrādes produktus - žāvēti augļi, ievārījums, sulas - nerēķinot, bet tikai vērtējot svaigu augļu un ogu pašpietiekamību, redzams, ka visiem produktiem veidojas deficīts - svaigām ogām (-248 t), āboliem (-29 t) un bumbieriem (-367 t) (skatīt 5.6. attēlu).

Lai aizstātu iedzīvotāju pārtikas grozā iekļautos un aprēķinātos importējamo augļu apjomus, vietējos dārzos būtu jāizaudzē vēl 588 t augļu un ogu. Kā arī, lai pagatavotu pārtikas grozā iekļautos žāvētos augļus (280 t), ievārījumu (142 t) un sulu (117 t) no vietēji ražotiem augļiem un ogām, būtu nepieciešami papildus vēl vismaz 539 t augļu un ogu.

Lai izveidotu pilnīgu augļu un ogu pašnodrošinājumu partnerības "Kaimiņi" teritorijā, papildus esošajām augļu dārzu un ogulāju platībām būtu jāizveido vēl vismaz 10 ha ābeļu stādījumus, 175 ha bumbieru stādījumus, 495 ha ogulājus, kā arī importa augļu aizstāšanai un augļu un ogu pārstrādes produkcijas saražošanai būtu nepieciešami vēl papildus vismaz 625 ha augludārzu un ogulāju.

5.2. tabula. Dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu pašpietiekamība partnerības "Kaimiņi" teritorijā, t

Pārtikas produkts	Pārtikas groza nepieciešamais apjoms	Saražotās produkcijas apjoms	Produkta pašpietiekamības bilance
Vistas gaļa	792	471	-321
Cūkgaļa	332	154	-177
Olas	493	75	-418
Piens	1777	66 743	64 967
Kefīrs/ jogurts	1783	n/d	-3325
Biezpiens	924		
Krējums	189		
Siers	271		
Kausētais siers	96		
Sviests	51		
Biezpiena sieriņš	12		

Avots: autoru veidots

Partnerības "Kaimiņi" teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā ir nepieciešamas 792 t vistas gaļas, bet vietējie ražotāji to nespēj nodrošināt, jo teritorijā tiek saražotas 471 t vistas gaļa, līdz ar to veidojas šī produkta deficīts (-321 t). Iespējams, kaut kādā mērā to var aizstāt ar citu mājputnu gaļu, kas teritorijā tiek saražota 11 740 t, ja visi mājputni tiek turēti gaļas ieguvei. Precīzākas informācijas ieguvei par "citi mājputni" iekļautajiem putniem, to apjomiem un audzēšanas mērķi (gaļa, olas, tauki) būtu jāpēta papildus.

Partnerības "Kaimiņi" teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā ir nepieciešamas 332 t cūkgaļas un vietējie ražotāji to nespēj nodrošināt, jo teritorijā tiek saražots 154 t cūkgaļas, un veidojas 177 t cūkgaļas deficīts. Šo deficītu var aizstāt ar teritorijā izaudzēto liellopu gaļu (1833 t), kas šobrīd netiek iekļauta pārtikas groza aprēķinos un tradicionāli arī nav iecienīta iedzīvotāju virtuves kultūrā, kā arī var aizstāt ar Augšdaugavas novadā pieejamo aitas (81 t), kazas (3 t) un truša (1 t) gaļu, kas ļauj uzņemt daudzveidīgāku uzturu.

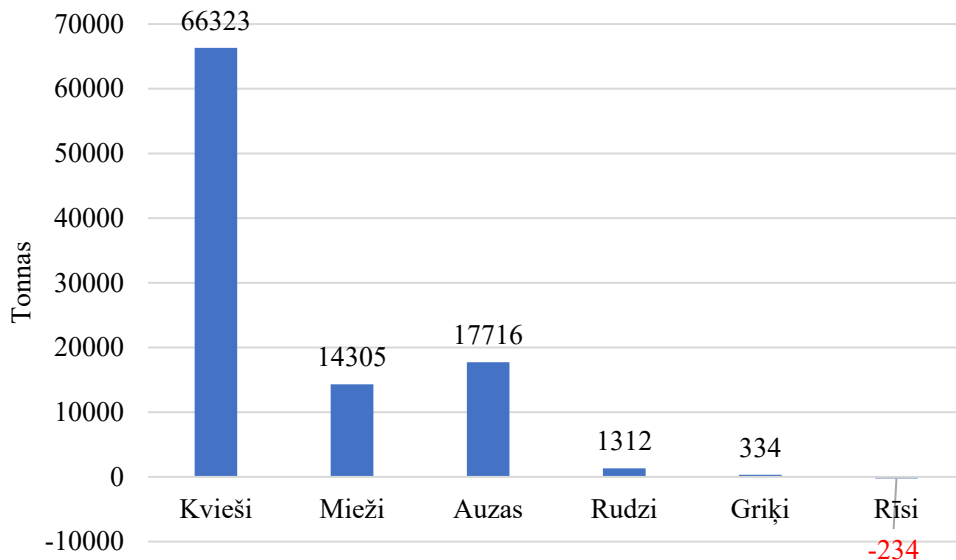
Lai aprēķinātu olu pašpietiekamības bilanci, tiek ņemts vērā, ka vienas M izmēra olas svars ir 53-62 gr un precīzākam saražoto olu apjoma aprēķinam tiek izmantots vidējais M olas svara lielums 58 gr, ko reizina ar teritorijā saražoto olu daudzumu. Partnerības "Kaimiņi" teritorijā iedzīvotāju pārtikas groza nodrošināšanai ir nepieciešamas 493 t olu, kamēr teritorijā vietējie uzņēmēji gadā saražo ap 75 t olu, līdz ar to veidojas 418 t olu deficīts.

Partnerības "Kaimiņi" teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā ir nepieciešamas 1777 t piena un vietējie ražotāji to spēj nodrošināt, jo teritorijā tiek saražots 66 743 t piena un veidojas produkcijas pārpalikums (64 967 t). Piena produkcijas (kefīrs, jogurts, biezpiens, krējums, siers, kausētais siers, sviests, biezpiena sieriņš) bilance datu trūkuma dēļ nav aprēķināma, tomēr, ņemot vērā partnerības "Kaimiņi" teritorijas piena pašpietiekamības bilanci (64 967 t), tas pietiktu kā izejviela arī citu piena produktu (3325 t) saražošanai. Tomēr jāņem vērā, ka pienam ir jābūt atbilstoši apstrādātam un iepakotam, lai to varētu iegādāties pašvaldības iestāžu ēdināšanas (ZPI) nodrošināšanai, līdz ar to zaļo iepirkumu gadījumā ir jāuzrunā reģionālie piena pārstrādātāji, kuri ZPI var nodrošināt atbilstošas kvalitātes un apjoma pienu un piena produktus.

Partnerības "Kaimiņi" teritorijas ir pašpietiekama ar pienu, bet tādi dzīvnieku izcelsmes produktiem kā olas, vistas gaļa un cūkgaļa ir nepietiekamā apjomā. Tomēr kopējais saražotās daudzveidīgās gaļas apjoms (14 283 t) pilnībā spētu nodrošināt pārtikas grozā aprēķināto gaļas apjomu (1124 t).

5.3. Pārtikas bilance partnerības “Kūpā” teritorijā

Partnerības “Kūpā” teritorijas iedzīvotāju pārtikas groza produkcijas nepieciešamos apjomus, saražotos pārtikas produkcijas apjomus un pārtikas bilanci skatīt 6.pielikumā.

5.7. attēls. Graudaugu pašprietiekamības bilance partnerības “Kūpā” teritorijā, t

Avots: autoru veidots

Partnerības "Kūpā" teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā būtu nepieciešamas 3166 t graudaugu produkcijas (skatīt 6.pielikumu) un šajā produktu grupā partnerības teritorija ir pašprietiekama - vienīgais, ko nav iespējams izaudzēt, ir rīsi (234 t), bet tos varētu veiksmīgi aizstāt ar miežu grūbām (skatīt 5.7. attēlu).

Visvairāk kopienas iedzīvotāju pārtikas grozā būtu nepieciešama dažāda kviešu produkcija - maize, makaroni, milti - veidojot kopapjomu ap 1235 t. Šo apjomu teritorijā esošie ražotāji var viegli nodrošināt, jo kopumā saražo vismaz 54 reizes vairāk kviešu (67 558 t), nekā nepieciešams un veidojas 66 323 t kviešu pārpalikums teritorijā.

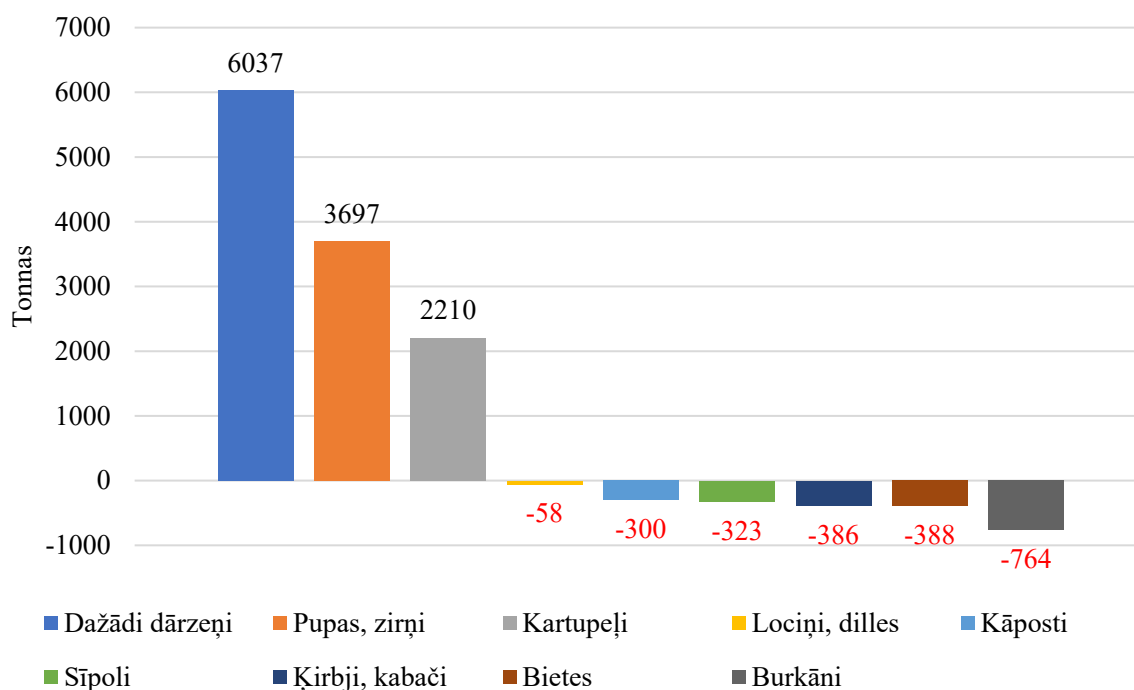
Teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā būtu nepieciešama 689 t rudzu rupjmaizes, ko vietējie ražotāji var nodrošināt, saražojot 2001 t rudzu, kas būtu galvenā sastāvdaļa rudzu rupjmaizes pagatavošanā. Teritorijā veidojas vismaz 1312 t liels rudzu pārpalikums (skatīt 5.7. attēlu).

Partnerības "Kūpā" teritorijā pilnīgam pārtikas grozam būtu vajadzīga 562 t griķu un to var nodrošināt vietējie ražotāji, izaudzējot gadā vidēji 896 t produkta, un veidojas aptuveni 334 t liels griķu pārpalikums.

Teritorijas iedzīvotājiem gadā būtu nepieciešamas 359 t auzu pārslu un vietējie ražotāji to pilnībā spēj nodrošināt, saražojot 50 reizes vairāk - vidēji 18 075 t gadā, un veidoties 17 716 t auzu pārpalikums.

Iedzīvotājiem gadā būtu nepieciešams 86 t miežu grūbu un to pilnībā var nodrošināt teritorijā izaudzētie miežu apjomi (14 390 t), kas ir 167 reizes vairāk, nekā kopienai būtu nepieciešams pēc pārtikas groza aprēķiniem, un veidotos arī aptuveni 14 305 t miežu pārpalikums.

Partnerības "Kūpā" teritorijā tiek audzētas līdzvērtīgākas graudaugu kultūru platības nekā, piemēram, Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā, kur kvieši veido 96% no kopējās graudaugu produkcijas. Šī daudzveidība spēj nodrošināt kvalitatīvāku pārtikas grozu vietējai kopienai. Turklāt miežus kopienas iedzīvotāju vajadzībām varētu nodrošināt pilnībā bioloģiskā lauksaimniecības praksē audzētus, kas pēc līdzšinējās vidējās bioloģiski sertificēto griķu platībām veidotu 399 t pretstatā kopienai vajadzīgajām 86 t miežu. Tāpat arī nepieciešamās 359 t auzas varētu pilnībā nodrošināt ar teritorijā izaudzētajām 3913 t bioloģiski sertificētu auzu, un nepieciešamās 1235 t kviešu produkcijas ar saražojamajām 2379 t bioloģiski sertificētu kviešu.

5.8. attēls. Dārzeņu pašpietiekamības bilance partnerības "Kūpā" teritorijā, t

Avots: autoru veidots

Partnerības "Kūpā" teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā būtu nepieciešami 6703 t dārzeņu un kopumā teritorija ir dārzeņu pašpietiekama, jo tajā tiek saražots 12 685 t dārzeņu, kas ir gandrīz divas reizes vairāk, nekā kopienai būtu nepieciešams, līdz ar to veidojas 5982 t dārzeņu produkcijas pārpalikums.

Vērtējot atsevišķas dārzeņu grupas, redzams, ka partnerības "Kūpā" teritorijā ir iespējama pašpietiekamība ar kartupeļiem, pupām un zirņiem. Deficīts pastāv lokiem, dillēm, kāpostiem. Vērtējot datus par atsevišķām dārzeņu kultūrām, pastāv deficīts sīpoliem, ķirbjiem un kabačiem, bietēm, burkāniem, gurķiem, tomātiem, paprikai un lapu salātiem, tomēr būtu nepieciešami papildu pētījumi par kultūraugiem, kas šobrīd tiek audzēti kategorijas "dažādi dārzeņi" platībās, jo ļoti iespējams, ka kopienas iedzīvotājiem nepieciešamais produkcijas apjoms kopienas teritorijā tiek izaudzēts.

Teritorijās iedzīvotāju pārtikas grozā ir nepieciešamas 1998 t kartupeļu, bet tiek saražots divas reizes lielāks apjoms (4208 t) un veidojas 2210 t kartupeļu pārpalikums.

Iedzīvotāju pārtikas grozā būtu nepieciešami 846 t kāpostu, bet teritorijā netiek saražots vajadzīgais apjoms (546 t) un veidojas 300 t kāpostu deficīts.

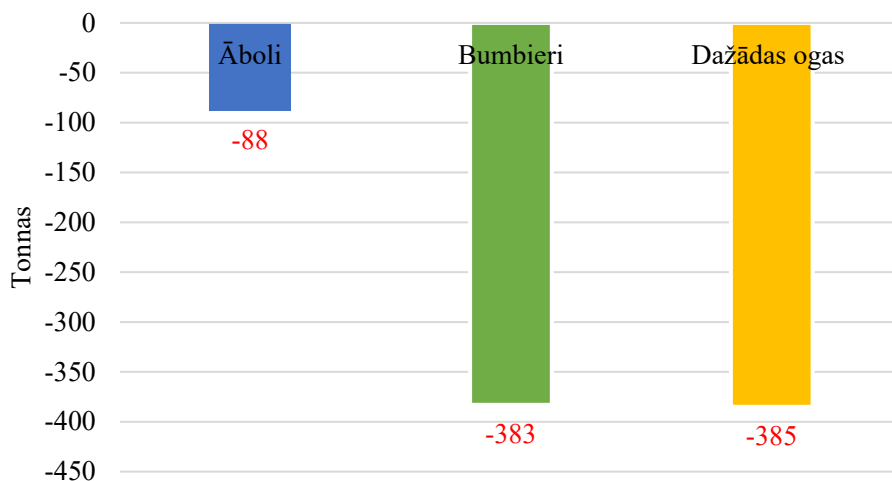
Teritorijā būtu nepieciešamas 784 t burkānu un tiek saražota 21 t, veidojot 764 t burkānu deficītu.

Pilnvērtīgam partnerības "Kūpā" iedzīvotāju pārtikas grozam būtu nepieciešamas 354 t sīpolu, bet tiek izaudzēta 31 t, veidojot 323 t sīpolu deficītu.

Teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā būtu nepieciešamas 60 t lociņu un dilles, bet teritorijā tiek saražotas 3 t dilles, līdz ar to veidojas 58 t deficīts. Tomēr šādas kultūras, kā lociņi un dilles, bieži tiek audzētas nelielās platībās, jo sevišķi bioloģiskās lauksaimniecības praksē, kur šo kultūru izravēšana prasa daudz darbaspēka, tāpēc ļoti iespējams, ka kopienas dārzos tiek izaudzēts pietiekams apjoms šīs produkcijas teritorijas pašpietiekamībai, bet to ir grūti apliecināt, balstoties uz pieejamajiem datiem. Izaicinājums būtu nodrošināt teritorijas iedzīvotājus ar svaigiem lokiem un dillēm visa gada garumā, jo šobrīd šīs kultūras ir ļoti sezonālas un grūti uzglabājamas.

Teritorijā būtu nepieciešamas 399 t galda bietes, bet tās izaudzē vien 11 t un veidojas 388 t deficīts.

Partnerības "Kūpā" teritorijas iedzīvotāju grozam būtu vajadzīgs 195 t pupas un zirņi, ko šobrīd nevar aizpildīt dārzos audzētās dārza pupiņas, bet šo apjomu pilnībā nodrošina teritorijā izaudzētās lauka pupas (2318 t) un zirņi (1574 t), veidojot 3697 t pākšaugu pārpalikumu.

5.9. attēls. Augļu un ogu pašpietiekamības bilance partnerības "Kūpā" teritorijā, t
Avots: autoru veidots

Partnerības "Kūpā" teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā gadā būtu nepieciešams 1349 t svaigu augļu un ogu, bet teritorijā var tikt saražots vidēji 493 t augļu un ogu, līdz ar to veidojas liels produkcijas deficīts (-856 t) un deficīts ir gan augļiem (āboli, bumbieri), gan svaigām ogām. Jāņem vērā, ka iedzīvotāju pārtikas grozā būtu nepieciešamas arī 291 t žāvētu augļu, 152 t sulas, 146 t ievārījuma, 325 t banānu un 282 t citrusaugļu, kas nozīmē, lai šo produkciju saražotu un ārvalstu augļus aizstātu ar vietējiem augļiem, būtu nepieciešamas vēl vismaz 1197 t augļu un dārzenū, bet praktiski vēl vairāk, zinot, ka augļu pārstrādes procesā pastāv svara zudumi.

Teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā būtu nepieciešamas 536 t dažādu svaigu ogu, bet teritorijā tiek izaudzētas 151 t ogu, līdz ar to veidojas 385 t svaigu ogu deficīts.

Teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā būtu vajadzīgas 416 t ābolu, bet tiek izaudzētas vidēji 329 t ābolu gadā, veidojot 88 t deficītu šim produktam. Ar bumbieru pašnodrošinājumu būtu vissliktāk, jo pārtikas grozā tiek aprēķināta nepieciešamība pēc 397 t bumbieru partnerības "Kūpā" teritorijas iedzīvotājiem, bet teritorijā varētu tikt saražotas vidēji 13 t gadā, veidojot vismaz 383 t bumbieru deficītu. Iespējams mazdārziņos, kā platības netiek pieteiktas atbalsttiesīgajām platībām LAD reģistrā, arī tiek audzēti bumbieri, tomēr to saražoto apjomu nav iespējams aprēķināt datu trūkuma dēļ.

Pastāvošā nepieciešamība pēc augļiem un ogām partnerības "Kūpā" teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā un praktiski pastāvošais augļu un ogu deficīts vismaz 2053 t apjomā nozīmē, ka teritorijā būtu jāpalielina augļu dārzu un ogulāju platības par vismaz 1650 ha, kā arī jāizvērtē un jāstrādā pie aizvien efektīvākas ražošanas, palielinot kultūraugu ražības rādītājus.

Konvencionālās lauksaimniecības praksē vidējā ražības ābelēm ir 2,8 t/ha ābolu, bumbierēm - 2,1 t/ha bumbieru un ogulājiem tās ir vidēji 0,5 t/ha ogu. Līdz ar to, lai partnerības "Kūpā" kopiena kļūtu pašpietiekama arī ar vietējiem augļiem un ogām, tai būtu jāpalielina ogulāju platības par vismaz 770 ha, ābeļu stādījumi par vismaz 31 ha, bumbieru stādījumi par 182 ha un pēc izvēles dažādu augļu un ogu stādījumi, lai nodrošinātu ogu pārstrādes produkciju (589 t) un importēto augļu (608 t) aizstāšanu ar vietējiem produktiem, aptuveni 665 ha ar augļudārziem un ogulājiem.

Mazdārziņos audzētie produkti papildina teritorijas pašnodrošinājumu dārzenū, augļu un ogu produktu grupās, tomēr to saražotos apjomus nav iespējams aprēķināt datu trūkuma dēļ.

Mazdārziņos saražotie dārzeņi arī nebūtu pieejami pašvaldības iestāžu ēdināšanas (ZPI) grozā, jo to piedāvājums un apjomi nespētu izpildīt zaļajā publiskā iepirkuma prasības.

5.3. tabula. **Dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu pašprietiekamība partnerības "Kūpā" teritorijā, t**

Pārtikas produkts	Pārtikas groza nepieciešamais apjoms	Saražotās produkcijas apjoms	Produkta pašprietiekamības bilance
Vistas gaļa	818	0	-818
Cūkgaļa	344	323	-21
Olas	506	99	-408
Piens	1839	66743	64904
Kefīrs/ jogurts	1848	n/d	-3438
Biezpiens	947		
Krējums	195		
Siers	278		
Kausētais siers	99		
Sviests	56		
Biezpiena sierīņš	16		

Avots: autoru veidots

Partnerības "Kūpā" teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā ir nepieciešamas 818 t vistas gaļas, bet vietējie ražotāji to nespēj nodrošināt, jo teritorijā netiek audzēti broileri, līdz ar to veidojas šī produkta deficīts. Iespējams, kaut kādā mērā to var aizstāt ar citu mājputnu gaļu, kas teritorijā tiek saražota 10 478 t, ja visi mājputni tiek turēti gaļas ieguvei. Precīzākas informācijas ieguvei par "citi mājputni" iekļautajiem putniem, to apjomiem un audzēšanas mērķi (gaļa, olas, tauki) būtu jāpēta papildus.

Partnerības "Kūpā" teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā ir nepieciešamas 344 t cūkgaļas un vietējie ražotāji to gandrīz spēj nodrošināt, jo teritorijā tiek saražots 323 t cūkgaļas, bet tomēr pastāv 21 t cūkgaļas deficīts. Šo deficītu var aizstāt ar teritorijā izaudzēto liellopu gaļu (2574 t), kas šobrīd netiek iekļauta pārtikas groza aprēķinos un tradicionāli arī nav iecienīta iedzīvotāju virtuves kultūrā, kā arī var aizstāt ar Preiļu un Līvānu novados pieejamo aitas (57 t), kazas (2 t) un truša (1 t) gaļu, kas ļauj uzņemt daudzveidīgāku uzturu.

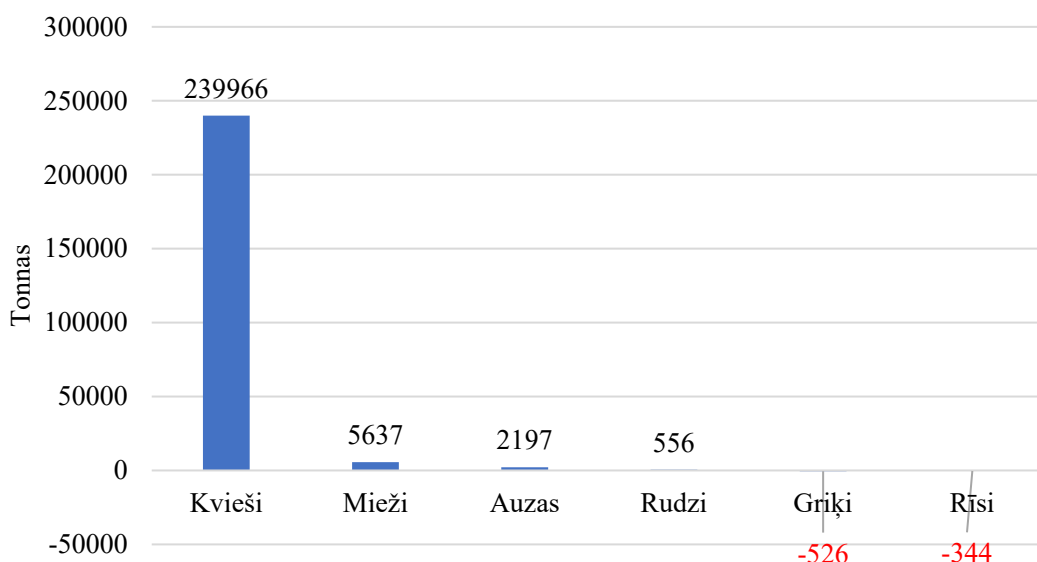
Lai aprēķinātu olu pašprietiekamības bilanci, tiek ņemts vērā, ka vienas M izmēra olas svars ir 53-62 gr un precīzākam saražoto olu apjoma aprēķinam tiek izmantots vidējais M olas svara lielums 58 gr, ko reizina ar teritorijā saražoto olu daudzumu. Partnerības "Kūpā" teritorijā iedzīvotāju pārtikas groza nodrošināšanai ir nepieciešamas 506 t olu, kamēr teritorijā vietējie uzņēmēji gadā saražo ap 99 t olu, līdz ar to veidojas 408 t olu deficīts.

Partnerības "Kūpā" teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā ir nepieciešamas 1839 t piena un vietējie ražotāji to spēj nodrošināt, jo teritorijā tiek saražots 66 743 t piena un veidojas produkcijas pārpalikums (64 904 t). Piena produkcijas (kefīrs, jogurts, biezpiens, krējums, siers, kausētais siers, sviests, biezpiena sierīņš) bilance datu trūkuma dēļ nav aprēķināma, tomēr, ņemot vērā partnerības "Kūpā" teritorijas piena pašprietiekamības bilanci (64 904 t), tas pietiktu kā izejviela arī citu piena produktu (3438 t) saražošanai. Tomēr jāņem vērā, ka pienam ir jābūt atbilstoši apstrādātam un iepakotam, lai to varētu iegādāties pašvaldības iestāžu ēdināšanas (ZPI) nodrošināšanai, līdz ar to zaļo iepirkumu gadījumā ir jāuzrunā reģionālie piena pārstrādātāji, kuri var nodrošināt atbilstošas kvalitātes un apjoma pienu un piena produktus.

Partnerības "Kūpā" teritorijas ir pašpietiekama ar pienu, bet tādiem dzīvnieku izcelsmes produktiem kā olas, vistas gaļa un cūkgaļa ir nepietiekami. Tomēr kopējais saražotās daudzveidīgās gaļas apjoms (13 412 t) pilnībā spētu nodrošināt pārtikas grozā aprēķināto gaļas apjomu (1162 t).

5.4. Pārtikas bilance Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā

Bauskas rajona lauku partnerības teritorijas iedzīvotāju pārtikas groza produkcijas nepieciešamos apjomus, saražotos pārtikas produkcijas apjomus un pārtikas bilanci skatīt 7. pielikumā.

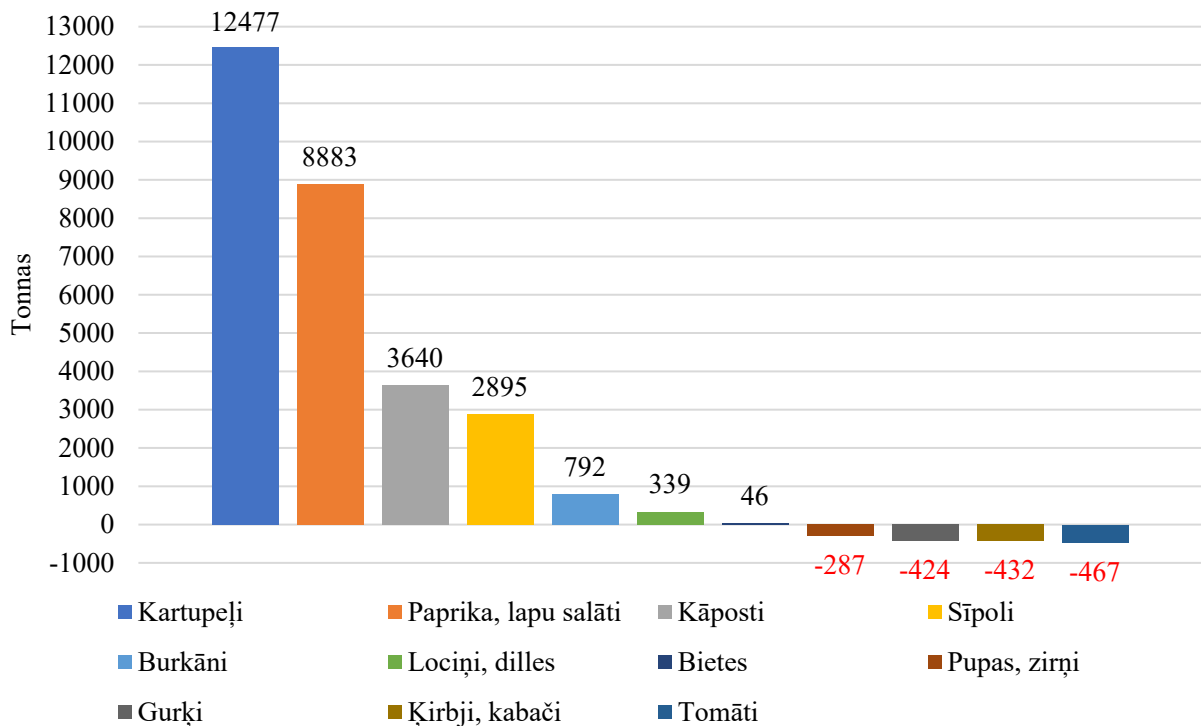
5.10. attēls. Graudaugu pašpietiekamības bilance Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā, t

Avots: autoru veidots

Bauskas rajona lauku partnerības teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā būtu nepieciešamas 4693 t graudaugu produkcijas un šajā produktu grupā partnerības teritorija ir gandrīz pašpietiekama - vienīgais graudaugs, kurš šobrīd tiek saražots par maz, tie ir griķi (526 t deficīts), kā arī nav iespējams izaudzēt rīsus (344 t), bet to varētu veiksmīgi aizstāt ar miežu grūbām.

Visvairāk kopienas iedzīvotāju pārtikas grozā būtu nepieciešama dažāda kviešu produkcija - maize, makaroni, milti - veidojot kopapjomu ap 1842 t. Šo apjomu teritorijā esošie ražotāji var viegli nodrošināt, jo kopumā saražo vismaz 131 reizi vairāk kviešu (241 808 t), nekā nepieciešams, un veidojas ievērojams 239 966 t kviešu pārpalikums teritorijā.

Teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā būtu nepieciešama 1021 t rudzu rupjmaizes, ko vietējie ražotāji var nodrošināt, saražojot 1576 t rudzu, kas būtu galvenā sastāvdaļa rudzu rupjmaizes pagatavošanā. Teritorijā veidojas vismaz 556 t liels rudzu pārpalikums (skatīt 5.10. attēlu).

5.11. attēls. **Dārzeņu produktu pašpietiekamība Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā, t**

Avots: autoru veidots

Bauskas rajona lauku partnerības teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā būtu nepieciešami 9949 t dārzeņu un kopumā teritorija ir dārzeņu pašpietiekama, jo tajā tiek saražots 38 595 t dārzeņu, kas ir gandrīz četras reizes vairāk, nekā kopienai būtu nepieciešams, līdz ar to veidojas 28 646 t dārzeņu produkcijas pārpalikums.

Vērtējot atsevišķas dārzeņu grupas, redzams, ka Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā ir iespējama pašpietiekamība ar kartupeļiem, kāpostiem, sīpoliem, burkāniem, lociņiem un dillēm, bietēm. Deficīts pastāv gurķiem, ķirbjiem un kabačiem, tomātiem un dārza pupiņām.

Teritorijās iedzīvotāju pārtikas grozā ir nepieciešamas 2953 t kartupeļu, bet tiek saražots piecas reizes lielāks apjoms (15430 t) un veidojas 12 477 t kartupeļu pārpalikums.

Iedzīvotāju pārtikas grozā būtu nepieciešami 1259 t kāpostu un teritorijā tiek saražots turpat četras reizes vairāk kāpostu (4899 t) nekā iedzīvotājiem būtu nepieciešams, veidojot 3640 t kāpostu pārpalikuma.

Teritorijā būtu nepieciešamas 1167 t burkānu un tiek saražots 1959 t, veidojot 792 t burkānu pārpalikuma.

Pilnvērtīgam Bauskas rajona lauku partnerības iedzīvotāju pārtikas grozam būtu nepieciešamas 526 t sīpolu, bet tiek izaudzēts 6,5 reizes vairāk, nekā būtu nepieciešams (3421 t), veidojot 2895 t sīpolu pārpalikuma.

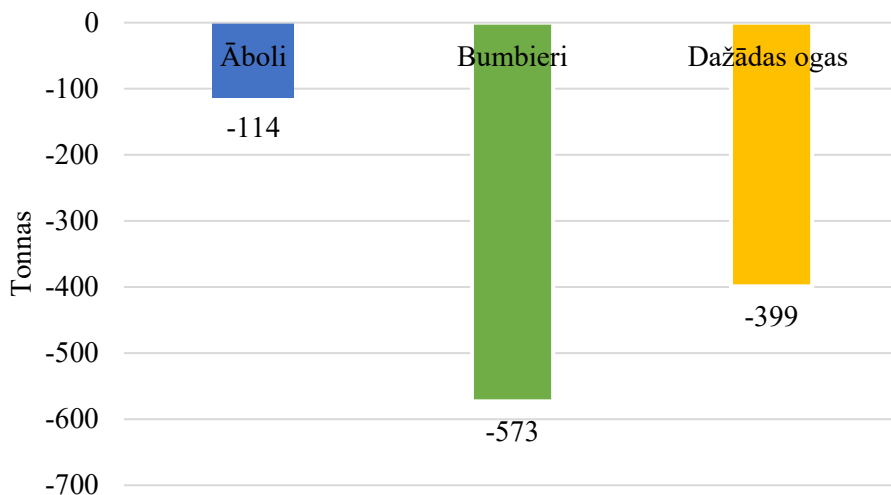
Teritorijā tiek izaudzēts pietiekami daudz svaigu lociņu un diļļu (430 t) un daudzkārt vairāk nekā būtu nepieciešams iedzīvotāju grozam (90 t). Izaicinājums būtu nodrošināt teritorijas iedzīvotājus ar svaigiem lokiem un dillēm visa gada garumā, jo šobrīd šīs kultūras ir ļoti sezonālas un grūti uzglabājamās.

Teritorijā izaudzē arī pietiekami daudz galda bietes (640 t), kas ir pietiekami iedzīvotāju pārtikas grozam (595 t), un veidojas neliels 46 t pārpalikums.

Bauskas rajona lauku partnerības teritorijas iedzīvotāju grozam būtu vajadzīgs 288 t pupas un zirņi, ko šobrīd nevar aizpildīt dārzeņos audzētās dārza pupiņas (1 t), bet ir izvērtējams, cik lielā mērā tam varētu izmantot teritorijā izaudzētos pākšaugus - 11 783 t lauku pupas un 932 t zirņus.

Iedzīvotāju pārtikas grozā būtu nepieciešamas 563 t svaigu gurķu, bet tiek saražots 140 t, līdz ar to veidojas 424 t gurķu deficīts, tomēr jāņem vērā, ka gurķi varētu tikt izaudzēti vairāk un daļa apjoma statistiski iekļaujas dārzeņu kategorijai "dažādi dārzeņi", kas ir nelielās platībās audzēti dārzeņi, kas netiek atsevišķi izdalīti, piesakot LIZ platības atbalsta maksājumu saņemšanai LAD reģistrā. Līdzīgi varētu būt arī ar citiem dārzeņiem, piemēram tomātiem, kuri būtu nepieciešami 472 t, bet tiek saražotas 5 t, un ķirbjiem un kabačiem, kas būtu nepieciešami 886 t, bet tiek saražoti 454 t.

Bauskas rajona lauku partnerības teritorijas iedzīvotāji ir ne tikai apjoma ziņā nodrošināti ar nepieciešamo dārzeņu apjomu, bet arī ar daudzveidīgu dārzeņu klāstu - kartupeļi, kāposti, sīpoli, burkāni, bietes, kāļi, ķirbji, dilles, rutki, gurķi, rāceņi, ķiploki, pētersīļi, ziedkāposti, selerijas, puravi, garšaugi, tomāti, dārza pupiņas, citi dārzeņi - pilnvērtīgam uzturam.

5.12. attēls. Augļu un ogu produktu pašpietiekamība Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā, t

Avots: autoru veidots

Bauskas rajona lauku partnerības teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā gadā būtu nepieciešams 2012 t svaigu augļu un ogu, bet teritorijā saražo vidēji 926 t augļu un ogu, līdz ar to veidojas liels produkcijas deficīts (-1068 t) un deficīts ir gan augļiem (āboli, bumbieri), gan svaigām ogām. Jāņem vērā, ka iedzīvotāju pārtikas grozā būtu nepieciešamas 435 t žāvētu augļu, 270 t sulas, 217 t ievārījuma, 482 t banānu un 419 t citrusaugļu, kas nozīmē, lai šo produkciju saražotu un ārvalstu augļus aizstātu ar vietējiem augļiem, būtu nepieciešamas vēl vismaz 1822 t augļu un dārzeņu, bet praktiski vēl vairāk, zinot, ka augļu pārstrādes procesā pastāv svara zudumi.

Teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā būtu nepieciešamas 799 t dažādu svaigu ogu, bet teritorijā tiek izaudzētas 400 t ogu, līdz ar to veidojas 399 t svaigu ogu deficīts.

Teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā būtu vajadzīga 621 t ābolu, bet tiek izaudzētas vidēji 507 t ābolu gadā, veidojot 114 t deficītu šim produktam. Ar bumbieru pašnodrošinājumu būtu vissliktāk, jo pārtikas grozā tiek aprēķināta nepieciešamība pēc 592 t bumbieru Bauskas rajona lauku partnerības teritorijas iedzīvotājiem, bet teritorijā tiek saražotas vidēji 20 t gadā. Iespējams, mazdārziņos, kā platības netiek pieteiktas atbalsttiesīgajām platībām LAD reģistrā, arī tiek audzēti bumbieri, tomēr to saražoto apjomu nav iespējams aprēķināt datu trūkuma dēļ.

Pastāvošās prasības pēc augļiem un ogām Bauskas rajona lauku partnerības teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā un zinot aptuveno esošo teritorijas pašnodrošinājumu ar šo produkciju, un praktiski pastāvošo augļu un ogu deficītu vismaz 2900 t apjomā, lai nodrošinātu teritorijas pašpietiekamību ar vietējiem augļiem un ogām, teritorijā būtu jāpalielina augļu dārzu un ogulāju platības par vismaz 2072 ha, kā arī jāizvērtē un jāstrādā pie aizvien efektīvākas ražošanas, palielinot kultūraugu ražības rādītājus.

Konvencionālās lauksaimniecības praksē vidējā ražības ābelēm ir 2,8 t/ha ābolu, bumbierēm - 2,1 t/ha bumbieru un ogulājiem tās ir vidēji 0,5 t/ha ogu. Līdz ar to, lai Bauskas rajona lauku partnerības kopiena kļūtu pašpietiekama arī ar vietējiem augļiem un ogām, tai būtu jāpalielina ogulāju platības par vismaz 799 ha, ābeļu stādījumi par vismaz 41 ha, bumbieru stādījumi par 273 ha un pēc izvēles dažādu augļu un ogu stādījumi, lai nodrošinātu ogu pārstrādes produkciju (921 t) un importēto augļu (901 t) aizstāšanu ar vietējiem produktiem, aptuveni 1000 ha ar augļudārziem un ogulājiem.

Mazdārziņos audzētie produkti papildina teritorijas pašnodrošinājumu dārzeņu, augļu un ogu produktu grupās, tomēr to saražotos apjomus nav iespējams aprēķināt datu trūkuma dēļ. Mazdārziņos saražotie dārzeņi arī nebūtu pieejami pašvaldības iestāžu ēdināšanas grozā, jo to piedāvājums un apjomi nespētu izpildīt zaļā publiskā iepirkuma prasības.

5.4. tabula. Dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu pašpietiekamība Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā, t

Pārtikas produkts	Pārtikas groza nepieciešamais apjoms	Saražotās produkcijas apjoms	Produkta pašpietiekamības bilance
Vistas gaļa	1215	1 316 406	1 315 191
Cūkgaļa	512	363	-148
Olas	747	48 433	47 686
Piens	2751	17 177	14 426
Kefīrs/ jogurts	2766	n/d	-5122
Biezpiens	1392		
Krējums	288		
Siers	412		
Kausētais siers	147		
Sviests	88		
Biezpiena sieriņš	28		

Avots: autoru veidots

Bauskas rajona lauku partnerības teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā ir nepieciešamas 1215 t vistas gaļas un vietējie ražotāji to viegli spēj nodrošināt, jo teritorijā tiek saražots 1,3 milj. t vistu gaļas un veidojas ievērojams produkcijas pārpalikums (1 315 191 t). Papildu vistas gaļai teritorijā varētu saražot arī 6 milj. t mājputnu gaļu, tomēr šis aprēķins var būt kļūdainais, jo daļa "citi mājputni" varētu būt AS "Balticovo" audzētās paipalas olu ražošanai.

Lai aprēķinātu olu pašpietiekamības bilanci, tiek ņemts vērā, ka vienas M izmēra olas svars ir 53-62 gr, un precīzākam saražoto olu apjoma aprēķinam tiek izmantots vidējais M olas svara lielums 58 gr, ko reizina ar teritorijā saražoto olu daudzumu. Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā iedzīvotāju pārtikas groza nodrošināšanai ir nepieciešamas 747 t olu, kamēr teritorijā vietējie uzņēmēji gadā saražo ap 48 433 t olu, līdz ar to veidojas liels olu pārpalikums (47 686 t), kas ir saprotami, jo olu ražotājs "Balticovo" ir liela olu ražotne un ikdienā eksportē 70% produkcijas uz citām valstīm, kā arī uz citiem Latvijas novadiem.

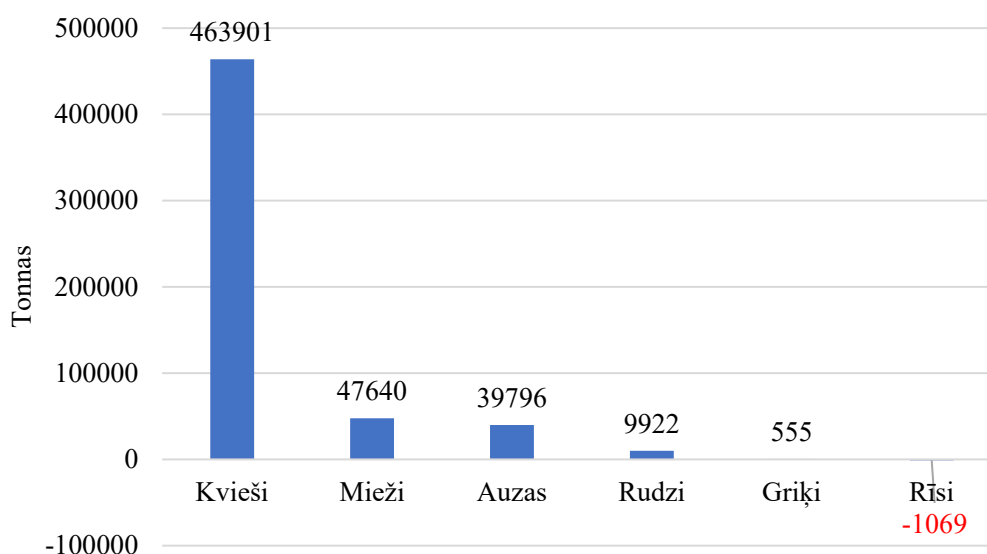
Bauskas rajona lauku partnerības teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā ir nepieciešamas 2751 t piena un vietējie ražotāji to spēj nodrošināt, jo teritorijā tiek saražots 17 177 t piena un veidojas produkcijas pārpalikums (14 426 t). Piena produkcijas (kefīrs, jogurts, biezpiens, krējums, siers, kausētais siers, sviests, biezpiena sieriņš) bilance datu trūkuma dēļ nav aprēķināma, tomēr, ņemot vērā Bauskas rajona lauku partnerības teritorijas piena pašpietiekamības bilanci (14 426 t), tas pietiktu kā izejviela arī citu piena produktu (5121,5 t) saražošanai. Tomēr jāņem vērā, ka

pienam ir jābūt atbilstoši apstrādātam un iepakotam, lai to varētu iegādāties pašvaldības iestāžu ēdināšanas (ZPI) nodrošināšanai, līdz ar to zaļo iepirkumu gadījumā ir jāuzrunā reģionālie piena pārstrādātāji, kuri var nodrošināt atbilstošas kvalitātes un apjoma pienu un piena produktus.

Bauskas rajona lauku partnerības teritorijas ir pašpietiekama ar tādiem dzīvnieku izcelsmes produktiem kā vistas gaļa, olas un piens, kā arī kopējais saražotās daudzveidīgās gaļas apjoms (7364871 t) pilnībā nodrošina pārtikas grozā aprēķināto gaļas apjomu (1727 t).

5.5. Kopējā pārtikas bilance izpētes teritorijā

Kopējo izpētes teritorijas pārtikas groza bilanci skatīt 8. pielikumā. Vislielākais pieprasījums izpētes teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā ir pēc kviešu produkcijas (milti, makaroni, maize) ar kopējo apjomu 5657 t. Kvieši ir dominējošā graudaugu kultūra izpētes teritorijā, vidēji gadā saražojot turpat pusmiljonu t (469 558 t) graudu, kas daudzkārt pārsniedz teritorijas pašnodrošinājuma vajadzību un veidojas 463 901 t liels kviešu pārpalikums (skatīt 5.13. attēlu).

5.13. attēls. Graudaugu pašpietiekamības bilance izpētes teritorijā, t

Avots: autoru veidots

Otra ražīgākā graudaugu kultūra izpētes teritorijā ir mieži, kas tiek saražoti 48 031 t apjomā un daudzkārt pārsniedz iedzīvotāju pārtikas groza vajadzības (391 t), veidojot 47 640 t miežu pārpalikumu.

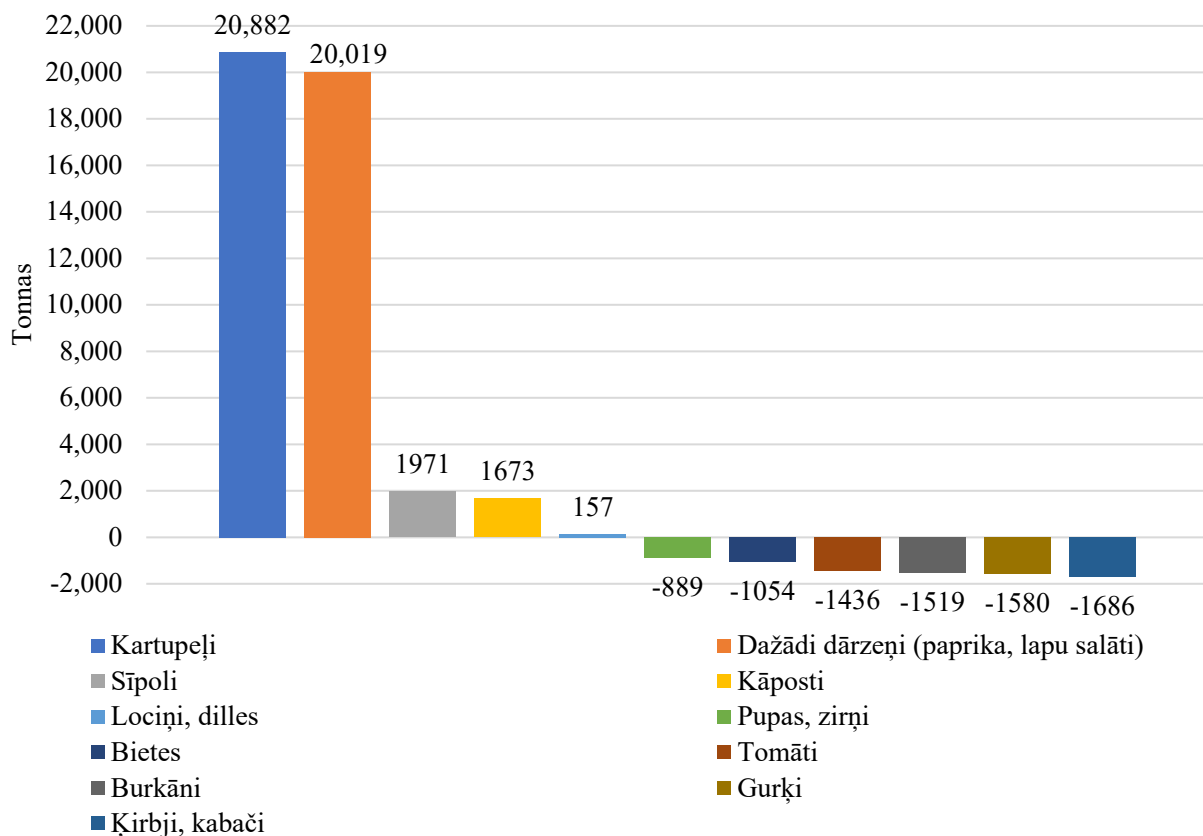
Izpētes teritorijā vidēji gadā tiek izaudzētas 41 439 t auzas un tas pilnībā nodrošina teritorija iedzīvotāju pārtikas groza prasības (1643 t), veidojot arī 39 796 t auzu pārpalikumu.

Teritorijā tiek izaudzētas 13 072 t rudzu, kas pilnībā nodrošina izejvielas pārtikas grozā iekļautajai rudzu rupjmaizei (3150 t), veidojot vismaz 9922 t rudzu pārpalikumu.

Izpētes teritorijā tiek izaudzēti 3125 t griķu, kas pilnībā nodrošina pārtikas groza prasības (2570 t) un veido nelielu pārpalikumu 555 t apjomā.

Ieteicams būtu izpētes teritorijā, vismaz pašvaldību iestāžu ēdināšanā (ZPI), diskutēt par importējamo rīsu (1069 t) aizvietošanu ar vietējiem graudaugiem, piemēram, miežu grūbām, ko teritorijā saražoto miežu apjoms pilnībā spētu nodrošināt.

Izpētes teritorija ir pašpietiekama graudaugu produkcijā un spētu arī aizstāt importa produkciju ar vietēji ražotiem graudaugiem.

5.14. attēls. Dārzu pašpietiekamības balance izpētes teritorijā, t

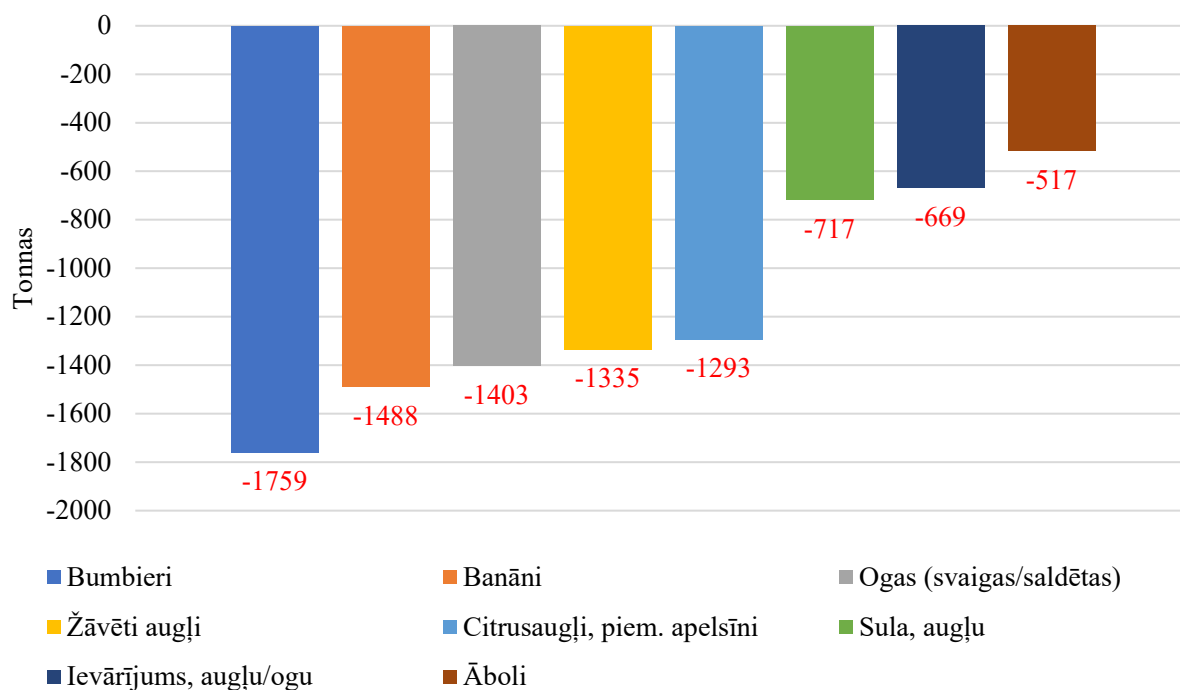
Avots: autoru veidots

Izpētes teritorijā iedzīvotāju pārtikas grozā ir nepieciešami 30 671 t dārzu, ko vietējie ražotāji spēj pilnībā nodrošināt, saražojot vidēji 68 769 t dārzu gadā, līdz ar to kopumā veidojas 38 097 t liels dārzu pārpalikums.

Tomēr, analizējot konkrētas dārzu kultūras, redzams, ka izpētes teritorija ir pašpietiekama ar kartupeļiem (pārpalikums 20 882 t), sīpoliem (pārpalikums 1 971 t), kāpostiem (pārpalikums 1 673 t), dillēm (pārpalikums 157 t) un, iespējams ar papriku un lapu salātiem, ja tie tiek pietiekamā apjomā izaudzēti "dažādi dārzeņi" grupā (pārpalikums 20 019 t).

Izpētes teritorija nav pašpietiekama ar bietēm (1 054 t deficīts), tomātiem (1 436 t deficīts), burkāniem (1 519 t deficīts), gurķiem (1 580 t deficīts), ķirbjiem un kabačiem (1 686 t deficīts).

Teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā ir nepieciešamas 892 t pākšaugu (pupas un zirņi). Ja tiek vērtēts saražotais dārza pupiņu apjoms (3 t), tad veidojas pākšaugu deficīts, tomēr arvien vairāk tiek audzētas lauku pupas un zirņi, kas vidēji sasniedz attiecīgi 18 795 t un 5 915 t produkcijas apjomus un spētu pilnībā segt kopienas vajadzību pēc pākšaugiem.

5.15. attēls. Augļu un ogu pašpietiekamības bilance izpētes teritorijā, t

Avots: autoru veidots

Izpētes teritorijā dzīvojošajiem iedzīvotājiem pārtikas grozā būtu nepieciešamas 11 680 t augļu un dārzeņu un to produktu, ko šobrīd nespēj nodrošināt vietējie ražotāji.

Vietējie ražotāji saražo gadā vidēji 1390 t ābolu, kaut gan būtu nepieciešamas 1906 t, līdz ar to veidojas 517 t ābolu deficīts.

Izpētes teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā būtu nepieciešamas 1817 t bumbieru, bet izpētes teritoriju dārzos bumbieru stādījumi ir maz un saražotais apjoms 58 t, līdz ar to teritorijā veidojas 1759 t bumbieru deficīts.

Vietējie ražotāji vidēji ik gadu var izaudzēt 1051 t svaigas ogas - aronijas, avenes, dzērvenes, arbūzus, melones, ērkšķogas, jānogas, kazenes, krūmcidonijas, krūmmellenes, ķiršus, pīlādžus, plūmes, plūškoka ogas, sausseržus, smiltsērķškus, upenes, vīnogas un zemenes, tomēr ar to ir par maz svaigu ogu kopienas vajadzību nodrošinājumam. Izpētes teritorijas iedzīvotāju pārtikas grozā ir vajadzīgi 2455 t svaigu ogu, līdz ar to veidojas 1403 t liels svaigu ogu deficīts.

Papildus svaigu augļu un ogu nodrošinājumam, pārtikas grozā vēl ir iekļauti žāvēti augļi (1335 t), augļu un ogu ievārījums (669 t), augļu sula (717 t) un importējami augļi - banāni (1488 t) un citrusaugļi (1293 t), kas veido vēl vismaz 5502 t lielu pieprasījumu pēc vietējām ogām un augļiem, ja no tiem tiktu gatavots ievārījums, sulas, žāvēti augļi un aizstāti importējamie augļi.

Lai nodrošinātu izpētes teritorijas pašpietiekamību pēc svaigiem augļiem un ogām (6178 t), teritorijā būtu jāpaplašina augļudārzu un ogulāju platības - ābeļu stādījumus par 184 ha, bumbieru stādījumus par 838 ha un ogulājus par 2800 ha. Bet, lai pagatavotu ievārījumu, sulas un žāvētos augļus, kā arī aizstātu importējamos augļus, būtu nepieciešams paplašināt augļudārzu un ogulāju platības vēl par 3000 ha izpētes teritorijā. Tātad izpētes teritorijas augļu un dārzeņu pašnodrošinājumam būtu nepieciešamas izveidot papildus 6885 ha lielas augļu dārzu un ogulāju platības.

5.5. tabula. Dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu pašpietiekamība izpētes teritorijā, t

Pārtikas produkts	Pārtikas groza nepieciešamais apjoms	Saražotās produkcijas apjoms	Produkta pašpietiekamības bilance
Vistas gaļa	3745	1 316 896	1 313 150
Cūkgaļa	1574	922	-653
Olas	2315	48 677	46 362
Piens	8437	174 710	166 273
Kefīrs/jogurts	8478	n/d	-15 753
Biezpiens	4325		
Krējums	890		
Siers	1274		
Kausētais siers	453		
Sviests	258		
Biezpiena sieriņš	74		

Avots: autoru veidots

Izpētes teritorijas iedzīvotāju pārtikas groza nodrošināšanai ir nepieciešamas 3745 t vistas gaļas un teritorijas ražotāji to pilnībā nodrošina, saražojot 1,3 milj. t vistas gaļas un šo izpētes teritorijas pašpietiekamību galvenokārt nodrošina Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā esošais lielais broileru audzētājs un vistas gaļas ražotājs. Ja kopienas iedzīvotāju pārtikas grozs ir pašpietiekams ar vistas gaļu, tad pašvaldības zaļajos iepirkumos (ZPI) iestāžu ēdināšanai ir jāvērtē, vai izpētes teritorijas ražotāji nodrošina atbilstošu produkcijas kvalitāti, piemēram, "zaļo karotīti".

Izpētes teritorijas iedzīvotāju pārtikas groza nodrošināšanai ir nepieciešamas 2315 t olas un teritorijas ražotāji to pilnībā nodrošina, saražojot 48 677 t olas, un šo izpētes teritorijas pašpietiekamību galvenokārt nodrošina Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā esošais lielais olu ražotājs, jo pārējo partnerību teritorijās olu produkta bilance ir negatīva - tajās ir olu deficīts.

Izpētes teritorijas iedzīvotāju pārtikas groza nodrošināšanai ir nepieciešamas 8437 t piena un teritorijas ražotāji to pilnībā nodrošina, saražojot 174 710 t piena, un šo izpētes teritorijas pašpietiekamību nodrošina piena ražotāji visu partnerību teritorijās.

Piena produkcijas (kefīrs, jogurts, biezpiens, krējums, siers, kausētais siers, sviests, biezpiena sieriņš) bilance datu trūkuma dēļ nav aprēķināma, tomēr, ņemot vērā izpētes teritorijas piena pašpietiekamības bilanci (166 273 t), tas pietiktu kā izejviela arī citu piena produktu (15 753 t) saražošanai. Tomēr jāņem vērā, ka pienam ir jābūt atbilstoši apstrādātam un iepakotam, lai to varētu iegādāties pašvaldības iestāžu ēdināšanas (ZPI) nodrošināšanai, līdz ar to zaļo iepirkumu gadījumā ir jāuzrunā reģionālie piena pārstrādātāji, kuri var nodrošināt atbilstošas kvalitātes un apjoma pienu un piena produktus.

Dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu pašpietiekamība izpētes teritorijā ir gandrīz pilnīga. Izpētes teritorija ir pašpietiekama ar tādiem dzīvnieku izcelsmes produktiem kā vistas gaļa, olas un piens. Vienīgais produkts no aprēķinātā pārtikas groza, kam pastāv deficīts, ir cūkgaļa (-653 t), tomēr kopumā izpētes teritorijas iedzīvotāji ir pilnībā nodrošināti ar nepieciešamo gaļas apjomu (5320 t), jo papildus vistas gaļai un cūkgaļai, teritorijā tiek saražots 6540 t liellopu gaļas, 221 t aitu gaļas, 9 t kazu gaļas (ja tās tiek audzētas gaļas ieguvei) un 4 t trušu gaļas.

Tiecoties pēc aizvien pilnīgākas vietējās produkcijas iekļaušanas pašvaldības iestāžu (piemēram, izglītības iestāžu) ēdināšanā, jāņem vērā, ka ZPI ietvaros ir nozīmīgs gan produkcijas apjoms, gan produkcijas grozs (dažādība), gan spēja šo produkciju nodrošināt visa gada garumā, līdz ar to ir svarīgi attīstīt vietējo ražotāju tīklu un pilnveidot viņu produkcijas piedāvājumu, sekmējot produkcijas klāsta daudzveidību un apjomus, kā arī veicināt uzglabāšanas telpu (pagrabu, noliktavu) nodrošinājumu.

Pastāvot brīvā tirgus apstākļiem, jebkuru produkciju – gan deficīta produkciju, gan pašpietiekamo produkciju var importēt, iegūstot gan plašāku produkcijas klāstu, gan zemākas cenas, tomēr *force majeure* apstākļos (kā rezultātā varētu notikt robežu slēgšana, brīvas tirdzniecības un pārvietošanās ierobežošana) būtiska ir teritorijas pašpietiekamība.

Līdz brīdim, kamēr veidojas un nostiprinās stabils vietējo ražotāju piedāvājums, pastāvošo produktu deficītu var aizstāt ar izpētes teritorijai blakus esošajos novados ražoto produkciju, sekmējot īso pārtikas ķēžu veidošanos reģionā.

Graudaugu produkti.

Izpētes teritorija ir pašpietiekama ar graudaugiem – kviešiem, miežiem, auzām, rudziem un griķiem. Turklāt pārtikas grozā iekļautos rīsus varētu viegli aizstāt ar vietējo miežu grūbām. Tomēr izpētes teritorijā nav lielas graudaugu pārstrādes ražotnes (ir pirmapstrādes (graudu kaltēšanas un attīrīšanas) un uzglabāšanas uzņēmumi (skatīt 3.nodaļu)). Pārstrādātus graudaugu produktus – kviešu un rudzu miltus, pilngraudu makaronus, auzu pārslas, grūbas, putrimus, griķus, griķu pārslas – lielos apjomos ražo izpētes teritorijas blakus esošajā Dobeles novadā uzņēmumā “Dobeles dzirnavnieks”⁸. Šajā uzņēmumā papildu vietējas izcelsmes graudaugu produktiem, piedāvā arī rīsus un rīsu pārslas, ķimenes, dzeltenos šķeltos zirņus un pupiņas. Turklāt uzņēmumā “Dobeles dzirnavnieks” vairums produkcijas tiek piedāvāti ar paaugstinātas kvalitātes zīmi – bioloģiski sertificēti produkti, “Zaļā karotīte” vai “Bordo karotīte”, kas ir nozīmīgi pašvaldības iestāžu rīkotos ēdināšanas iepirkumos (ZPI).

Maizi ražo uzņēmums SIA “Dona” atrodas Jēkabpils novadā (tuvāk Aizkraukles rajona partnerības, partnerības “Kūpā” un partnerības “Kaimiņi” teritorijām).

Dārzeni.

Gurķi, tomāti un lapu salāti, kas tiek audzēti segtajās platībās, līdz ar to ir pieejami agrākā pavasarī un vēlākā rudenī, nekā laukā audzētie dārzeni, tiek piedāvāti SIA “Mārupes siltumnīcas” Mārupes novadā (tuvāk Bauskas rajona lauku partnerības teritorijai). Tomātus un tomātu sulu Latgales reģionā (tuvāk partnerības “Kūpā” un partnerības “Kaimiņi” teritorijām) piedāvā uzņēmums SIA “Latgales dārzeņu loģistika” (zīmols “Mežvidu tomāti”) Kārsavas novadā. Tomātus un gurķus segtajās platībās audzē arī SIA “Getliņi EKO” Ropažu novadā (tuvāk Aizkraukles rajona partnerības teritorijai).

Daudzveidīgus vietējos dārzenus var meklēt dārzeņu audzētāju kooperatīvos, piemēram LPKS “Mūsmāju dārzeni” (Ogres novads) vai LPKS “Baltijas dārzeni” (Salaspils novads), kuru biedru pulkā ir arī Bauskas rajona lauku partnerības teritorijas ražotājs z/s “Dižskudras”.

Augļi un ogas.

Lai mazinātu izpētes teritorijā pastāvošo augļu un ogu deficītu, var vērsties pie blakus esošajā Jēkabpils novadā esošā uzņēmuma SIA “Kapačmuiža”, kuri ir vieni no lielākajiem augļu ražotājiem Jēkabpils novadā un kuri piedāvā saldus ķiršus, ābolus, bumbierus, zemenes un spargēļus. Jēkabpils novadā, kā arī citos izpētes teritorijas blakus novados – Jelgavas, Dobeles, Ogres, Ķekavas, Krāslavas novados ir jāuzrunā vietējie augļu un ogu audzētāji. Pašvaldības ZPI vajadzībām ieteicams par ZPI izsludināšanu informēt ne tikai pašu novadu ražotājus, bet arī blakus novadu ražotājus, lai sekmētu pēc iespējas īsāku pārtikas ķēžu ieviešanu ZPI procesā un tādējādi sekmētu vietējās uzņēmējdarbības attīstību un pilnīgāku teritorijas pārtikas pašnodrošinājumu ilgtermiņā.

Lielākus apjomus ar vietējo ogu produkciju var meklēt ogu audzētāju kooperatīvos, piemēram, LPKS “Baltijas ogu dārzi” Siguldas novadā, LPKS “Bio Berries Latvia” Limbažu novadā piedāvā bioloģiski sertificētas upenes (arī saldētas upenes), LPKS “Rūjienas oga” Valmieras novadā piedāvā augļu produkciju, LPKS “Zaļais grozs”⁹ Amatas novadā (tuvāk Aizkraukles rajona partnerības un partnerības “Kūpā” teritorijām) apvieno Vidzemes bioloģiski sertificētās saimniecības un piedāvā bioloģiski sertificētus dārzenus, augļus un ogas.

⁸ Uzņēmuma “Dobeles dzirnavnieks” produkcija. Pieejams: <https://dzirnavnieks.lv/category/produkti/visi-produkti/>

⁹ LPKS “Zaļais grozs” produkcijas katalogs. Pieejams: <https://www.zalaisgrozs.lv/sobrid-pieejami>

Visus Latvijā atzītos graudaugu, augļu un dārzeņu, piena un gaļas kooperatīvus var redzēt Latvijas lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas (LLKA) mājas lapā¹⁰.

Gaļa. Cūkgaļas un vistas gaļas produkcija piedāvā SIA “Gaļas nams Ādaži” Ogres novadā (tuvāk Aizkraukles rajona partnerības teritorijai), cūkgaļu piedāvā uzņēmums “Miķelāni bekons” Jēkabpils novadā (tuvāk Aizkraukles rajona partnerības, partnerības “Kūpā” un partnerības “Kaimiņi” teritorijām).

Vistas gaļu piedāvā arī izpētes teritorijai blakus esošā Ķekavas novada (tuvāk Aizkraukles rajona partnerības un Bauskas rajona lauku partnerības teritorijām) uzņēmums AS “Putnu fabrika”¹¹ jeb AS “Ķekava foods”, kurā ietilpst arī Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā esošā putnu gaļas ražotne “Lielzeltiņi”. AS “Ķekava foods” kur pieejams paaugstinātas kvalitātes vistas gaļas produkcija ar “Zaļā karotīte” sertifikātu, kas ir svarīgi ZPI vajadzībām, kā arī produkcijai ir citi globālie kvalitātes sertifikāti.

Piens. Kaut pēc saražotā piena apjoma izpētes teritorija ir pašpietiekama, tomēr iedzīvotāju pārtikas grozā ir nepieciešams ne tikai piens, bet daudzveidīgi piena produkti – kefīrs, krējums, biezpiens, saldaiss krējums, biezpiena sieriņi, siers, jogurts, ko var saražot tikai specializētās ražotnēs. Tāpēc izpētes teritorijas iedzīvotāju nodrošināšanai izpētes teritorijas kopiena un pašvaldības var sadarboties ar izpētes teritorijai blakus novados esošajiem piena pārstrādes uzņēmumiem, sekmējot iespējami īsāku pārtikas ķēžu veidošanos.

- Piena produkciju piedāvā akciju sabiedrība „Latgales piens”, kā ražotne atrodas Daugavpilī¹² (tuvāk partnerības “Kaimiņi” un partnerības “Kūpā” teritorijām). Uzņēmums ir iekļāvies A/S „Preiļu siers” saistītajos uzņēmumos un fasē zem preču zīmēm „Latgale” A/S „Preiļu siers” ražotos cietos sierus „Čedars”, glazētos sieriņus „Mazulis”, kā arī realizē A/S „Krāslavas piens” ražoto sviestu. Daļai produkcijas ir kvalitātes zīme “Zaļā karotīte”.
- Daudzveidīgu piena produkciju piedāvā arī AS “Lazdonas piens” Madonas novadā¹³ (tuvāk Aizkraukles rajona partnerības un partnerības “Kūpā” teritorijām), kur pieejams arī bioloģiski sertificēts piens, kefīrs un biezpiens, kā arī kvalitātes zīmes “Zaļā karotīte” produkcija.
- Plašs piena produktu klāsts tiek piedāvāts arī Tukuma novada (tuvāk Bauskas rajona lauku partnerības teritorijai) uzņēmumā “Tukuma piens”, kur produktiem ir tādas paaugstinātas kvalitātes zīmes kā bioloģiski sertificēts piens un piena produkti un “Zaļā karotīte” un “Bordo karotīte”, kas ir nozīmīgi ZPI. Vispārējam kopienas tirgum šīs kvalitātes zīmes nav tik nozīmīgas, bet vairāk ir katra iedzīvotāja individuāla izvēle.
- Lielākais piena pārstrādātājs ar plašu piena produkcijas klāstu ir uzņēmums “Food Union” ar ražotnēm Rīgā un Valmierā¹⁴ (tuvāk Bauskas rajona lauku partnerības un Aizkraukles rajona partnerības teritorijām).

Olas. Pastāvot lielākajam olu produkcijas ražotājam Ziemeļeiropā AS “Balticovo”, izpētes teritorija un visa Latvija ir nodrošināta ar nepieciešamo olu produkciju. Nelielie olu ražotāji (zemnieku saimniecības) nodrošina produkcijas piedāvājuma alternatīvu vietējos kopienas tirdziņos. Gadījumā, ja kaut kādu iemeslu dēļ būtiski mazinātos vai izzustu AS “Balticovo” produkcijas piedāvājums, tad esošie mazie olu ražotāji nespētu nodrošināt nepieciešamos produkcijas apjomus izpētes teritorijā (un arī nevienā izpētes teritorijas partnerības kopienā atsevišķi). Vietējās kopienas pārtikas groza nodrošinājuma stabilitātei ir ieteicams atbalstīt esošos vietējos olu ražotājus kā stabilitātes, drošības un konkurences pamatu.

¹⁰ Kooperatīvo sabiedrību saraksts. Pieejams: <https://www.llka.lv/par-mums/biedri/augli-darzeni/>

¹¹ Uzņēmuma “Ķekava foods” produkcija. Pieejams: <https://vistas.lv/wp-content/uploads/2024/02/Produktu-katalogs-2024-Kekava.pdf>

¹² Uzņēmuma “Latgales piens” produkcija. Pieejams: <https://www.latgalespiens.lv/s24/produkti/>

¹³ Uzņēmuma “Lazdonas piens” produkcija. Pieejams: <https://lazdona.lv/produkcija/>

¹⁴ Uzņēmuma “Food Union” produkcija. Pieejama: <https://www.foodunion.lv/produkti>

6. VIETĒJO RAŽOTĀJU UN PATĒRĒTĀJU SADARBĪBA

Projekta "Ceļā uz pašpietiekamu teritoriju" ietvaros tika organizētas 8 apaļā galda diskusijas. Šo diskusiju mērķis bija kopīgi izprast kopienas pašnodrošinājumu ar vietējo pārtiku un dalībnieku līdzšinējo pieredzi, izaicinājumus un iespējas sekmēt vietējo pārtikas produktu apjoma palielināšanos Zaļajā publiskajā iepirkumā (ZPI).

Diskusijās tika vērtēts tas, cik pašvaldības ir gatavas iesaistīt vietējos pārtikas ražotājus un pārstrādātājus, kā arī tika uzklauts klātesošo uzņēmēju viedoklis par gatavību piedalīties pašvaldību rīkotajos pārtikas iepirkumos, kā arī izglītības iestāžu un sociālu centru virtuves vadītāju, pašvaldību iepirkuma speciālistu viedoklis par to, kādi būtu veicamie uzlabojumi, lai pašvaldība savos iepirkumos varētu iesaistīt vietējos pārtikas ražotājus un pārstrādātājus.

Diskusiju laikā tika secināts, ka neatkarīgi no partnerības un ģeogrāfiskā novietojuma, iesaistīto viedokļi par esošajiem šķēršļiem un iespējamiem risinājumiem, attiecībā uz pārtikas pašnodrošinājuma veidošanu un vietējo ražotāju iesaisti pašvaldību iepirkumos, ir līdzīgi.

Diskusiju laikā parādījās šādas galvenās tendences, kas noteica problēmu un iespējamo šķēršļu rakursu, kā arī iespējamus risinājumus:

- 1) Pašvaldību veiktie iepirkumi galvenokārt ir centralizēti.
- 2) Vairākums pašvaldību, ar atsevišķiem izņēmumiem, veic ēdināšanas pakalpojuma iepirkumu. Tas nozīmē, ka pašvaldības galvenā ir kontroles funkcija, nevis pārtikas iepirkuma funkcija.
- 3) Primāro pārtikas ražotāju un pārstrādātāju skaits partnerības teritorijā nenosaka vietējās produkcijas īpatsvaru ZPI un tās pieejamību gala patērētājiem. Tas pamatā ir tāpēc, ka vietējie ražotāji neatpazīst šo noieta kanālu un nezina, kā tiek veikti pārtikas ZPI, bet iepirkuma speciālistiem nav kapacitātes strādāt ar vietējo ražotāju piesaisti ZPI.
- 4) Pārtikas ražotāji un pārstrādātāji ir gatavi sadarboties, lai nodrošinātu lielāku vietējās produkcijas īpatsvaru izpētes teritorijā gala patērētājiem.

Diskusiju laikā apkopotie šķēršļi ir klasificējami četrās grupās.

Tirgus

- Ražotājiem ir grūtības nodrošināt atbilstošu loģistiku. Nav kapacitātes veikt produkcijas piegādi visā novada tīklā. Nav atbilstoša transporta, darbinieku.
- Nav atbilstošu pagrabu (noliktavu), lai produkciju (augļus, dārzeņus) uzglabātu ilgākam laika periodam un spētu izpildīt uzņemtās līguma saistības.
- Nav iespēja nodrošināt vajadzīgo iepirkuma līguma apjomu. Tas saistīts ar centralizēto iepirkumu kārtību un produkcijas dalījumu lotēs.
- Pārtikas kvalitāte neatbilst noteiktajām prasībām (piemēram, bioloģiski sertificēts, "Zaļā karotīte").
- Ražotājiem nav izdevīgas regulāras maza apjoma produkcijas piegādes skolām.
- Iepirkumos sagatavotās lotes jeb produkcijas dalījums daļās ir neatbilstošs sezonalitātei un vietējā tirgus piedāvājumam.
- Vietējie ražotāji nespēj konkurēt ar vairumtirdzniecības bāzes piedāvātajām produkcijas cenām.

Politiskie un tiesiskie jautājumi

- Pretendentiem - primārās pārtikas ražotājiem - ir grūtības aizpildīt iepirkuma dokumentāciju.
- ZPI normatīvais regulējums ir sarežģīts un grūti interpretējams. Normatīvais regulējums neparedz īpašas atkāpes attiecībā uz vietējās produkcijas iepirkumiem.
- Pašvaldības ierobežotie finanšu resursi rada grūtības iepirkt vietējo, t.sk. bioloģisko produkciju, kas attiecīgi ir dārgāka.

- Ražotājiem produkcijas realizācija ZPI raksturojas ar lielu birokrātisko slogu, kā arī neraksturīgi lielu atbildības pakāpi, kas ir pretēji citiem noieta kanāliem (tiešā tirdzniecība, HoReCa sektors), bet iepirkuma speciālistiem birokrātiskais slogs rada grūtības veidot sadarbību ar vietējiem ražotājiem, kā arī nav kapacitātes iedziļināties ražotāju kopdarbības jautājumu risināšanā.

Informācija un zināšanas

- Vietējie ražotāji maz zina par iespējām piedalīties iepirkumos.
- Iepirkuma speciālistiem nav informācijas un izpratnes, kur meklēt informāciju par vietējiem ražotājiem, trūkst vienotas informācijas sistēmas.
- Skolēnu vecākiem trūkst informācijas par bērnu ēdināšanu skolās.
- Skolu pavāriem trūkst praktiskās pieredzes un zināšanu attiecībā uz ēdiena pasniegšanas māku, ēdiena garšu un jaunu ēdienu pagatavošanu no vietējiem produktiem atbilstoši esošajiem uztura paradumiem dažādu vecumu bērniem.

Sadarbība

- Iepirkuma veicējiem nav uzticēšanās vietējiem ražotājiem, jo nereti līgumā atrunātais produkcijas apjoms un sortiments netiek piegādāts.
- Lielajiem pārtikas ražotājiem, pārstrādātājiem nav intereses par mazajām lauku skolām, jo šajās skolās ir mazi iepirkumu apjomi.
- Piesaistot ēdināšanas pakalpojumu sniedzējus, liels ieguldījums nepieciešams kvalitātes kontroles nodrošināšanai, jo ne vienmēr pakalpojumu sniedzēji piegādā pārtiku atbilstošā kvalitātē.
- Bioloģiskās pārtikas ražotāji norāda uz negodīgu ēdināšanas uzņēmumu rīcību attiecībā uz nodomu protokoliem par produkcijas iegādi, jo rezultātā no šīm saimniecībām produkcija netiek iepirkta, kā arī līgumu izpildē netiek piegādāta bioloģiski audzēta produkcija.

Sarunu gaitā izskanēja arī dažādi priekšlikumi, ko vajadzētu risināt, lai vietējā pārtika būtu pieejamāka:

- 1) Lai nodrošinātu nepieciešamo pārtikas apjomu, ir nepieciešams veidot kooperatīvus. Tas atrisinātu gan loģistikas, gan produkcijas uzglabāšanas jautājumu.
- 2) Lai vietējie ražotāji varētu iesaistīties skolu ēdināšanā, ir jāmotivē un jāinformē vietējie ražotāji par šādu iespēju. Tādējādi pašvaldībām ir nepieciešams organizēt tikšanos ar lauksaimniecības produkcijas ražotājiem, izziņāt viņu piedāvājumu, vēstīt par plānotajiem ēdināšanas vai produktu iepirkumiem. Tāpat ir nepieciešams vietējiem ražotājiem zināt "laicīgi" nepieciešamo produkcijas sortimentu un apjomu.
- 3) Būtu nepieciešams organizēt produkcijas "vietējo noieta" caur tiešo tirdzniecību (īpaši tiek attiecināts uz Bauskas rajona lauku partnerības teritoriju).
- 4) Ir nepieciešams ieviest jaunu vai pilnveidot kādu no esošajām digitālās informācijas sistēmām, kā piemēram, NOVADA GARŠA - Latvijas saimniecību un mazo pārtikas ražotāju informatīvais katalogs un E-tirgus vai "Atver B2B" sadarbības platformu lauksaimniekiem, pārtikas ražotājiem un ēdināšanas uzņēmumiem.
- 5) Valstiskā līmenī jāsakārto ZPI normatīvie akti, it īpaši jāveic iepirkuma sliekšņu pārskatīšana.
- 6) Bērnu vecākiem vairāk jāiesaistās skolu ēdināšanas jautājumos, dodot iespēju arī pašiem vecākiem piegādāt savā dārzā audzētus dārzeņus, tādējādi samazinot skolēna ēdināšanas izmaksas (norāda partnerības "Kūpā" teritorijā).
- 7) Ir nepieciešams vairāk izglītēt skolēnus par vietējā teritorijā ražotu produkciju, bioloģisko lauksaimniecību, pareizu uzturu un citiem jautājumiem, tos integrējot mācību procesā.

SECINĀJUMI PAR TERITORIJAS PAŠPIETIEKAMĪBU

1. Iedzīvotāju skaits pie esošajām demogrāfijas tendencēm visā izpētes teritorijā aizvien samazināsies (-20%) un tas samazinās nepieciešamā pārtikas groza apjomu: Aizkraukles rajona partnerības teritorijā samazināties par 16%, partnerības "Kaimiņi" teritorijā par 26%, partnerības "Kūpā" teritorijā par 20%, Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā par 17%.
2. Teritorijās esošā apsaimniekotā lauksaimniecībā izmantojamās zemes (LIZ) platība ir būtisks ražošanas resurss pārtikas pašnodrošinājumam.
3. Teritorijās esošie uzņēmumi ir teritorijas attīstības potenciāls, jo tie ir uzņēmēji ar jau uzkrātām zināšanām un pieredzi uzņēmējdarbībā un katram savā pārtikas ražošanas nozarē.
4. Izpētes teritorijā 2019.-2023. gadā kopumā apsaimniekotā LIZ platība ir palielinājusies un vislielākais palielinājums ir bijis Aizkraukles rajona partnerības teritorijā, nedaudz partnerības "Kūpā" un Bauskas rajona lauku partnerības teritorijās, bet samazinājies partnerības "Kaimiņi" teritorijā.
5. Aizkraukles rajona partnerības teritorija ir vienīgā, kurā arī 2023. gadā, neskatoties uz KLP SP 2023.-2027.gadam ieviestajām atbalsttiesīgo platību kritēriju izmaiņām, ir palielinājies platībmaksājumu atbalstam pieteiktās platības.
6. Izpētes teritorijā apsaimniekotajā LIZ platībā tiek audzētas tehniskās kultūras (55%), graudaugi (40%), proteīnaugi (pākšaugi) (4%), dažādi dārzeņi (1%), ogulāji (0,33%) un augļu dārzi (0,25%).
7. Tendence izpētes teritorijā ir palielināt graudaugu un pākšaugu platības, samazinot tehnisko kultūraugu (visbiežāk zālāju) platības. Nelielas negatīvas izmaiņas ir dārzeņu un augļu dārzu platībās un nelielas pozitīvas izmaiņas ogulāju platībās.
8. Izpētes teritorijā dominē konvencionālās lauksaimniecības prakse, līdz ar to bioloģiski sertificētas produkcijas piedāvājums ir neliels un nepietiekams iedzīvotāju pārtikas groza nodrošināšanai ar augstākas kvalitātes produkciju.
9. Teritorijā kopumā ir daudzveidīgs dārzeņu klāsts - 19 kultūras (dārza pupiņas, tomāti, selerijas, puravi, garšaugi un ārstniecības augi, pētersīļi, rāceņi, ziedkāposti, ķiploki, gurķi, dilles, rutki, kāļi, bietes, ķirbji un kabači, burkāni, sīpoli, kāposti un kartupeļi), tomēr šī daudzveidība ir atšķirīga dažādās partnerību teritorijās.
 - Visdaudzveidīgākais dārzeņu grozs tiek audzēts Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā – 18 kultūraugi, kamēr Aizkraukles rajona partnerības teritorijā tiek audzētas 15 dārzeņu kultūras, partnerības "Kaimiņi" teritorijā 13 dārzeņu kultūras un partnerības "Kūpā" teritorijā 10 kultūras.
 - Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā atrodas 51% no kopējām dārzeņu platībām izpētes teritorijā, partnerības "Kaimiņi" teritorijā 21%, partnerības "Kūpā" teritorijā 16%, bet vismazākās dārzeņu platības ir Aizkraukles rajona partnerības teritorijā (12%).
 - Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā dārzeņkopība ir visvairāk attīstīta, veidojot monokultūru laukus lielākās platībās, kamēr partnerības "Kaimiņi" un partnerības "Kūpā" teritorijās vairāk izplatīti nelielas platības daudz kultūru dārzeņu lauki. Aizkraukles rajona partnerības teritorijā lielākoties dārzeņi tiek audzēti lielākās platībās, bet trešdaļa ir nelielas dārzeņu platības.
10. Izpētes teritorijā kopumā tiek audzētas 17 ogu kultūras – arbūzi un melones, aronijas, avenes, dzērvenes, ērkšķogas, jāņogas, kazenes, krūmcidonijas, krūmmellenes, ķirši, pīlādži, plūškoks, sausserdis, smiltsērķšķi, upenes, vīnogas un zemenes. Visvairāk no tām tiek audzēts Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā (15 ogu veidi), bet pārējo partnerību teritorijās tiek audzēti 11 ogu veidi.

11. Izpētes teritorijā tiek izaudzēti 482 t augļu un ogu bioloģiskās lauksaimniecības praksē - āboli, bumbieri, smiltsērķšķi, zemenes, plūmes, cidonijas, dzērvenes, krūmmellenes, aronijas, avenes, ķirši, jāņogas, pīlādži un sausserži. Izpētes teritorijā ar bioloģiskās lauksaimniecības metodi netiek audzēti arbūzi un melones, vīnogas, kazenes un ērkšķogas.
12. Raugoties no tirdzniecības kanālu skatpunkta, nelielo daudz kultūru platībās izaudzētā produkcija visdrīzāk tiek izmantota saimniecības pašpatēriņam vai realizēta vietējos tirdziņos vai tieši patērētājam, kamēr lielākās monokultūru platībās izaudzētā produkcija tiek lielākos apjomos realizēta vairumtirgotājiem un varētu izpildīt arī zaļā publiskā iepirkuma (ZPI) prasības un nodrošināt vietējās pašvaldības iestādes ar vietējiem dārzeņiem.
13. Kopienas pārtikas groza nodrošināšanai pēc būtības nav nepieciešamas monokultūru platības, bet vērtīgas ir arī šādas daudzveidīgu kultūraugu platības, kur izaudzētie dārzeņi nonāk vietējā tirgū un audzētāju pašpatēriņam.
14. Izpētes teritorija ir pašpietiekama graudaugu produkcijā un spētu arī aizstāt importa produkciju (piemēram, rīsus) ar vietēji ražotiem graudaugiem.
 - Aizkraukles rajona partnerības teritorija ir graudaugu pašpietiekama.
 - Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā kvieši veido 96% no kopējās graudaugu produkcijas. Partnerības teritorija ir gandrīz pašpietiekama ar graudaugiem, tomēr tiek saražots nepietiekams griķu un rudzu apjoms.
 - Partnerība "Kūpā" ir graudaugu pašpietiekama, turklāt miežus, auzas un kviešus kopienas iedzīvotāju vajadzībām varētu nodrošināt pilnībā bioloģiski sertificētās platībās audzētus.
 - Partnerības "Kaimiņi" teritorija ir graudaugu pašpietiekama un graudaugu produktus varētu nodrošināt ar novadā saražotajiem bioloģiski sertificētiem graudaugiem, tikai netiek izaudzēts pietiekams apjoms bioloģisko rudzu un griķu.
15. Izpētes teritorija ir dārzeņu pašpietiekama. Izpētes teritorija ir pašpietiekama ar kartupeļiem, sīpoliem, kāpostiem, dillēm. Izpētes teritorija nav pašpietiekama ar bietēm, tomātiem, burkāniem, gurķiem, ķirbjiem un kabačiem.
 - Bauskas rajona lauku partnerība ir dārzeņu pašpietiekama, jo tajā tiek saražots gandrīz četras reizes vairāk dārzeņu, nekā kopienai būtu nepieciešams. Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā ir pašpietiekamība ar kartupeļiem, kāpostiem, sīpoliem, burkāniem, lociņiem un dillēm, bietēm, bet deficīts pastāv gurķiem, ķirbjiem un kabačiem, tomātiem un dārza pupiņām.
 - Aizkraukles rajona partnerības teritorijā pēc saražotā dārzeņu apjoma pastāv dārzeņu pašnodrošinājums, bet ne pēc dārzeņu daudzveidības – tikai kartupeļiem pastāv pašnodrošinājums, bet citām dārzeņu kultūrām ir vērojams deficīts.
 - Partnerības "Kūpā" teritorijā ir pašpietiekamība ar kartupeļiem, pupām un zirņiem, bet citām dārzeņu kultūrām ir vērojams deficīts.
 - Partnerība "Kaimiņi" teritorijā pēc saražotā dārzeņu apjoma pastāv dārzeņu pašnodrošinājums, bet ne pēc dārzeņu daudzveidības – tikai kartupeļiem pastāv pašnodrošinājums, bet citām dārzeņu kultūrām ir vērojams deficīts.
16. Izpētes teritorija ir pašpietiekama ar pākšaugiem – pupām un zirņiem, kas tiek audzēti aizvien vairāk (lauka pupas un zirņi, bet deficīts būtu ar dārza pupiņām).
17. Izpētes teritorija un arī katra atsevišķas vietējās rīcības grupas (partnerības) teritorija nav augļu un ogu pašpietiekama. Augļi un ogas būtiski trūkst.
18. Dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu pašpietiekamība izpētes teritorijā ir gandrīz pilnīga. Tā ir pašpietiekama ar vistas gaļu, olām un pienu. Vienīgais produkts ar deficītu ir cūkgaļa, tomēr kopumā izpētes teritorijas iedzīvotāji ir pilnībā nodrošināti ar nepieciešamo gaļas apjomu, jo papildus vistas gaļai un cūkgaļai, teritorijā tiek saražots liellopu, aitu, kazu un trušu gaļa.

- Bauskas rajona lauku partnerības teritorija ir pašpietiekama ar vistas gaļu, olām un pienu, bet veidojas cūkgaļas deficīts, tomēr kopējais saražotās daudzveidīgās gaļas apjoms pilnībā nodrošina pārtikas grozā aprēķināto gaļas apjomu.
 - Partnerības "Kūpā", partnerības "Kaimiņi" un Aizkraukles rajona partnerības teritorijas ir pašpietiekamas ar pienu, bet nav pašpietiekamas ar olu apjomu, vistas gaļu un cūkgaļu, tomēr kopējais saražotās daudzveidīgās gaļas apjoms pilnībā spētu nodrošināt pārtikas grozā aprēķināto gaļas apjomu.
19. Izpētes teritorijā ir daudzveidīgs dzīvnieku gaļas piedāvājums – vistas gaļa, citu mājputnu gaļa, cūkgaļa, liellopu gaļa, aitu, kazu un trušu gaļa, nodrošinot kopienai ar daudzveidīgiem gaļas produktiem.
- Visvairāk putnu un trušu gaļas un olas saražo Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā, visvairāk liellopu gaļas, cūkgaļas un piena partnerības "Kūpā" teritorijā, visvairāk aitas un kazas gaļu partnerības "Kaimiņi" teritorijā.
 - Liellopu (gaļas un piena ieguvei) audzēšana visvairāk ir attīstīta partnerības "Kūpā" teritorijā. Partnerības "Kaimiņi" teritorijā ir visvairāk nobarojamās cūkas un kazas. Bauskas rajona lauku partnerības teritorija ir līdere ne tikai putnkopības, bet arī pēc aitu skaita, cūku skaita un trušu skaita. Savukārt Aizkraukles rajona partnerības teritorijā neviens lopkopības veids neizceļas starp pārējām partnerību teritorijām.
20. Izpētes teritorijas nodrošinājuma ar dzīvnieku izcelsmes pārtiku (olām un putnu gaļu) ir nozīmīga lielo uzņēmumu stabilitāte, jo tie spēj nodrošināt iedzīvotāju pārtikas groza nepieciešamību pēc gaļas produktiem un olu produktiem ne tikai katrai mājsaimniecībai, bet varētu kļūt par stabiliem sadarbības partneriem izpētes teritoriju pašvaldību zaļajos iepirkumos (ZPI), spējot nodrošināt gan vajadzīgo produktu klāstu, gan apjomus.
21. Lopkopības attīstības tendences izpētes teritorijā liecina, ka lopkopība attīstās un lopu skaits palielinās Aizkraukles rajona partnerības teritorijā, nozares attīstība ir stabila Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā, bet nedaudz samazinās partnerības "Kaimiņi" un partnerības "Kūpā" teritorijā. Aizkraukles partnerības teritorijā nedaudz palielinās slaucamo govju skaits un ievērojami nobarojamo cūku skaits. Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā palielinās liellopu un kazu skaits. Partnerības "Kaimiņi" teritorijā ir palielinājies broileru, aitu, liellopu, kazu un trušu skaits. Partnerības "Kūpā" teritorijā ir palielinājies cūku, liellopu, kazu un trušu skaits.

IETEIKUMI TERITORIJAS PAŠPIETIEKAMĪBAS STIPRINĀŠANAI

- Sekmēt noteiktu kultūraugu un paaugstinātas kvalitātes produktu (piemēram, bioloģiski ražotu) pieejamību vietējā tirgū, runājot ar vietējiem ražotājiem un veidojot pieprasījumu pēc šādiem produktiem, iedrošinot lauksaimniekus mainīt ierasto dārzkopības praksi.
- Aizstāt importējamus augļus (banānus un citrusaugļus), graudaugus (rīsus), dzērienus (tējas) ar vietējiem augļiem un ogām, graudaugiem un zaļu tējām, tad vietējais pieprasījums pēc kopienā ražotiem augļiem un dārzeņiem palielinātos vēl vairāk.
- Sekmēt augļu dārzu un ogulāju platību palielināšanos teritorijā:
 - Lai nodrošinātu izpētes teritorijas pašpietiekamību pēc svaigiem augļiem un ogām, teritorijā ir jāpaplašina augļudārzu un ogulāju platības - ābeļu stādījumus par 184 ha, bumbieru stādījumus par 838 ha, ogulājus par 2800 ha un papildus 6885 ha dažādu augļu dārzu un ogulāju platības.
 - Aizkraukles rajona partnerības kopienas vietējo augļu un ogu pašnodrošinājumam ir jāpalielina ogulāju platības par vismaz 750 ha, ābeļu stādījumus par 100 ha, bumbieru stādījumus par 210 ha un pēc izvēles dažādu augļu un ogu stādījumi aptuveni vēl 750 ha.
 - Partnerības "Kaimiņi" kopienas vietējo augļu un ogu pašnodrošinājumam papildus esošajām augļu dārzu un ogulāju platībām ir jāizveido vēl vismaz 10 ha ābeļu stādījumus, 175 ha bumbieru stādījumus, 495 ha ogulājus un dažādu augļu un ogu stādījumus par 625 ha.
 - Partnerības "Kūpā" teritorijas iedzīvotāju vietējo augļu un ogu pašnodrošinājumam papildus esošajām augļu dārzu un ogulāju platībām ir jāpalielina augļu dārzu un ogulāju platības par vismaz 1650 ha – ogulāju platības par 770 ha, ābeļu stādījumus par 31 ha, bumbieru stādījumus par 182 ha un dažādu augļu un ogu stādījumus vēl 665 ha.
 - Bauskas rajona lauku partnerības teritorijas iedzīvotāju vietējo augļu un ogu pašnodrošinājumam papildus esošajām augļu dārzu un ogulāju platībām ir jāpalielina augļu dārzu un ogulāju platības par 2072 ha – ogulājus par 799 ha, ābeļu stādījumus par 41 ha, bumbieru stādījumus par 273 ha un dažādu augļu un ogu stādījumus par 1000 ha.
- Sekmēt pieprasījumu pēc vietējām ogām un augļiem un to pārstrādi ievārtījumos, sulās un žāvētos augļos.
- Sekmēt ražotāju motivāciju audzēt vairāk un daudzveidīgākus dārzeņus un vēl jo vairāk bioloģiskās lauksaimniecības praksē, tādējādi nodrošinot arī paaugstinātas kvalitātes produktus kopienas iedzīvotājiem, tostarp ZPI vajadzībām.
- Sekmēt daudzveidīgu graudaugu ražošanu, palielinot arī bioloģiski sertificētu graudaugu ražošanu, jo sevišķi Bauskas rajona lauku partnerības teritorijā.
- Izvērtēt un sekmēt (atbalstot ražotāju zināšanu paplašināšanos, investīciju grantus tehnoloģiskām un metodiskām inovācijām) aizvien efektīvāku pārtikas ražošanas, palielinot kultūraugu ražības rādītājus teritorijas saimniecībās.
- Sekmēt daudzveidīgas gaļas produkcijas iekļaušanu kopienas uzturā, palielinot liellopu gaļas, aitu, kazu un trušu gaļas patēriņu.
- Apzināt un uzrunāt teritorijā esošos pārtikas ražotājus, lai pārrunātu iespējamās abpusējās sadarbības un atbalsta iespējas pārtikas pašnodrošinājuma un uzņēmējdarbības attīstības sekmēšanai.
- Pārtikas nodrošinājuma jautājumā sadarboties ar kaimiņu teritorijām, sekmējot īsās pārtikas ķēžu stiprināšanu kopienās un tuvākajā apkārtnē.
- Būtu nepieciešami papildu pētījumi par dārzeņu kultūraugiem, kas šobrīd tiek audzēti kategorijas "dažādi dārzeņi" platībās, jo ļoti iespējams, ka kopienas iedzīvotājiem nepieciešamais produkcijas apjoms kopienas teritorijā tiek izaudzēts šajās platībās.

PIELIKUMI

Nepieciešamais pārtikas apjoms un struktūra nedēļā uz cilvēku piecās vecuma grupās

Pārtikas produkts	Kilogrami nedēļā				
	Pieaugušie	Seniori	0-6 g.v. bērni	7-14 g.v. bērni	15-18 g.v. bērni
Rudzu rupjmaize	0,49	0,49	0,245	0,371	0,49
Graudu/sēklu maize	0,21	0,21	0,105	0,161	0,315
Griķi, vārīti	0,4	0,4	0,133	0,3	0,5
Makaroni	0,294	0,294	0,098	0,221	0,368
Auzu pārslas (arī dažādu graudu pārslas, kukurūzas putraini)	0,26	0,26	0,08	0,18	0,26
Kartupeļi	1,443	1,443	0,42	1,12	1,307
Rīsi, baltie	0,175	0,175	0,038	0,075	0,15
Miežu grūbas	0,07	0,07	x	x	x
Kviešu milti	0,35	0,35	0,28	0,42	0,42
Āboli	0,288	0,288	0,165	0,288	0,329
Bumbieri	0,272	0,272	0,165	0,288	0,329
Banāni	0,233	0,233	0,124	0,165	0,206
Citrusaugļi, piem. apelsīni	0,2	0,2	0,124	0,165	0,165
Ogas (svaigas/saldētas)	0,371	0,371	0,246	0,371	0,371
Lapu salāti	0,187	0,187	0,093	0,187	0,187
Tomāti	0,214	0,214	0,214	0,214	0,214
Gurķi, svaigi	0,258	0,258	0,221	0,258	0,258
Paprika,	0,394	0,394	0,05	0,05	0,394
Kāposti	0,591	0,591	0,295	0,591	0,591
Burkāni	0,548	0,548	0,274	0,548	0,548
Lociņi un dilles, svaigi	0,041	0,041	0,041	0,041	0,041
Bietes, pagatavotas	0,276	0,276	0,184	0,276	0,276
Sīpoli	0,247	0,247	0,124	0,247	0,247
Ķirbji vai kabači/cukini	0,402	0,402	0,402	0,402	0,402
Vistas gaļa	0,595	0,548	0,238	0,476	0,595
Cūkgaļa	0,252	0,218	0,168	0,168	0,252
Zivis	0,571	0,486	0,286	0,571	0,571
Olas	0,37	0,37	0,148	0,222	0,296
Pupas, zirņi, lēcas	0,141	0,141	0,049	0,122	0,088
Rieksti un sēklas	0,12	0,08	0,04	0,1	0,12
Piens	1,4	1	0,8	1,04	1,4
Kefīrs/jogurts	1,4	1	0,8	1,12	1,4
Biezpiens	0,7	0,7	0,14	0,35	0,7
Krējums	0,14	0,14	0,08	0,08	0,14
Siers	0,21	0,18	0,049	0,14	0,21
Kausētais siers	0,07	0,07	0,021	0,07	0,07
Cukurs	0,14	0,1	0,07	0,07	0,07
Medus	0,07	0,07	0,035	0,035	0,07
Ievārījums, augļu/ogu	0,105	0,105	0,05	0,07	0,105
Augu eļļa	0,07	0,065	0,084	0,126	0,168
Sviests	0,03	0,025	0,084	0,084	0,084

Pārtikas produkts	Kilogrami nedēļā				
	Pieaugušie	Seniori	0-6 g.v. bērni	7-14 g.v. bērni	15-18 g.v. bērni
Žāvēti augļi	0,21	0,18	0,112	0,21	0,21
Sāls, piemēram, jodētais	0,035	0,035	0,014	0,014	0,035
Garšvielas, piemēram, galda etiķis	0,07	0,07	x	x	x
Garšvielas, piemēram, melnie pipari	0,035	0,035	x	x	x
Tēja	0,021	0,021	0,021	0,021	0,021
Kafija	0,07	0,07			0,07
Kakao (pulveris)	0,01	0,01	0,011	0,011	0,011
Biezpiena sieriņš	x	x	0,07	0,091	
Sula, augļu	x	x	0,35	0,7	0,84

Avots: Sikсна I. (2021) Mājsaimniecību relatīvo izdevumu budžeta (MRO budžets) pārtikas grozu un uztura plānu izstrāde // Rīga, BIOR, 2021, 111 lpp.

Personu skaits Sociālās aprūpes centros izpētes teritorijā dalījumā pēc partnerību teritorijām un personu vecuma grupām 2023. gadā

Sociālās aprūpes centra nosaukums	Personu skaits				Kopējais personu skaits
	<6g.v.	18 - 69 g.v.	70+ g.v.	7-17 g.v.	
Aizkraukles rajona partnerība	0	739	419	0	1158
Aģentūra „Sociālās aprūpes centrs „Ziedugravas””	0	21	107	0	128
Biedrības "Latvijas Sarkanais Krusts" Zemgales komitejas Ģimenes atbalsta centrs "Dzeguzīte"	0	15	33	0	48
Biedrības "Latvijas Sarkanais Krusts" Zemgales komitejas Sociālās aprūpes centrs "Vecbebri"	0	11	50	0	61
Neretas novada pašvaldības Neretas Sociālās aprūpes centrs	0	3	29	0	32
Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Veselības centrs "Ilūkste"	0	0	0	0	0
Sociālās aprūpes centrs „Pļaviņas”	0	15	50	0	65
Valsts sociālās aprūpes centrs "Latgale"	0	674	150	0	824
Partnerība “Kaimiņi”	0	174	99	16	289
Augšdaugavas novada pašvaldības Sociālā atbalsta un aprūpes centrs "Avots" struktūrvienība "Jauniešu māja"	0	0	0	8	8
Augšdaugavas novada pašvaldības Sociālā atbalsta un aprūpes centrs "Avots" struktūrvienības Ģimeniskai videi pietuvināta pakalpojuma centrs "Kamoliņš"	0	0	0	8	8
Demenes "Sociālā atbalsta centrs" pansija "Paspārne"	0	8	26	0	34
Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Veselības centrs "Ilūkste"		98	26	0	124
Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Veselības centrs Ilūkste" ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas nodaļa "Mūsmājas "Dižkoks"	0	6	39	0	45
Sociālo pakalpojumu centrs "Pīlādzis"	0	62	8	0	70
Bauskas rajona lauku partnerība	5	1070	291	51	1417
Latvijas SOS bērnu ciematu asociācijas Īslīces SOS bērnu ciemats	5	9	0	51	65
LSK Sociālās aprūpes centrs Derpele	0	41	101	0	142
Valsts sociālās aprūpes centrs "Zemgale"	0	1020	190	0	1210
Partnerība “Kūpa”	0	9	36	0	45
SIA "Līvānu slimnīca" Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas nodaļa	0	9	36	0	45
Preiļu novada Labklājības pārvaldes Sociālās aprūpes centrs "Aglona"	0	14	26	0	40
Preiļu novada Labklājības pārvaldes Sociālās aprūpes centrs "Preiļi"	0	6	35	0	41
Preiļu novada Labklājības pārvaldes Sociālās aprūpes centrs "Rušona"	0	4	18	0	22
Preiļu novada Labklājības pārvaldes Sociālās aprūpes centrs "Vārkava"	0	11	28	0	39
Kopējais SAC personu skaits izpētes teritorijā	5	2027	952	67	3051

Avots: autoru veidots pēc LM datiem

**Lielākie lauksaimniecības produkcijas ražotāji pēc to darbības veida izpētes teritorijā
2023. gadā**

TOP 100 Nr.	Uzņēmums	NACE*	Apgrozījums, EUR	Apgrozījuma izmaiņas pret 2022, %
Aizkraukles rajona partnerība				
10	Vecsiljāni, SIA	01.41	6904935,00	-15,12
21	z/a ĢĒĢERI, Aizkraukles novads	01.11	2792495,00	-18,16
28	Jaunholandes piens, SIA	01.41	1943774,00	-21,13
39	SIETIŅI, Kokneses ciemata J.Kirovāna z/s	01.50	1605341,00	35,86
46	I.F. Agrar, SIA	01.11	1364728,00	20,82
48	ZIEDIŅI, Daudzeses pagasta U.Rubeņa z/s	01.11	1264082,00	15,74
51	Skrīveru sēklkopības sabiedrība, SIA	01.11	1172534,00	-36,34
53	z/s Ziedāni-1, Seces pagasts	01.11	1122926,00	-25,14
63	z/s PALEJKALNI, Aizkraukles novads, Aizkraukles pag.	01.41	913764,00	-27,58
64	z/s PUMPURI	01.50	907856,00	-2,34
76	Adams farm, SIA	01.42	818017,00	4,40
77	GALA TUŅĶI, D.Atslenas z/s, Aizkraukles pagasta	01.41	809245,00	-28,95
82	z/s GRANNES, Vietalvas pagasts	01.11	768418,00	-43,41
87	z/s JAUNPĪLĀDŽI, Aizkraukles novads, Sunākstes pagasts	01.11	735954,00	-10,15
Partnerība "Kaimiņi"				
13	LATGALES BEKONS, Akciju sabiedrība	01.46	1933770,00	31,83
16	KĻAVAS V, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību	01.50	1652226,00	-8,43
24	STĀRKĪ, Sventes pagasta zemnieku saimniecība	01.50	1240140,00	-13,60
26	AINAVA, Zemnieku saimniecība	01.11	1194526,00	-8,15
27	AGRARIS, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību	01.11	1148597,00	-3,09
28	CIEMIŅI, Dvietes pagasta zemnieku saimniecība	01.50	1135212,00	-22,56
30	OSTROVI, Zemnieku saimniecība	01.50	1066294,00	8,89
32	DRAVNIEKI, Nīcgales pagasta I.Spūles zemnieku saimniecība	01.41	957828,00	-15,22
34	AVAN GARDEN, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību	01.50	892067,00	14,18
36	EKA PAIPALAS, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību	01.47	820448,00	29,86
37	Vecsaliena Agro, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību	01.11	816020,00	290,62
39	Jaundiķi, SIA	01.11	795946,00	-22,79
44	ZĀLĪTES, Eglaines pagasta zemnieku saimniecība	01.50	735047,00	-1,84
45	BEBRI, Naujenes pagasta zemnieku saimniecība	01.11	696909,00	-12,21
48	COUNTRY STYLE, SIA	01.11	662099,00	-1,30
49	Bērziņi, Daugavpils novada Višķu pagasta zemnieku saimniecība	01.11	657715,00	-17,36
50	LIEPUKALNS, Kalupes pagasta zemnieku saimniecība	01.50	645653,00	-14,49
51	BIKERNIEKI-GRAS, Zemnieku saimniecība	01.11	618250,00	-12,48
53	TEHNISKAIS CENTRS, Daugavpils rajona Bebrenes pagasta kooperatīvā sabiedrība	01.11	605779,00	n/d
54	EGLES, Skrudalienas pagasta zemnieku saimniecība	01.50	600594,00	-27,38
56	Mežinieki, Višķu pagasta zemnieku saimniecība	01.50	546369,00	59,64

58	Apiņi-4, Višķu pagasta zemnieku saimniecība	01.11	526286,00	-21,45
59	SKAISTAS, Līksnas pagasta zemnieku saimniecība	01.50	507266,00	-10,47
60	LAZDIŅI, Kalupes pagasta zemnieku saimniecība	01.50	498274,00	-19,89
61	Dunduru pļavas, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību	01.50	495105,00	146,66
65	OŠUSALA, Kalupes pagasta zemnieku saimniecība	01.50	465328,00	3,84
66	ŪSIŅI, Nīcgales pagasta zemnieku saimniecība	01.50	464688,00	-21,60
67	ŠURIKS, Skrudalienas pagasta zemnieku saimniecība	01.11	462306,00	-18,71
69	SPĒKONA, Zemnieku saimniecība	01.50	438163,00	n/d
70	DUBEZERS, Daugavpils rajona kooperatīvā sabiedrība	01.41	402508,00	-28,55
73	ZAKĪŠI, Zemnieku saimniecība	01.50	389369,00	-20,16
76	Zvirbulīši, Laucesas pagasta zemnieku saimniecība	01.11	365758,00	40,71
81	LAUREŅI, Zemnieku saimniecība	01.50	351155,00	n/d
82	JAUNDZINTARI, Zemnieku saimniecība	01.50	346616,00	n/d
87	MADARAS, Dvietes pagasta zemnieku saimniecība	01.11	331200,00	-26,10
92	REIŅI, Līksnas pagasta zemnieku saimniecība	01.50	288192,00	n/d
95	BURTNIEKI, Demenes pagasta zemnieku saimniecība	01.11	275706,00	27,12
96	Vaivari, Līksnas pagasta zemnieku saimniecība	01.11	273550,00	34,90
98	VACCA, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību	01.42	267101,00	57,85
Partnerība "Kūpā"				
Līvānu novads				
34	BRŪVERI, Rudzātu pagasta zemnieku saimniecība	01.50	608204,00	-9,41
39	OŠMALA, Rudzātu pagasta zemnieku saimniecība	01.50	541473,00	28,60
49	Rudzāts Agro, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību	01.11	327255,00	-10,33
50	KAPTEIŅI, Rožupes pagasta zemnieku saimniecība	01.50	326869,00	n/d
52	OZOLI, Sutru pagasta zemnieku saimniecība	01.11	310244,00	-20,72
54	LIEPSALA, Turku pagasta I.Geduša zemnieku saimniecība	01.50	289347,00	-50,35
55	LAZDAS, Rožupes pagasta zemnieku saimniecība	01.11	281575,00	-12,67
61	LŪKI, Sutru pagasta zemnieku saimniecība	01.50	228140,00	n/d
75	MIGLAS AGRO, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību	01.50	127519,00	56,64
78	Terra AL, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību	01.50	109035,00	145,00
81	OZOLDĀRZS, Sutru pagasta zemnieku saimniecība	01.41	101533,00	-18,10
89	JurKs, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību	01.11	81120,00	-17,87
Preiļu novads				
5	Agrofirma "Turība", SIA	01.50	4239719,00	-28,25
18	VIKTORIJA, Riebiņu pagasta zemnieku saimniecība	01.11	1165538,00	-28,25
21	LĪDUMI, Aizkalnes pagasta zemnieku saimniecība	01.50	1058753,00	10,35
24	DAUGAVA, Zemnieku saimniecība	01.50	946731,00	28,65
27	KORSIKOVA, Zemnieku saimniecība	01.50	858103,00	23,37
37	GRIBOLVA, Sabiedrība ar ierobežotu atbildību	01.50	646834,00	-8,87
40	Vecvanagi, Preiļu pagasta zemnieku saimniecība	01.11	614913,00	-3,45
46	Elkšņi, Saunas pagasta zemnieku saimniecība	01.11	519792,00	-6,33
53	SEIĻI, Preiļu pagasta zemnieku saimniecība	01.50	464333,00	0,59
55	DRIKAINES, Rožkalnu pagasta zemnieku saimniecība	01.50	453334,00	45,23
57	SMILGAS, Rožkalnu pagasta zemnieku saimniecība	01.41	399826,00	-6,20
60	SUDRABIŅI, Stabulnieku pagasta zemnieku saimniecība	01.50	384258,00	-11,80
71	IVANĀNU MĀJAS, Zemnieku saimniecība	01.50	317492,00	-25,42

72	Ozoli, Saunas pagasta A.Gribonika zemnieku saimniecība	01.11	315305,00	n/d
73	KALMES, Rožkalnu pagasta J.Lazdāna zemnieku saimniecība	01.50	313299,00	-3,78
74	z/s OZOLI GRIBINĀNOS	01.50	308719,00	-21,24
76	z/s SILA PĻAVAS, Saunas pagasts	01.11	301476,00	n/d
79	z/s LIEPAS	01.50	268247,00	208,43
88	z/s DRIVA	01.50	227873,00	n/d
92	z/s Kalns, Saunas pagasts	01.11	198423,00	133,19
93	VANAGI 2, SIA	01.42	196629,00	6,59
Bauskas rajona lauku partnerība				
8	UZVARA-LAUKS, SIA	01.11	9188007,00	-18,12
10	SĒJAS, Āra Burkāna z/s	01.11	8408454,00	-6,74
16	PS LĪDUMS, SIA	01.11	5318407,00	1,81
23	Lielmežotne, SIA	01.50	4579100,00	-22,76
25	Anaerobic holding, SIA	01.11	4492502,00	-28,22
29	ERIŅI, Grantiņa Andra z/s	01.11	3846132,00	9,17
36	MĀLNIKI, SIA	01.11	2753979,00	-0,41
39	CERAUKSTĪTE, SIA	01.11	2414217,00	-11,96
48	z/s PRIEŽMALES, Mežotnes pagasts	01.11	2080397,00	-7,21
50	z/s SINTIJAS, Borkovska Viesturu pagasts	01.50	2045133,00	-12,88
52	JUMIS, Pētera Bites z/s, Iecavas pagasts	01.50	1878179,00	-3,69
55	KRIŠJĀNI, Straža Jāņa z/s Brunavas pagasts	01.11	1814646,00	-31,82
56	Agro Barbele, SIA	01.11	1805582,00	-25,33
60	ALEKSANDRĪNA, Tarvida Gintauta z/s Brunavas pagasts	01.50	1572192,00	-8,51
61	Ceraukste AGRO, SIA	01.50	1546938,00	-13,05
66	z/s URŠTĒNI, Bauskas novada Svitenes pagasts	01.11	1458401,00	-1,05
67	z/s JUNDAS, Vecsaules pagasts	01.42	1431047,00	940,16
73	z/s CERIŅI, Bauskas novads, Viesturu pagasts	01.11	1337691,00	-17,45
74	ZS GRIEZES, SIA	01.11	1319165,00	-13,09
76	BALTIŅI, Pēterona Ilmāra z/s	01.11	1277672,00	-21,57
78	z/s PANČI, Bauskas novads, Codes pagasts	01.50	1246768,00	30,92
80	KAŽI, Alda Auzas z/s	01.13	1179255,00	9,50
85	PAVĀRI, Ulda Akmentiņa z/s	01.50	1074357,00	34,74
88	z/s MAZVIZBUĻI, Bauskas novads, Vecsaules pagasts	01.13	1049046,00	43,95
89	UPESKALNI, Ginta Liepiņa z/s	01.13	1046626,00	69,93
90	AGRO-KAMARDE, SIA	01.11	1016139,00	-0,17
91	z/s Jaunsenci, Bauskas novads, Gailīšu pagasts	01.11	1014382,00	-2,25
94	z/s Druvas, Bauskas novads, Rundāles pagasts	01.11	986768,00	-27,70
97	z/s KAIGARI, Bauskas novads Mežotnes pagasts	01.11	946531,00	-11,14
99	z/s LIEPZIEDI, Bauskas novads, Iecavas pagasts	01.13	924404,00	-3,12

* 1.11. – Graudaugu (izņemot rīsu), pākšaugu un eļļas augu sēklu audzēšana; 1.41. – Piens lopkopība; 1.42. – Citu liellopu audzēšana; 1.50. – Jauktā lauksaimniecība (augkopība un lopkopība); 1.46. – Cūkkopība; 1.47. – Putnkopība; 1.13. – Dārzenaugu audzēšana

Avots: Lursoft, 2024

Aizkraukles rajona partnerības pārtikas bilances kopsavilkums

Graudaugu produkts	Gadā nepieciešamais graudaugu produktu apjoms (t)	Saražotais graudaugu kopapjoms (t) vidēji gadā	Graudaugu produkcijas bilance (t)
Kviešu produkcija	1391,4	54 352,0	52 960,7
Mieži, grūbas	95,8	11 738,1	11 642,3
Auzu pārslas	403,7	9444,6	9040,9
Rudzu rupjmaize	774,4	6428,8	5654,4
Griķi, vārīti	631,5	1302,9	671,4
Rīsi, baltie	262,6	0	-262,6

Dārzeni	Gadā nepieciešamais dārzeņu apjoms (t)	Saražotais dārzeņu kopapjoms (t) vidēji gadā	Dārzeņu produkcijas bilance (t)
Kartupeļi	2245,2	3969,3	1724,1
Kāposti	952,5	28,9	-923,7
Burkāni	883,3	42,8	-840,4
Ķirbji, kabači	668,1	75,8	-592,4
Paprika	576,0	n/d	-576,0
Bietes, pagatavotas	449,5	49,8	-399,7
Gurķi, svaigi	425,1	6,5	-418,6
Sīpoli	398,2	50,3	-347,9
Tomāti	355,7	0,0	-355,7
Lapu salāti	301,4	n/d	-301,4
Pupas, zirņi	219,3	0,2	-219,1
Lociņi, dilles	68,1	0,4	-67,7

Augļi un ogas	Gadā nepieciešamais augļu un ogu apjoms (t)	Augļu un ogu kopapjoms (t) vidēji gadā	Augļu un ogu pašpietiekamības bilance (t)
Bumbieri	447,0	11,6	-435,5
Ogas (svaigas/saldētas zemenes, plūmes, dzērvenes)	604,0	232,5	-371,6
Āboli	468,9	182,6	-286,4
Banāni	365,8	0	-365,8
Žāvēti augļi	328,0	n/d	-328,0
Citrusaugļi	318,0	0	-318,0
Sula, augļu	179,2	n/d	-179,2
Ievārījums, augļu/ogu	164,5	n/d	-164,5

Avots: autoru aprēķini

Partnerības "Kaimiņi" pārtikas bilances kopsavilkums

Graudaugu produkts	Gadā nepieciešamais graudaugu produktu apjoms (t)	Saražotais graudaugu kopapjoms (t) vidēji gadā	Graudaugu produkcijas bilance (t)
Kviešu produkcija	1188,4	105 840,3	104 651,9
Mieži	85,5	16 141,9	16 056,4
Auzu pārslas	349,1	11 191,9	10 842,8
Rudzu rupjmaize	666,1	3065,9	2399,8
Griķi	544,1	619,1	75,1
Rīsi	229,0	0	-229,0

Dārzeņi	Gadā nepieciešamais dārzeņu apjoms (t)	Saražotais dārzeņu kopapjoms (t) vidēji gadā	Dārzeņu produkcijas bilance (t)
Kartupeļi	1940,6	6411,5	4470,9
Paprika, svaigi gurķi, lapu salāti	1125,0	1,5	-1123,5
Kāposti	815,7	72,4	-743,3
Burkāni	756,3	49,7	-706,6
Ķirbji, kabači	566,4	291,0	-275,4
Bietes	383,6	71,4	-312,2
Sīpoli	340,9	87,5	-253,5
Tomāti	301,5	3,3	-298,3
Lociņi, dilles	57,8	1,5	-56,3

Augļi un ogas	Gadā nepieciešamais augļu un ogu apjoms (t)	Augļu un ogu kopapjoms (t) vidēji gadā	Augļu un ogu pašpietiekamības bilance (t)
Bumbieri	381,0	13,6	-367,4
Ogas (svaigas/saldētas zemenes, plūmes, dzērvenes)	515,5	267,6	-247,9
Āboli	400,5	371,7	-28,8
Banāni	315,0	0	-315,0
Žāvēti augļi	280,4	n/d	-280,4
Citrusaugļi	272,9	0	-272,9
Ievārījums, augļu/ogu	141,8	n/d	-141,8
Sula, augļu	117,0	n/d	-117,0

Avots: autoru aprēķini

Partnerības "Kūpā" pārtikas bilances kopsavilkums

Graudaugu produkts	Gadā nepieciešamais graudaugu produktu apjoms (t)	Saražotais graudaugu kopapjoms (t) vidēji gadā	Graudaugu produkcijas bilance (t)
Kviešu produkcija	1235,5	67 558,0	66 322,6
Auzu pārslas	359,4	18 075,3	17 715,8
Mieži	85,8	14 390,4	14 304,6
Rudzi	688,6	2000,7	1312,1
Griķi	562,0	896,2	334,2
Rīsi	234,3	0	-234,3

Dārzeni	Gadā nepieciešamais dārzeņu apjoms (t)	Saražotais dārzeņu kopapjoms (t) vidēji gadā	Dārzeņu produkcijas bilance (t)
Dažādi dārzeni	1474,4	7511,0	6036,6
Pupas, zirņi	195,0	3892,1	3697,1
Kartupeļi	1998,3	4208,3	2210,0
Lociņi, dilles	60,4	2,6	-57,8
Kāposti	845,9	545,6	-300,3
Sīpoli	353,6	30,7	-322,9
Ķirbji, kabači	591,9	205,8	-386,1
Bietes	398,8	10,9	-388,0
Burkāni	784,4	20,9	-763,5

Augļi un ogas	Gadā nepieciešamais augļu un ogu apjoms (t)	Augļu un ogu kopapjoms (t) vidēji gadā	Augļu un ogu pašpietiekamības bilance (t)
Ogas (svaigas/saldētas zemenes, plūmes, dzērvenes)	536,0	151,1	-384,9
Bumbieri	396,7	13,5	-383,2
Āboli	416,3	328,5	-87,8
Banāni	325,3	0	-325,3
Citrusaugļi	282,5	0	-282,5
Ievārījums, augļu/ogu	146,3	n/d	-146,3
Žāvēti augļi	291,1	n/d	-291,1
Sula, augļu	151,7	n/d	-151,7

Avots: autoru aprēķini

Bauskas rajona lauku partnerības pārtikas bilances kopsavilkums

Graudaugu produkts	Gadā nepieciešamais graudaugu produktu apjoms (t)	Saražotais graudaugu kopapjoms (t) vidēji gadā	Graudaugu produkcijas bilance (t)
Kviešu produkcija	1841,7	241 807,7	239 966,0
Mieži	123,5	5760,7	5637,2
Auzu pārslas	530,9	2727,6	2196,7
Rudzi	1020,7	1576,2	555,5
Rīsi	343,6	0	-343,6
Griķi	832,5	306,3	-526,2

Dārzeni	Gadā nepieciešamais dārzeņu apjoms (t)	Saražotais dārzeņu kopapjoms (t) vidēji gadā	Dārzeņu produkcijas bilance (t)
Kartupeļi	2953,0	15 430,4	12 477,4
Paprika, lapu salāti	1149,0	10 032,0	8883,0
Kāposti	1258,8	4898,9	3640,2
Sīpoli	526,2	3421,0	2894,8
Burkāni	1167,3	1959,3	792,1
Lociņi, dilles	90,4	429,5	339,1
Bietes	594,7	640,3	45,5
Pupas, zirņi	288,3	1,3	-287,0
Gurķi	563,3	139,7	-423,6
Ķirbji, kabači	886,2	454,5	-431,8
Tomāti	471,8	5,2	-466,6

Augļi un ogas	Gadā nepieciešamais augļu un ogu apjoms (t)	Augļu un ogu kopapjoms (t) vidēji gadā	Augļu un ogu pašprietiekamības bilance (t)
Bumbieri	592,4	19,5	-572,8
Ogas (svaigas/saldētas zemenes, plūmes, dzērvenes)	799,3	399,9	-399,4
Āboli	620,6	506,9	-113,7
Banāni	481,6	0	-481,6
Citrusaugļi	419,4	0	-419,4
Ievārījums, augļu/ogu	216,5	n/d	-216,5
Žāvēti augļi	435,1	n/d	-435,1
Sula, augļu	269,6	n/d	-269,6

Avots: autoru aprēķini

Izpētes teritorijas pārtikas bilances kopsavilkums

Graudaugu produkts	Gadā nepieciešamais graudaugu produktu apjoms (t)	Saražotais graudaugu kopapjoms (t) vidēji gadā	Graudaugu produkcijas bilance (t)
Kviešu produkcija	5657,0	469 558,2	463 901,2
Miežu grūbas	390,7	48 031,1	47 640,5
Auzu pārslas	1643,2	41 439,4	39 796,2
Rudzu rupjmaize	3149,8	13 071,6	9921,8
Griķi, vārīti	2570,0	3124,6	554,5
Rīsi	1069,5	0	-1069,5

Dārzeni	Gadā nepieciešamais dārzeņu apjoms (t)	Saražotais dārzeņu kopapjoms (t) vidēji gadā	Dārzeņu produkcijas bilance (t)
Kartupeļi	9137,1	30 019,4	20 882,3
Dažādi dārzeni	3572,9	23 591,5	20 018,6
Sīpoli	1618,9	3589,5	1970,6
Kāposti	3872,9	5545,8	1672,9
Lociņi, dilles	276,7	434,0	157,3
Pupas, zirņi	892,0	2,7	-889,2
Bietes	1826,6	772,3	-1054,3
Tomāti	1444,0	8,5	-1435,5
Burkāni	3591,3	2072,7	-1518,5
Gurķi	1726,6	146,1	-1580,4
Ķirbji, kabači	2712,6	1027,0	-1685,6

Augļi un ogas	Gadā nepieciešamais augļu un ogu apjoms (t)	Augļu un ogu kopapjoms (t) vidēji gadā	Augļu un ogu pašpietiekamības bilance (t)
Āboli	1906,3	1389,7	-516,6
Ogas (svaigas/saldētas)	2454,8	1051,4	-1403,4
Bumbieri	1817,0	58,2	-1758,8
Banāni	1487,7	0	-1487,7
Žāvēti augļi	1334,6	n/d	-1334,6
Citrusaugļi	1292,8	0	-1292,8
Sula, augļu	717,4	n/d	-717,4
Ievārījums, augļu/ogu	669,1	n/d	-669,1

Avots: autoru aprēķini